

**Jaarstukken
2015**

Gemeente Bedum

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Algemeen	8
2.1 Samenstelling Bestuur	8
2.2 Kerngegevens	9
3. Jaarverslag	11
3.1 Programmaverantwoording	13
3.1.1 Programma 0: Algemeen Bestuur	15
3.1.2 Programma 1: Openbare orde en veiligheid	19
3.1.3 Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat	23
3.1.4 Programma 3: Economische Zaken	29
3.1.5 Programma 4: Onderwijs	33
3.1.6 Programma 5: Cultuur en recreatie	37
3.1.7 Programma 6: Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening	41
3.1.8 Programma 7: Volksgezondheid en milieu	49
3.1.9 Programma 8: Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	53
3.1.10 Programma 9: Financiën	57
3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen	61
3.1.12 Onvoorzien	64
3.2 Paragrafen	65
3.2.1 Lokale heffingen	67
3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	71
3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	81
3.2.4 Financiering	85
3.2.5 Bedrijfsvoering	87
3.2.6 Verbonden partijen	93
3.2.7 Grondbeleid	103
3.2.8 Interbestuurlijk toezicht (IBT)	111
3.2.9 Gemeentelijke subsidies	117
3.2.10 Controle en Onderzoek	119
4. Jaarrekening	123
4.1 Inleiding	125
4.3 Balans per 31 december 2014	130
4.4 Toelichting op de balans	133
4.5 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	146
4.6 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	149
4.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (Single Information Single Audit (Sisa-bijlage))	155
4.8 Reserves en voorzieningen	161
4.9 Overzicht bezoldiging topfunctionarissen	167
5. Controleverklaring	169
6. Vaststellingsbesluit	173
7. Bijlagen	177
7.1 Overzicht begrotingswijzigingen	179
7.2 Toelichting investerings- en financieringsstaat	181
7.2.1 Kredieten	181
7.2.2 Exploitaties	184
7.3 Over te hevelen budgetten	185

1. Inleiding

Hierbij presenteren wij u de jaarstukken 2015. Deze bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2015.

Deze verantwoording vindt per programma plaats. Daarnaast wordt in de paragrafen ingegaan op diverse verplichte onderwerpen.

In de jaarrekening komt o.a. het financieel resultaat aan de orde. Daar waar nodig wordt een toelichting gegeven op de posten. De wijze van presenteren sluit grotendeels aan bij de begroting 2015 en de jaarstukken 2014.

Als we rekening houden met de overheveling van budgetten sluit de jaarrekening 2015 met een voordelig saldo van € 1.433.621. Die overheveling betreft een bedrag van per saldo € 1.431.725. Na aftrek hiervan komt het resultaat uit op € 1.896. In de onderstaande tabel valt echter te zien dat het overschot is opgebouwd uit verschillende voor- en nadelen. Tevens is te zien dat de afwijkingen grotendeels een incidenteel karakter hebben. Het gepresenteerde overschot is dan ook niet structureel van aard.

De grootste incidentele effecten betreffen de verstrekking van hulpmiddelen en woningaanpassingen in het kader van de Wmo, het vrijvallende budget van de reconstructie van de Stationsweg, de niet benodigde eigen middelen voor het Sociale Domein en lagere energielasten. Daar staan deels ook nadelen tegenover op de WWB en de leges voor de omgevingsvergunningen.

Het resultaat kan in grote lijnen als volgt worden uitgesplitst:

Resultaat 2015		€ 1.433.621
Overheveling budgetten (doorlopende posten, raad 24-3-1 2016)	€ 1.431.725	
Resultaat excl. overheveling budgetten		€ 1.896
2 Verwacht resultaat na najaarsnota		-366.000
Resteert te verklaren:		€ 367.896
<i>Voordelig:</i>		
3 Wmo (hulpmiddelen en woningaanpassingen)	€ 129.000	
4 Reconstructie Stationsweg	€ 74.000	
5 Sociaal Domein	€ 71.000	
6 Energielasten	€ 55.000	
7 Huuropbrengsten panden	€ 53.000	
8 Jeugdgezondheidszorg	€ 41.000	
9 Communicatie	€ 39.000	
10 BTW afvalstoffenheffing	€ 39.000	
11 Algemene Uitkering	€ 29.500	
12 Onvoorzien	€ 27.000	
13 Veiligheidsregio	€ 27.000	
14 Leerlingenvervoer	€ 26.000	
15 Jongerenwerker	€ 22.000	
16 Ontvangen vergoeding NAM bevingsschade	€ 11.000	
17 Subsidie Peuterspeelzaal	€ 8.000	
18 Onderhoud verlichting sportvelden	€ 6.000	

19 Overige verschillen per saldo	€	23.714
<i>Totaal voordelen:</i>	€	681.214

Nadelig:

20 WWB	€	71.000-
21 Leges omgevingsvergunningen	€	67.000-
22 BTW rioolheffing	€	45.000-
23 Vergoeding Kinderopvang	€	23.000-
24 Re-integratie	€	18.000-
25 Secretarieleges	€	13.000-
26 Informatiebeveiligingsplan BRP	€	10.000-
27 Extra herijking wethouderspensioenen	€	66.318-
<i>Totaal nadelen:</i>	€	313.318-

Saldo	€	367.896
-------	---	----------------

Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de verschillen van de realisaties met de begroting verwijzen wij u naar de verschillende programmaverantwoordingen in de jaarrekening.

Naast de reguliere jaarlijks terugkerende werkzaamheden zijn er ook activiteiten ontplooid en projecten ontwikkeld die in het oog springen. Enkele belangrijke staan hieronder weergegeven:

- Samenwerking BMW;
- Invoering Vennootschapsbelasting;
- Elektronische overheid;
- Bevingsproblematiek;
- Versteving/nieuwbouw scholen;
- Bestuurlijke inrichting provincie Groningen;
- Voortgang in de ontwikkeling van het centrumplan/nieuwbouw Bederawalda;
- Planvorming ontsluitingsweg;
- Uitvoering decentralisaties (Wet werken naar vermogen, AWBZ en Jeugdzorg);

Wij stellen u voor:

1. het jaarverslag en de jaarrekening 2015 met een resultaat van € 1.433.621 vast te stellen;
2. het resultaat voor een bedrag van € 1.442.881 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2015;
3. het resterend resultaat van de punten 1 en 2 ad € 1.896 toe te voegen aan de (vrij aanwendbare) algemene reserve.

De vrij aanwendbare algemene reserve zou na toevoeging van het rekeningresultaat uitkomen op afgerond € 4.638.000. Hierop liggen claims voor een bedrag van afgerond € 810.000.

Bedum, 31 mei 2016

Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,

De secretaris,

R. Wiltjer

De burgemeester,

drs. H.P. Bakker

2. Algemeen

2.1 Samenstelling Bestuur op 31-12-2015

De samenstelling van de raad is als volgt geweest:

Leden van de raad	Namens
J. Heres	PvdA
W. Rus	PvdA
R.G. Kuiper	PvdA
A.R. Wijnstra	CDA
K. Rutgers-Swartjes	CDA
B.P. Koster	CDA
R. van Bruggen	CDA
J. Berghuis	ChristenUnie
T.G. Doesburg	ChristenUnie
B. de Jong	ChristenUnie
K.W. Hoekzema	VVD

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zijn 4 raadszetels niet ingevuld.

drs. H.P. Bakker	Voorzitter
------------------	------------

drs. H. P. Reijsoo	Griffier
--------------------	----------

De samenstelling van het college van burgemeester en wethouders is als volgt geweest:

Leden van het college van burgemeester en wethouders	
drs. H.P. Bakker	Burgemeester
drs. J.W. van de Kolk	PvdA
J. de Vries	CDA
M. van Dijk	ChristenUnie

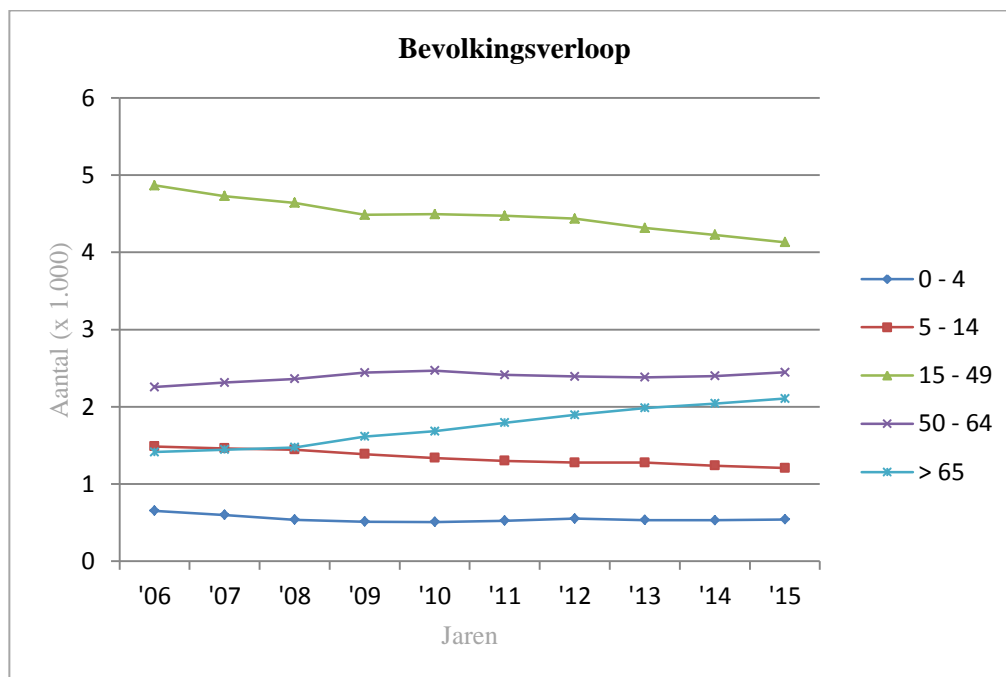
R. Wiltjer	Gemeentesecretaris
------------	--------------------

2.2 Kerngegevens

	31-12-2014	31-12-2015
Sociale structuur		
Aantal inwoners	10.438	10.433
waarvan:		
Jonger dan 20 jaar	2.449	2.403
65 jaar en ouder	2.042	2.107
Clënten in de WWB	144	162

Bevolkingsverloop (per 31 december)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal inwoners	10.462	10.444	10.491	10.507	10.550	10.494	10.438	10.433
Waarvan:								
0-4 jaar	538	513	509	525	551	534	532	542
5-14 jaar	1.446	1.387	1.338	1.301	1.277	1.278	1.238	1.206
15-49 jaar	4.642	4.485	4.493	4.473	4.435	4.316	4.227	4.131
50-64 jaar	2.361	2.443	2.468	2.414	2.392	2.382	2.399	2.447
65 jr. & ouder	1.475	1.616	1.683	1.794	1.895	1.984	2.042	2.107

Fysieke structuur per 31 december

	2014	2014 (opp.)	2015	2015 (opp.)
oppervlakte gemeente		4.496 ha		4.496 ha
waarvan: binnenwater		39 ha		39 ha
historische kern		0 ha		0 ha
Woonruimten	4.787		4.787	
lengte van de wegen	92,9 km	423.227 m ²	92,9 km	423.227 m ²
waarvan: wegen buiten de bebouwde kom	40,9 km	155.167 m ²	43,4 km	159.751 m ²
wegen binnen de bebouwde kom	52,1 km	268.060 m ²	50,1 km	259.953 m ²
lengte fiets / ruiter- en wandelpaden	14,0 km	31.547 m ²	14,0 km	31.547 m ²
rest verharding (trottoirs / parkeerplaats)		156.951 m ²		160.859 m ²
totaal verharding		611.725 m ²		611.725 m ²
lengte waterwegen	12,0 km		12,0 km	
aantal m ² openbaar groen		330.901 m ²		330.901 m ²
aantal m ² sportaccommodaties		155.530 m ²		155.530 m ²
aantal m ² begraafplaatsen		61.178 m ²		61.178 m ²

3. Jaarverslag 2015

3.1 Programmaverantwoording

Inleiding

Op de volgende bladzijden zijn de programma's opgenomen. Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten om bepaalde maatschappelijk gewenste effecten te verwezenlijken.

Het programma is voor uw raad een handvat om op hoofdlijnen te kunnen besturen. Het is kaderstellend, budgetbepalend en biedt mogelijkheden om te kunnen controleren. Hiervoor wordt per programma in de begroting aangegeven:

- wat we willen bereiken;
- wat we er voor gaan doen;
- wat het mag gaan kosten.

Na afloop van het jaar leggen wij verantwoording af door opnieuw de programma's te presenteren en daarbij aan te geven:

- wat hebben we bereikt;
- wat hebben we er voor gedaan;
- wat heeft het gekost.

NB: in deze jaarrekening verantwoorden we op basis van het bestuursprogramma 2014 – 2018, zoals vastgesteld door uw raad op 8 mei 2014.

Na de programma's is een hoofdstuk "Algemene dekkingsmiddelen" opgenomen. De presentatie sluit aan bij de presentatie zoals die is gegeven in de begroting 2015.

Ten slotte treft u een hoofdstuk aan met de onderbouwing van de post "Onvoorzien".

De voorschriften geven tevens aan dat bij het onderdeel "programmaverantwoording" ook moet worden ingegaan op het verloop van de post onvoorzien gedurende het rekeningsjaar.

3.1.1 Programma: 0 Algemeen Bestuur

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Op initiatief van het provinciaal bestuur is het onderwerp herindeling op de bestuurlijke agenda gekomen. Dat initiatief wordt gesteund door meerdere gemeentebesturen. De eerste voorkeur van Bedum is zelfstandigheid én samenwerking met de buurgemeenten. Zelfstandigheid is de beste optie voor een nabij en benaderbaar gemeentebestuur. Samenwerking is nodig om de taken in het sociale domein goed te kunnen uitvoeren maar zelfstandigheid biedt stevig invloed op het beleid. Wij willen dat het gemeentebestuur de komende tijd de ingezette lijn blijft volgen. Wij wachten de resultaten van onderzoeken naar de (on)mogelijkheid van een 'G7-gemeente' af, in lijn met het raadsbesluit van 3 december 2013.

Betrokkenheid van onze inwoners versterkt het beleid van onze gemeente. Om burgerparticipatie te stimuleren willen wij in de komende jaren:

- burgerinitiatieven stimuleren en faciliteren;*
- het idee van een vrijwilligersprijs voor jongeren uitwerken;*
- themagerichte wijk- en dorpenrondes organiseren;*
- de wijkaanpak uitbreiden over de gehele gemeente;*
- burgers actief uitnodigen als 'Gast van de Raad';*
- Inventariseren welke andere vormen van burgerparticipatie er zijn en inzichtelijk krijgen hoe burgerparticipatie kan bijdragen aan het behoud van onze leefbaarheid en ons voorzieningenniveau in het licht van een terugtrekkende overheid.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma en andere onderwerpen, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Herindeling

In december 2013 hebben de gemeenteraden ingestemd met een verdere verkenning van de vorming van de zogenaamde G7 gemeente, met een spiegeling naar de modellen Hoogeland en Eemsdelta naar het voorstel van de commissie Jansen. In 2014 zijn vervolgens deelonderzoeken opgezet op weg naar een nemen principebesluit. Ook alternatieve spiegelvarianten zijn in de deelonderzoeken uitgewerkt. Onderzoek is gedaan naar burgerparticipatie, financiële robuustheid en naar de strategische agenda. Alle onderzoeken zijn tijdig opgeleverd, maar agendering voor besluitvorming in de raden van oktober 2014 is niet gehaald. Voor de financiën bleek aanvullend overleg nodig met de minister vanwege een meer dan gemiddelde achteruitgang van het gemeentefonds bij de vorming van een G7 gemeente. Dit heeft geresulteerd in het versneld uitvoeren van een herindelingscan. Met het opleveren van de scan en de daarin gevonden bevestiging van de eigen conclusies over deze achteruitgang, heeft de minister in december 2014 besloten om, onder voorwaarden, voor vier jaar, een aanvullende compensatie te bieden van maximaal 8 miljoen euro. Daarmee is het nadeel van de G7 vergelijkbaar met het nadeel in bijvoorbeeld de fusiegemeente Zuid – West Friesland.

Op 31 maart 2015 hebben de gemeenteraden zich uitgesproken over de inhoud van de rapporten en de daaraan verbonden waarneming, dat de vorming van een G7 gemeente meerwaarde biedt ten opzichte van de door de commissie Jansen voorgestelde varianten Hoogeland en Eemsdelta. In Bedum heeft die beoordeling plaats gevonden in de context van het eerder uitgesproken principe van behoud van zelfstandigheid in combinatie met samenwerking. Maar in de wetenschap dat om ons heen maar één gemeente dat principe ondersteunt, geniet de vorming van een G7 gemeente de voorkeur boven de, als niet toekomstbestendig beoordeelde, gemeente Hoogeland, zoals in het rapport Grenzeloos Gunnen door het provinciebestuur is bepleit.

Met het aantreden van een nieuw provinciebestuur is het beleid in algemene zin en specifiek ten aanzien van de herindeling gewijzigd, althans er zijn andere accenten geplaatst. Beleid wordt niet langer eenzijdig door het provinciebestuur bepaald en dat betekent voor herindeling dat deze niet meer van bovenaf wordt opgelegd maar van onderop geïnitieerd dient te worden. Daarmee geven Gedeputeerde Staten niet helemaal de regie uit handen. Zo dienen gemeenten, indien zij besluiten tot zelfstandigheid, hun toekomstbestendige bestuurskracht aan te tonen. In de zogenaamde septemberbrief is een nadere definiëring gegeven van dit begrip. Zo wensen GS de drie havens nog steeds onder één gezag te brengen en dienen plannen in onderlinge samenhang te worden beschouwd, zodanig dat geen witte vlekken ontstaan.

De consultatie van gemeenteraden op 31 maart 2015 heeft uitgewezen dat vier gemeenten kiezen voor de voorgestelde G7 variant, de gemeente Winsum de vorming van een BMW gemeente beoogt en Loppersum en Delfzijl opteren voor een fusie van gemeenten in DEAL verband. Met inachtneming van eerder geformuleerde en bestendigde provinciale kaders alsmede besluitvorming in andere gemeenten kunnen de drie alternatieve varianten niet worden gerealiseerd. Deze realiteit heeft eind 2015 geresulteerd in een extra consultatieronde met een onafhankelijke procesregisseur. In een drietal bijeenkomsten is met delegaties vanuit raden en colleges verkend of de ogenschijnlijke gordiaanse knoop ontward kan worden, bijvoorbeeld door in een verkenning van de tweede voorkeur te beschouwen of van daaruit toekomstbestendige varianten met groot draagvlak gevormd kunnen worden. Dit zou eind februari moeten resulteren in een provinciaal standpunt. Dat laatste is er helaas niet gekomen. In plaats daarvan heeft het provinciebestuur, tegen het eigen bestuursakkoord in, besloten tot een zogenaamd open overleg. Dat besluit doorkruist het voornemen van de BMW – gemeenten om te komen tot de vorming van een fusiegemeente met daarnaast een tweede spoor richting de G7. Het zogenaamde Open overleg impliceert dat gemeenten hun initiatief tot een BMW gemeente tot in oktober 2016 moeten opschorten in de zin van ARHI-besluitvorming.

Bedum over de grenzen 2015

In het verslagjaar hebben de gebruikelijke uitwisselingen plaats gevonden. Daarnaast is besloten de werkgroep per 1 januari 2016 op te heffen en het restant budget van € 3.000 tot 1 januari 2018 toe te voegen aan de post representatie onder oormerking voor de officiële momenten met de partnergemeenten Zbaszynek en Amt Peitz.

Elektronische overheid

Vanwege de toenemende behoefte aan digitale dienstverlening onder inwoners is onze dienstverlening vraaggerichter opgezet en in lijn gebracht met de dienstverlening via de kanalen mail, telefoon en balie. Samen met de gemeenten Winsum en De Marne zijn productomschrijvingen en vraag en antwoordcombinaties gestandaardiseerd en aangevuld. Ook worden aanpassingen gedaan om de interne verwerking ervan geschikt te maken voor zaakgericht werken. Beoogd wordt meer grip te krijgen op processen en deze nog meer integraal te beschouwen. Ten aanzien van social media voeren we, mede uit bedrijfseconomisch oogpunt, een terughoudend beleid. Op uw verzoek is een eerste verkenning gestart naar een sobere inzet van social media.

Burgerparticipatie

Ons beleid ten aanzien van het stimuleren van burgers om zich in te zetten voor de samenleving is onverminderd voortgezet. Vanuit projecten is er een scala van voorbeelden waarlangs burgers zijn betrokken bij de invulling van hun woonomgeving. Te noemen zijn de bomenkeuze na de afronding van de herinrichting Walfriduslaan en Kapelstraat, de herinrichting van de erfscheiding met de Waldadrift aan de achterzijde van de Populieren, het enquêteren van bewoners in straten met overlast gevende bomen (Havik, Speenkruid en Kosterijland), de inzet van bewoners als onderdeel van de projecten Noaberschap en Wijkaanpak en overleg met bewoners over de herinrichting van de Waldadrift.

Vrijwilligersprijs voor jongeren

Dit plan is nog niet in uitvoering. Wel is onlangs het eerste jongerenadviesteam van de gemeente Bedum benoemd. Deze jongeren organiseren vrijwillig activiteiten voor leeftijdsgenoten. Ook adviseert het team de gemeente over jongerenzaken. De benoeming geeft een meer officiële status aan deze adviesrol, en kan bovendien gezien worden als erkenning voor het maatschappelijk belang van dit vrijwillige initiatief.

Wijkaanpak

De wijkaanpak heeft verder vorm gekregen: enerzijds met de inzet van een opbouwwerker in de wijk West, anderzijds met de inzet van de dorpencoördinator. Burgerinitiatief en vrijwilligerswerk krijgen hiermee een

andere impuls, zoals in de Verzoamelstee in Bedum, met een burgerinitiatief in de wijk oost in het groen, maar ook in de samenwerking met Charitas. De meer faciliterende en stimulerende rol van de gemeente is een groeiproces voor zowel gemeente als burgers.

Uit het door de RKC (Rekenkamer Commissie) uitgevoerde onderzoek is gebleken dat er in Bedum ten opzichte van het landelijk gemiddelde veel vrijwilligers aan de slag zijn. Tevens is gebleken dat de gemeente vooral de klassieke vorm van burgerparticipatie toepast in de vorm van o.a. inspraak en minder in de vorm van een faciliterende overheid, die aansluit bij burgerinitiatieven.

Kindergemeenteraad

In het streven naar grotere bestuurlijke betrokkenheid van inwoners mogen kinderen niet worden vergeten. In het verslagjaar is daarom een zogenaamde kindergemeenteraad georganiseerd voor alle leerlingen van groep 8 in onze gemeente. Met groot enthousiasme hebben de kinderen projecten voorbereid en hieruit een keuze gemaakt, namelijk de realisering van een speelterrein nabij Bederawalda. De uiteindelijke winnaar, de afvaardiging van de Regenboogschool, heeft een bezoek mogen brengen aan Madurodam. Nog beschouwd wordt of dit initiatief een vervolg krijgt.

Hiernaast bezoeken leden van het college bij verschillende gelegenheden de basisscholen in de gemeente. In een aantal gevallen leidde dat tot bezoek van de leerlingen aan het gemeentehuis.

Samenwerking sociaal domein

De samenwerking in BMW-E in het sociaal domein is in 2015 zowel beleidsmatig als in uitvoering verder vormgegeven. Zo wordt er vanaf 2015 voor het sociaal domein gewerkt met een gezamenlijke beleidsagenda waarin de taken over de BMW-E beleidsmedewerkers zijn verdeeld. In de uitvoering wordt gewerkt met een gezamenlijke administratie voor jeugd en voor de WMO wordt ook in de uitvoering steeds verdergaand de samenwerking gezocht. Werkwijzen en werkprocessen worden afgestemd en de planning en control wordt gezamenlijk uitgevoerd. In de uitvoering van Participatie zijn de afdelingen sociale zaken van BMW-E samengevoegd en is de uitvoeringsorganisatie voor Werk en Inkomen vormgegeven, waarbij sociale zaken en Ability vanaf 2016 in één uitvoeringsorganisatie werken.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Inspraakverordening, vastgesteld d.d. 29 januari 2004;
- Nota jeugd en veiligheid, d.d. 29 januari 2004;
- Integriteitscode, vastgesteld d.d. 19 februari 2004;
- Regeling burgerinitiatief, vastgesteld d.d. 25 maart 2004;
- Algemeen Plaatselijke verordening, vastgesteld (wijzigingen) d.d. 8 juli 2010;
- Handhavingsbeleidsplan Omgevingsrecht 2011 – 2015 BMW-gemeenten, vastgesteld d.d. 22 september 2011;
- Organisatiebesluit, d.d. 1 juli 2008;
- Regeling faciliteiten voor studie en persoonlijke ontwikkeling d.d. 1 januari 2008;
- Communicatienota, vastgesteld d.d. 23 april 2009;

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	212.912	181.962	170.572	30.950
Lasten	1.729.277	1.734.496	1.611.713	5.219
Saldo van baten en lasten	-1.516.364	-1.552.534	-1.441.141	36.170

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.		64.702 V
Te verklaren verschillen		
- Door overdracht van het pensioenkapitaal van een van de bestuurders is ongeveer € 31.000 ontvangen. Deze inkomst heeft een relatie met de overschrijding in de rekening 2014, die het gevolg was van de herijking van de voorziening 'Wethouderspensioenen'. Daarnaast heeft er een herrekening plaatsgevonden in verband met verplichte aanpassing van de rekenrente en aanpassingen in de sterftetabellen. Tevens zijn de personeelslasten van het college iets overschreden.	32.000 V	81.000 N
- Op de activiteit 'Voorlichting' zijn de kosten door een aantal redenen lager uitgevallen dan begroot. Bij de rekening 2014 is een inschatting gemaakt van de nog te betalen kosten voor het project van aanpassing van de website (CMS). Het project is afgerekend en de kosten blijken € 17.000 lager uit te vallen. Door een versoering van de informatierubriek in de Noorderkrant is een voordeel ontstaan van ca. € 5.000. Tenslotte kunnen we constateren dat de in 2014 overgehevelde middelen voor de 'dorpenrondes nieuwe stijl' niet nodig zijn gebleken.		39.000 V
- Door de opstelling van het informatiebeveiligingsplan en de daarmee verband houdende uitvoering van de zelfevaluatie BRP is er een overschrijding op de activiteit 'Gemeentelijke Basisadministratie' van bijna 10.000 euro.		10.000 N
- De secretarieleges vallen reeds een paar jaar per saldo lager uit dan begroot. Bij de begroting 2016 is deze post daarom reeds aangepast.	1.000 N	13.000 N
- Overige kleine afwijkingen	50 N	5.517 V
Totaal	30.950	5.219

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015, geen extra kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

00100 Raad en commissies
00200 College van burgemeester en wethouders
01200 Bestuursondersteuning
01300 Voorlichting algemeen
01400 Kabinetszaken
01450 Representatie
02000 Rij- en reisdocumenten
02200 Burgerlijke stand
02400 Naturalisatie en geslachtsnaamwijziging
02600 Gemeentelijke basisadministratie bevolking
02700 Verkiezingen
02800 Leges algemeen
02850 Secretarieleges
02900 Bestuurlijke samenwerking
02910 Internationale contacten
02950 Raadsgriffie
02970 Ondersteunende activiteiten

3.1.2 Programma: 1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Veiligheid is een basisvoorwaarde in onze samenleving. Het garanderen van veiligheidsgevoel onder de inwoners is één van de kerntaken van de overheid. Toch is veiligheid primair een verantwoordelijkheid van burgers zelf. Door regels én elkaar te respecteren kan iedereen bijdragen aan een veilige samenleving. Daar waar meer nodig is om veiligheid te bevorderen, treedt de overheid op

De gaswinning en de effecten daarvan doen ons beseffen dat het veiligheidsgevoel is geschaad. Wij willen dat onze inwoners zich weer veilig voelen in hun eigen huis. Ook willen wij waken over de leefbaarheid van onze regio. Daarom heeft de gemeente een rol bij de verdeling van het geld dat vanuit Rijk en NAM beschikbaar wordt gesteld. Bedum moet dit samen met de omliggende gemeenten oppakken. De uitgangspunten van de commissie Meijer worden onderschreven.

In de komende jaren willen wij vanuit onze verantwoordelijkheid en onze positie:

- behoud van de leefbaarheid in onze regio ondanks aardbevingen;*
- dat burgers zich weer veilig voelen in hun eigen huis;*
- de nota Veiligheidsbeleid opnieuw vaststellen, concretiseren en implementeren;*
- bevorderen dat wordt toegezien op de naleving van de snelheid in 30 km/u zones.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Integrale veiligheid

De actualisering van het integraal veiligheidsbeleid in verband van het basisteam Ommelanden –West is in het verslagjaar afgerond. Het plan is in uw raad van september vastgesteld. Inmiddels is gestart met uitvoering geven aan het geformuleerde beleid.

Rampen en calamiteiten

Met de instelling in 2014 van een team Bevolkingszorg onder de Veiligheidsregio is een einde gekomen aan de lokale rampenbestrijdingsorganisatie. Alhoewel nog niet alle functies evenredig zijn bezet en evenwichtig verdeeld over gemeenten, kan toch gesproken worden van een in gang gezette professionalisering die zijn vruchten afwerpt. Opkomst en training zijn namelijk niet vrijblijvend en met het instellen van zogenaamde harde piketten is er altijd bezetting bij een calamiteit. Die is er in Bedum gelukkig alleen als oefening geweest.

Sociale veiligheid

In 2015 is gewerkt aan de voorbereiding van de vervanging van de openbare verlichting in Bedum west, Plantsoenstraat, De Kamp, Plantsoen en in het buitengebied. Gekozen is voor armaturen met LED lampen. In het voorjaar van 2016 wordt gestart met de uitvoering.

Huiselijk geweld

Sinds 2015 is het meldpunt kindermishandeling en het steunpunt huiselijk geweld samengevoegd tot de nieuwe organisatie 'Veilig Thuis'. Deze organisatie is een samenwerking van Het Kopland en Jeugdbescherming Noord. Hier kunnen burgers en professionals terecht voor meldingen van en informatie en advies over huiselijk geweld en kindermishandeling.

Onlangs heeft een inspectieonderzoek (oktober 2015; door de inspecties voor Jeugdzorg en voor de Gezondheidszorg) plaatsgevonden over het functioneren van Veilig Thuis. Dit heeft een aantal

aandachtspunten opgeleverd. In 2016 wordt een verbeterplan opgesteld. Daarnaast willen de Groninger gemeenten dat Veilig Thuis de samenwerking met het lokale veld verbetert.

Aardbevingen/leefbaarheid

In het verslagjaar is ambtelijk en bestuurlijk grote inzet gepleegd op vraagstukken die verband houden met de gevolgen van het gaswinningsdossier. Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, onderwijs, WOZ, veiligheid, leefbaarheid, welzijn, infrastructuur zijn allemaal onderdelen in onze bedrijfsvoering die een relatie hebben met aardbevingsproblematiek. Dit biedt op onderdelen kansen maar heeft anderszins ook geleid tot temporisering van de eigen ambities. De Raad van State heeft ten aanzien van het winningsplan van de minister uitgesproken dat de hoeveelheid te winnen gas van 1 oktober 2015 tot 1 oktober 2016 niet meer mag bedragen dan 27 miljard m³ om zo enerzijds de leveringszekerheid niet te frustreren en anderzijds de veiligheid van inwoners niet in gevaar te brengen. Verder heeft de NCG (Nationaal Coördinator Groningen) zijn meerjarenplan Aardbevingsbestendig en kansrijk Groningen 2016 – 2020 opgeleverd. Dit plan is in december ook besproken in de ministerraad en moet een basis zijn voor het Kabinet om toereikend budget beschikbaar te stellen. Het plan voorziet in een aanpak van binnenuit en dat betekent dat de versterkingsopgave start in Loppersum en omstreken. Op basis van nieuwe gegevens zit Bedum nu overwegend in een minder risicovolle contour, al kunnen we de betekenis daarvan nog steeds niet op waarde schatten. Het betekent dat de opgaaf voor Bedum zich vooralsnog beperkt tot de versterking van woningbouwoningen vanuit het met de corporatie gesloten convenant, de versterkingsopgave voor de scholen en de pilot Onderdendam. Feit is dat alle uitgevoerde onderzoeken en opgeleverde rapporten een veelheid van informatie opleveren, maar dat deze op inhoud, gevolg en samenhang moeilijk zijn te duiden. Met name daarin ligt een grote opgave voor de NCG die ergens moet beginnen op weg naar te herwinnen vertrouwen.

Via de Dialoogtafel zijn door de NAM middelen beschikbaar gesteld voor Leefbaarheid. Het voor Bedum in de periode 2015-2016 gereserveerd deel van 0,6 miljoen euro hebben wij aangevraagd en inmiddels toegezegd gekregen ten behoeve van de uitvoering van het centrumplan.

De schades ten gevolge van aardbevingen aan gemeentelijke gebouwen hebben we aangemeld bij de NAM. Deze schades zijn inmiddels vergoed. Omdat nog niet alle schades zijn hersteld, zijn de betreffende vergoedingen overgeheveld naar 2016.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Startnotitie IVB, vastgesteld d.d. 21 september 2006;
- IVB Bedum in beeld, vastgesteld d.d. 28 mei 2009;
- IVB Bedum in beeld, Stand van zaken april 2011;
- Notitie ‘Groninger aanpak van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties’, november 2010.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	0	0	0	0
Lasten	570.866	602.940	628.822	32.074
Saldo van baten en lasten	-570.866	-602.940	-628.822	32.074

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten	
Budgetoverheveling			
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.		5.000	V
Te verklaren verschillen			
- Mede als gevolg van een restitutie van de Veiligheidsregio in verband met een afrekening van de opleidingskosten is er een voordeel ontstaan op de kosten voor de regionale brandweer van ruim € 27.000.		27.000	V
- Overige kleine afwijkingen.		74	V
Totaal	0	32.074	

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015, geen extra kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

04000 Personeelsbeleid en –beheer brandweer
04100 Materiaal en materieel brandweer
04200 Brandmelding en alarmering brandweer
04300 Regionale taken brandweer
04400 Rampenbestrijding
06000 Uitvoering bijzondere wetten
06500 Openbare orde en veiligheid

3.1.3 Programma: 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid staan bij alle partijen hoog in het vaandel. Het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Renovatie van het stationsgebied ligt daarmee in lijn.

Speciale aandacht is er voor verkeersveiligheid. Wij willen een onderzoek naar de veiligheid van de schoolomgeving. Daar waar nodig willen wij veiligheidszones instellen rondom scholen.

Gestreefd wordt naar uitbreiding van het project aanpak buitenwegen: de buitenwegen die nog niet zijn verbeterd en waarvan de berm nog niet structureel is verhard, blijven onze aandacht houden. Wij streven ook hier naar verbetering.

In de komende jaren willen wij:

- speciale aandacht besteden aan de veiligheid rondom scholen;*
- het huidige voorzieningenniveau van het openbaar vervoer in stand houden;*
- vervoerstromen beter op elkaar afstemmen, zoals OV en doelgroepen-vervoer;*
- het stationsgebied vernieuwen. Uitbreiding van de parkeergelegenheid moet daarbij speciale aandacht krijgen;*
- het niveau van het onderhoudsbudget voor de openbare ruimte, zoals in de bezuinigingsvoorstellen is opgenomen, als minimumbasis nemen;*
- voortvarend invulling geven aan de oostelijke ontsluiting van Bedum, met daarbij speciale aandacht voor de gevolgen van de aanleg van die weg voor de verkeerssituatie in Onderdendam;*
- aandacht blijven vragen bij de provincie voor de verdubbeling van de Eemshavenweg tot aan de Sint Annerweg;*
- onderzoek naar de mogelijkheden van reconstructie van De Vliet en Waldadrift;*
- speciale aandacht voor de fietsveiligheid op de Waldadrift;*
- onderzoek naar uitbreiding van bermverharding in het buitengebied;*
- onderzoek naar de mogelijkheden van verdere uitbreiding van recreatieve fiets- en wandelpaden;*
- een schuilvoorziening voor fietsers bij de rotonde bij de Nije Klap in Bedum;*
- onderzoek naar de staat van kademuren en beschoeiingen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Bermverharding buitengebied

In 2013 en 2014 zijn verschillende wegen in het buitengebied constructief verzwaard en voorzien van bermbeton. Voordat we bermbeton ook langs andere wegen in het buitengebied gaan toepassen, willen we eerst de ervaringen met dit product monitoren. In 2015 is dat gedaan en het bermbeton houdt zich goed onder de vaak zware verkeersbelasting. Dit biedt mogelijkheden voor andere buitenwegen. Daar waar koppelkansen zich voordoen met het uitvoeren van groot onderhoud zullen we zo mogelijk bermbeton toepassen.

Onderhoud infrastructuur

In 2015 is uitvoering gegeven aan het in 2014 vastgestelde beheerplan wegen 2014-2018.

De Kapelstraat en een deel van de Coendersstraat zijn gereconstrueerd en in deze straten is ook de riolering vervangen. In 2015 is ook de 2e fase van de reconstructie van de Wilhelminalaan uitgevoerd.

In een deel van de Almastraat is na de realisatie van de nieuwe woningen de fundering van de weg en de bestrating aangepast.

Verder is er gewerkt aan de voorbereiding van de reconstructie van de Waldadrift. Besluitvorming over de inrichting van de weg is voorzien in april 2016. Hier komen we later op terug.

Daarnaast is in het centrum van Bedum, aan de Kleinestraat, het parkeerterrein opnieuw ingericht.

In 2015 is tevens gewerkt aan het beheerplan bruggen. Begin 2016 is deze aan uw raad aangeboden. In het 'Uilenest', het Onderdendamsterbos en in het wandelgebied Noord-/Zuidwolde zijn fiets-/voetgangersbruggen vervangen.

Kademuren en beschoeiingen

Het onderzoek naar de staat van onderhoud van beschoeiingen is in 2015 niet uitgevoerd. Dit onderzoek staat nu gepland voor 2016.

Openbaar vervoer

Na overleg met het OV-bureau is in tweede instantie gebleken dat de mogelijkheden van een busroute over De Vlijt-Waldadrift qua dienstregeling en qua exploitatie niet haalbaar is. Voor de herinrichting van De Vlijt heeft dit tot gevolg dat dit dan ook geen ontwerpogave meer is. Voor de Waldadrift betekend dit dat met de herinrichting de niet meer in gebruik zijnde bushaltes worden verwijderd.

Veiligheid rondom scholen

Het plan van aanpak verkeersveiligheid rondom scholen is in het begrotingsjaar afgerond. Op Boterdiep Wz hebben we ten behoeve van de Horizon –ter hoogte van de oversteek vanaf de Terlaansterklap- op de weg de aanduiding "schoolzone" aangebracht. Bij toekomstige herinrichtingen en bij uitvoering van het Programmaplan Huisvesting Onderwijs zullen de uitkomsten worden geïntegreerd.

Afstemmen vervoersstromen

We hebben voorbereidingen getroffen voor de aansluiting bij het project Publiek Vervoer Drenthe & Groningen (besluitvorming volgt in 2016). De provincies Groningen en Drenthe en de 12 Drentse en 23 Groningse gemeenten zijn aangesloten bij dit project.

Het doel van het project Publiek Vervoer 2018 is om gezamenlijk de nieuwe aanbesteding van de huidige vormen van gemeentelijk doelgroepenvervoer en het kleinschalig openbaar vervoer te benutten om te komen tot een efficiënte integratie en optimalisatie van deze vormen van vervoer in 2018 in relatie tot het regionaal aan te besteden openbaar vervoer. Met de nieuwe aanbesteding moet daarbij een zogenaamde ontwikkelrelatie met de vervoerder(s) worden opgezet, zoals die ook bij openbaar busvervoer in onze provincies gebruikelijk is. Dankzij die ontwikkelrelatie kan er gedurende de looptijd van de contracten doorgewerkt worden aan een constante verbetering van het aanbod, afgestemd op de vraag.

Dris (Dynamisch Reisinformatiesysteem)

Dit systeem is in 2015 operationeel geworden.

Parkeren station

Omdat bleek dat de koppeling bus-trein om diverse redenen niet mogelijk was, is de scope van het oorspronkelijk plan gewijzigd. Doel is nu verbetering van de toegang tot het station, verhoging van de ruimtelijke kwaliteit en vergroting van de parkeer capaciteit. Hiervoor is een bijdrage vanuit het Regiofonds Regio Groningen-Assen beschikbaar. Inmiddels bleek de eigendomspositie van de ondergrond gewijzigd. De planvorming wordt afgerond in 2016.

Oostelijke ontsluiting

Het ontwerp voor de oostelijke ontsluitingsweg is in 2015 redelijk ver gevorderd. Het proces is gedeeltelijk stil gevallen in afwachting van een besluit van de minister over de keuze van de spoorkruising (gelijkvloers of ondertunneling). Deze keuze heeft gevolgen voor het ontwerp en voor de aanvullende maatregelen. Wij blijven erop inzetten dat bij dit project ook de aanwezige onbewaakte overgangen worden opgeheven.

Verdubbeling Eemshavenweg

De provincie Groningen is bezig met het opstellen van een Omgevingsvisie. Wij vragen de provincie aandacht te schenken aan de toenemende verkeersdruk op de N46 (Eemshavenweg) en op termijn uit te gaan van een verdubbeling. Dit wordt ondersteund door de gemeenten Loppersum en Eemmond.

Reconstructie Waldadrift en De Vliet en speciale aandacht voor de fietsveiligheid op de Waldadrift

In het begrotingsjaar is het ontwerp van de herinrichting van de Waldadrift gestart. Hiervoor zijn verschillende alternatieven ontwikkeld. Deze alternatieven zijn ook besproken met aanwonenden en zijn gepresenteerd in een brede bijeenkomst, waarna een ieder zijn of haar voorkeur kon aangeven. De discussie gaat vooral over de positie van de fietser ten opzichte van het autoverkeer (fietsstrook en/of vrijliggende fietspaden). De uitkomsten van deze burgerparticipatie worden betrokken bij de besluitvorming die in 2016 zal plaatsvinden. Een en ander heeft wel tot gevolg dat de oorspronkelijke planning niet gehaald is.

Voor de herinrichting van De Vliet zijn nog geen concrete stappen gezet. Gezien de ontwikkelingen in het centrum en in het Programmaplan Huisvesting Onderwijs, gaan er de komende jaren veel bouwactiviteiten starten. We gaan bezien of (een deel) van het bouwverkeer via het oostelijk deel van De Vliet afgewikkeld moet worden. Dat zou betekenen dat de herinrichting in tijd naar achteren schuift dan wel dat tussentijdse aanpassingen moeten worden overwogen.

Uitbreiding recreatieve fiets- en wandelpaden

Hiervoor zijn in 2015 geen initiatieven geweest of ontwikkeld.

Verkeersveiligheid

Bij de reconstructies en herinrichtingen die in 2015 zijn gestart of uitgevoerd, worden de uitgangspunten van het Verkeersveiligheidsplan gehanteerd.

Schuilvoorziening fietsers

De schuilgelegenheid voor fietsers bij de nYe klap is in 2015 opgeleverd.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Verkeersveiligheidsplan, vastgesteld 20 september 2012;
- Beheerplan wegen 2014-2018, vastgesteld 18 juni 2014;
- Rapportage Onderhoud Bruggen 2008-2012, vastgesteld 24 april 2008.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	26.537	22.045	22.029	4.492
Lasten	2.002.372	2.528.306	1.788.509	525.934
Saldo van baten en lasten	-1.975.835	-2.506.261	-1.766.480	530.426

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.		174.949 V
Te verklaren verschillen		
- Het wegenonderhoud heeft een rechtstreekse link met de bestemmingsreserve 'Onderhoud wegen'. Afgezien van de budgetoverheveling voor de Wilhelminalaan, de kapitaallasten en de eigen uren, zijn de ontstane voor- en nadelen t.o.v. de ramingen gemuteerd op de bestemmingsreserve 'Onderhoud wegen'. In de rekening is dit onderhoud dus budgettair neutraal verwerkt. Het verschil wordt veroorzaakt doordat niet al het voor 2015 geplande onderhoud in dit jaar is uitgevoerd. Mede oorzaak hiervan zijn de capaciteitsproblemen als gevolg van langdurige ziekte op de afdeling. Uitzondering op het voorgaande is het restant van de raming voor de Stationsweg. Deze is niet meer overgeheveld naar 2016 en niet meegenomen in de berekening van de mutatie op de bestemmingsreserve (€ 74.000).		
	5.000 V	297.000 V
- Het onderhoud van de bruggen laat een overschrijding zien van per saldo € 24.000. Deze wordt gedekt uit de bestemmingsreserve 'Bruggen'.	11.000 V	35.000 N
- Er is een voordeel te zien op de activiteit Openbare Verlichting (OV). Dit voordeel bestaat voor een deel uit lagere energielasten, lagere kosten voor onderhoud en een lager uitvallende kapitaallast. De kapitaallasten hebben in totaal in deze rekening geen effect en zijn bij de voorjaarsnota reeds in zijn totaliteit neerwaarts bijgesteld als gevolg van de onderuitputting in 2014, maar geeft in dit programma wel een voordeel.		65.000 V
- Voor de gladheidbestrijding is er een voordeel te zien in de kapitaallasten. Dit komt door de onderuitputting in 2014 als gevolg van later uitgevoerde investeringen in het kader van preventief strooien. Dit effect is reeds bij de voorjaarsnota verwerkt, maar geeft op dit programma wel weer een voordeel.		20.000 V
- Een nog te ontvangen subsidie voor de aanpassing van de opstapplaatsen voor het openbaar vervoer was dubbel opgenomen. In deze rekening is dat gecorrigeerd, wat een nadeel in deze rekening oplevert.	7.000 N	
- Overige kleine afwijkingen.	4.509 N	3.985 V
Totaal	4.492	525.934

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 de volgende kredieten beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Vervanging Kraan DAF 65	€ 76.279	€ 76.280	€ -1
Vervanging Pick-up (9-VBL-03)	€ 25.158	€ -	€ 25.158
Vervanging veegmachine	€ 155.000	€ 159.400	€ -4.400
Openbare verlichting 2015	€ 127.500	€ 5.536	€ 121.964
Reconstructie Waldadrift	€ 1.180.548	€ 48.211	€ 1.132.337

Producten die onder dit programma vallen

07000 Deklagen en bestratingen buiten de bebouwde kom
07100 Deklagen en bestratingen binnen de bebouwde kom
07102 Gereedschappen wegen
07200 Onderhoud wandelpaden
07300 Bermen en sloten buiten de bebouwde kom

07400 Onderhoud goten, bermen en sloten en schoonhouden straten binnen de bebouwde kom
07500 Onderhoud en bediening bruggen
07600 Openbare verlichting
07700 Straatmeubilair enabri's
07800 Gladheidbestrijding
07900 Voorlichting en klachtenafhandeling
08000 Inritvergunningen
08100 Overige zaken (binnen bebouwde kom)
08200 Onderhoud duikers
09000 Bewegwijzering en straatnaamborden
09100 Verkeer en verkeersveiligheid
09500 Openbaar vervoer en verkeer
10000 Onderhoud kade, kademuur en beschoeiing

3.1.4 Programma: 3 Economische Zaken

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Juist in tijden van economische crisis willen wij een gezonde, dynamische en toekomstgerichte lokale economie. Daarom speelt de gemeente tijdig in op ontwikkelingen, die de plaatselijke economie kunnen versterken. Dat geldt ook voor de uitbreidingsplannen van de plaatselijke vestiging van FrieslandCampinaDomo. Wij staan daar in beginsel positief tegenover, vooropgesteld dat die uitbreiding planologisch en milieutechnisch haalbaar is.

Bedum is een plattelandsgemeente. Wij willen dan ook ruimte voor een sterke agrarische sector. Groei van deze sector is mogelijk, zolang die groei in balans blijft met het landschap en de omgeving.

De ontwikkeling van de centrumplannen staat goed op de rails. Wij willen voortvarend aan de plannen blijven werken, samen met betrokken ondernemers en organisaties. De overeengekomen uitgangspunten blijven overeind. De ondernemers zijn nu aan zet. In deze periode verwachten wij, samen met hen, tot uitvoering te kunnen komen. Het einddoel is een aantrekkelijk, leefbaar en toekomstbestendig dorpscentrum.

De contacten met de lokale bedrijven en ondernemers gaan we nog verder intensiveren. Het algemene overlegorgaan is daarvoor de bedrijvenvereniging. Wij hebben afgesproken het huidige beleid van de winkelpenstelling te continueren en geen koopzondagen toe te staan.

In de komende jaren willen wij:

- de rol die lokale ondernemers kunnen spelen in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid met hen verkennen en bespreken;*
- de kansen voor het midden- en kleinbedrijf stimuleren;*
- het goede contact tussen het gemeentebestuur en de bedrijvenvereniging handhaven;*
- samen met ons bedrijfsleven de deelname aan de bedrijvencontactdagen in Groningen continueren;*
- mogelijkheden voor groei van de agrarische sector benutten en daarbij oog voor landschap en omgeving houden;*
- de vitaliteit van het buitengebied versterken door het tegengaan van ‘verrommeling’ en leegstand;*
- verder gaan met de ontwikkeling en uitvoering van de centrumplannen;*
- onderzoek doen naar de verbetering en verfraaien van de entree van Bedum;*
- onderzoek doen naar de mogelijkheden van de aanleg van een glasvezelnetwerk.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Stimulering kansen voor midden- en kleinbedrijf

Daar waar nodig en gewenst faciliteert de gemeente het midden- en kleinbedrijf. Concreet in 2015 bijvoorbeeld door herinrichting van de omgeving Kleinestraat (verbetering parkeersituatie bij het winkelcentrum).

Contact lokale ondernemers

Het afgelopen jaar heeft de gemeente op de promotiedagen voor het bedrijfsleven in Groningen, samen met Bedumer ondernemers, het Plein Bedum gevormd. Er is tevredenheid over samenwerking en presentatie. Naast incidenteel overleg op verzoek van bedrijven of van de gemeente (bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de centrumplannen) zijn in 2015 ook bedrijfsbezoeken geweest.

Mogelijke groei agrarische sector

Het Groninger Verdienmodel is nog niet door de Provincie ingevoerd. Enkele aspecten, zoals de handhaafbaarheid, verdienen nog aandacht. Dit zal ook aandacht krijgen in de nieuwe Provinciale Omgevingsverordening die in 2016 wordt verwacht.

Vitaliteit buitengebied

De in 2015 aangekondigde bouw van een zorgboerderij in Zuidwolde gaat door beëindiging door de initiatiefnemer niet door. Andere grote ontwikkelingen zijn er niet geweest.

Ontwikkeling en uitvoering centrumplannen

Het pand De Vliet 10 is aangekocht. De besluitvorming over het gezondheidscentrum is in een eindfase beland; met de initiatiefnemers hebben we een overeenkomst over de verkoop van de grond afgesloten. Met de winkeliers in De Vliet 10 zijn we met gesprekken over nieuwe vervangende huisvesting gestart. Op de locatie De Vliet 6 + 8 zijn we gestart met het maken van een aangepast plan voor appartementen en een klein oppervlak commerciële ruimte. Tevens is het parkeerterrein en een gedeelte van de Kleinestraat heringericht.

Entree Bedum

In de commissievergadering van april is ingestemd met een alternatieve invulling –werken en wonen- voor de gronden in het bestemmingsplan Boterdiep. Dit wordt meegenomen in het nieuwe bestemmingsplan, waaraan wordt gewerkt. Voor de strook langs het bestaand bedrijventerrein hebben we nog geen plannen opgesteld.

Glasvezelnetwerk

Het project Breedband (bewustwordingsproject) is afgerond. De Provincie Groningen neemt het project over en pakt het provinciaal op.

Uitbreidingsplannen Friesland/Campina Domo (FCD)

Met FrieslandCampina en de provincie Groningen zijn we een intentieovereenkomst voor de uitbreiding aangegaan. In 2015 is gewerkt aan de voorbereiding van de ruimtelijke inpassing, hetgeen moet leiden tot start van de planologische procedures.

Continuering Bedrijfsadvisering Ondernemershuis Eemsdelta

De stuurgroep Economie, Arbeidsmarkt & Infrastructuur van de Eemsdelta gemeenten heeft aangegeven dat het belangrijk is voor een periode van 3 jaar de activiteiten voort te zetten; de Economic Board heeft aangegeven het Ondernemershuis als loketfunctie te beschouwen voor ondernemers. Daarnaast is gebleken dat de inzet van het Ondernemershuis arbeidsplaatsen in de gemeente Bedum heeft behouden. Reden genoeg om voor drie jaar een bijdrage beschikbaar te stellen voor continuering van het ondernemershuis (2015, 2016 en 2017).

Bestaand beleid

- Gemeentelijke marktverordening, vastgesteld d.d. 22 september 2005;
- Notitie Economisch Beleid in de gemeente Bedum, vastgesteld d.d. 17 december 2009;
- Verordening Winkeltijden, vastgesteld d.d. 15 december 2011.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	650.938	323.812	91.059	327.126
Lasten	1.274.145	1.040.097	143.322	-234.048
Saldo van baten en lasten	-623.207	-716.285	-52.263	93.078

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	42.040 V	
Te verklaren verschillen		
- Op de activiteit Economische zaken zijn de ontvangen huren hoger uitgevallen dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het aangekochte pand aan de Vlijt. Deze wordt nu aan de bestaande ondernemers verhuurd. Deze tijdelijke extra huurinkomst was nog niet begroot.	53.027 V	
- Door de administratieve verwerking van de vrijval van de Escrow bij Enexis, waarbij de opgenomen voorziening kon vrijvallen, is er sprake van een overschrijding van zowel de geraamde baten als de lasten. Per saldo is dit gelijk aan de bij de voorjaarsnota geraamde meevaller.	232.000 V	233.000 N
- Overige kleine afwijkingen	59 V	1.048 N
Totaal	327.126	-234.048

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

12000 Straatmarkten
12100 Economische zaken, incl. promotie en acquisitie
12500 Marktgelden
13000 Nutsbedrijven

3.1.5 Programma: 4 Onderwijs

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Onderwijs is cruciaal voor de toekomst en de ontwikkeling van onze jeugd. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de ouders. Wij streven naar ondersteuning waar dat nodig is en willen zorgen voor goede voorzieningen. Wij wachten daarbij niet af maar zijn proactief.

In de komende jaren willen wij:

- keuzevrijheid voor ouders in het onderwijs voorop laten staan;*
- schoolgebouwen multifunctioneel inrichten, mede in het kader van te realiseren kind voorzieningen;*
- de samenwerking tussen scholen en het CJG verder intensiveren.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Multifunctionele inrichting schoolgebouwen

Het aantal leerlingen is de afgelopen sterk gedaald. In de periode van 2009 tot nu is dat zelfs een groep per jaar (30 leerlingen) met een uitschieter in 2014. Het aantal leerling daalde in dat jaar met 77 leerlingen. De komende jaren daalt het aantal zeker, maar niet meer met dergelijke aantallen als in 2014. In het Programmaplan Onderwijshuisvesting voor de huisvesting is uitgegaan van de leerling prognoses voor 2018.

Samenwerking tussen scholen en CJG

Jeugdhulp is sinds januari 2015 een verantwoordelijkheid van de gemeente. Voor het organiseren van deze hulp heeft de gemeente een belangrijke regierol. Dit houdt in dat gemeenten ervoor moeten zorgen dat de verschillende betrokken partijen met elkaar samenwerken en zij hun hulp op elkaar afstemmen. Het gaat hier om de samenwerking tussen een breed scala van partijen: maatschappelijk werk, GGD, huisartsen, jeugd-GGz, onderwijs en voorschoolse voorzieningen.

Om ervoor te zorgen dat al deze partijen in de jeugdhulp met elkaar samenwerken, hebben de BMW-gemeenten ervoor gekozen om 'zorgroutes' te ontwikkelen. Een zorgroute is bedoeld als instrument voor mensen die in de praktijk met kinderen of gezinnen werken. In een zorgroute staat stap voor stap de weg naar hulp of ondersteuning beschreven. Ook zijn afspraken opgenomen over rollen, taken en verantwoordelijkheden.

In 2015 hebben de BMW-gemeenten vooral geïnvesteerd in het verder ontwikkelen van de zorgroute voor basisonderwijs, voorschoolse voorzieningen en CJG. In december 2015 heeft een evaluatie plaatsgevonden, waaruit verbeterpunten zijn voortgekomen. Ook is een begin gemaakt met het invoeren van een ondersteuningsroute voor het Voortgezet Onderwijs; in dit kader zijn er afspraken gemaakt tussen het CJG en Terra Winsum en het Hogeland College. Daarnaast hebben we in de zorgroutes meer verbinding gezocht met passend onderwijs en leerplicht.

Onderwijshuisvesting

De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs is aangepast. De aanleiding hiervoor is de veranderende wet- en regelgeving op het gebied van onderwijshuisvesting. De wetwijziging betekent voor de gemeenten dat de zorgplicht voor onderhoud en aanpassing van de scholen voor primair onderwijs vervalt. Tot dusverre konden schoolbesturen middelen voor onderwijshuisvesting (zowel voor de capaciteit als het onderhoud) aanvragen bij de gemeente. De gemeente beoordeelde de aanvragen op basis van de verordening onderwijshuisvesting.

Verder is sprake van vereenvoudiging en harmonisering van regelgeving voor het Primair Onderwijs, Speciaal Onderwijs en Voortgezet Onderwijs. Door de vaststelling van de nieuwe verordening voldoet de gemeente (weer) aan de wettelijke vereisten. De verordening is door de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond vastgesteld.

Door de problematiek van de aardgaswinning is de NAM gestart met onderzoek naar de veiligheid van de onderwijsgebouwen in Noord- Groningen. In het eerste halfjaar zijn in opdracht van de NAM in alle onderwijsgebouwen de HRBE's (urgent geachte risico-elementen) weggenomen. Het door ons, in samenwerking met de schoolbesturen, opgesteld Programmaplan (Transitieplan) Onderwijshuisvesting Bedum heeft u op 10 december vastgesteld.

Leerlingenvervoer

In het kader van ontwikkelingen Passend Onderwijs is er door de VNG een voorstel tot wijziging van de Modelverordening aan de gemeenten gestuurd. Het Passend Onderwijs is op 1 augustus 2014 van start gegaan. De wetwijzigingen die direct het leerlingenvervoer betreffen, zijn in aantal beperkt. Het gaat om de volgende punten:

- de regeling (bedoeld wordt de verordening) dient rekening te houden met de van ouders redelijkerwijs te vergen inzet.
- leerlingen die voortgezet speciaal onderwijs volgen, kunnen slechts aanspraak maken op een vervoersvoorziening, als zij wegens hun handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege hun handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

De gemeenten BMW en DAL plus Ten Boer hebben zich aangesloten bij de modelverordening van de VNG. Samen willen zij voor de regio Noord-Groningen een eenduidig beleid voeren ten aanzien van het leerlingenvervoer.

Deze modelverordening geeft de gemeente voldoende ruimte voor nieuwe ideeën. Een recent voorbeeld is de opstapplaats. In het begin plaatsten ouders vraagtekens bij deze pilot, maar toen het uiteindelijk na de zomervakantie van start ging, is het een succes gebleken.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeenten BMW, vastgesteld d.d. 17 september 2015;
- Beleidsmatig Integraal huisvestingsplan Bedum, vastgesteld 23 april 2009;
- Procesplan Brede School, vastgesteld door B&W op 8 april 2008;
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Bedum 2015, vastgesteld d.d. 23 oktober 2015;
- Regionale notitie "Sluitende aanpak voortijdig schoolverlaters";
- Statuten "Stichting openbaar primair onderwijs Appingedam, Bedum, Delfzijl, Loppersum en Ten Boer".

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	123.493	31.195	31.195	92.298
Lasten	844.617	869.202	798.797	24.585
Saldo van baten en lasten	-721.123	-838.007	-767.602	116.884

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	58.772	V	33.377	V
Te verklaren verschillen				
- Door hogere huurinkomsten in verband met het gebruik van de sportzalen voor het gymonderwijs en de hogere vergoeding voor het gymonderwijs aan de scholen, vallen zowel de baten als de lasten hoger uit dan geraamd.	23.000	V	18.000	N
- Door de administratieve verwerking van de kosten van de leerplichtambtenaar is er zowel aan de baten als de lastenkant sprake van een overschrijding.	5.000	V	11.000	N
- Door het strikter toepassen van de verordening leerlingenvervoer en door de invoering Passend Onderwijs, zijn de lasten lager uitgevallen dan begroot. Door de eigen bijdragen zijn de inkomsten in het kader van leerlingenvervoer hoger dan verwacht.	3.000	V	23.000	V
- Overige kleine afwijkingen	2.526	V	2.792	N
Totaal	92.298		24.585	

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

15000 Openbaar basisonderwijs – algemeen
 15200 Gymnastiekonderwijs (openbaar)
 15250 Openbaar basisonderwijs huisvesting algemeen
 15300 Togtemaarschool: huisvesting
 15500 RA Venhuisschool: huisvesting
 17000 Bijzonder onderwijs – algemeen
 18300 Gymnastiekonderwijs (bijzonder)
 18400 Overschrijding (art.102 WBO)
 19000 Bijzonder basisonderwijs huisvesting algemeen
 19100 Sint Walfridusschool
 19200 Dr. K.Schilderschool
 19300 De Regenboog
 19400 De Haven Onderdendam
 19500 De Akker Zuidwolde
 21000 Onderwijsbegeleiding
 21100 Leerplichtwet
 21200 Overige voorzieningen onderwijs
 21300 Leerlingenvervoer

3.1.6 Programma: 5 Cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Het voorzieningenniveau in onze gemeente is hoog. Dat willen wij ook zo houden. Wij streven naar behoud van onze culturele voorzieningen, zoals de muziekschool en de bibliotheek. Ook onze sportvoorzieningen moeten qua kwaliteit op het huidige niveau behouden blijven.

In de komende jaren willen wij:

- de bibliotheek en het muziekonderwijs in stand houden;*
- uitvoering geven aan de sportnota;*
- onderzoek naar een meer efficiënte inzet van middelen in zwembad, de sporthal en overige sportvoorzieningen;*
- stimulering van het toerisme op een op de mogelijkheden van Bedum toegesneden schaal. Dit doen we samen met ondernemers;*
- verdere uitwerking van de recreatie en toerisme nota;*
- onderzoeken of onze inwoners en onze bedrijven meer bij het beheer van het openbaar groen kunnen worden betrokken;*
- het groenbeleids- en groenbeheerplan als uitgangspunt nemen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Sport/Sportvoorzieningen (efficiënte inzet middelen)

Drie decennia lang heeft de gemeente Bedum deelgenomen aan en geïnvesteerd in de landelijke sportstimulerings- en sportontwikkelingsimpulsprogramma's (Breedtesportimpuls (BSI), de Buurt-Onderwijs-Sportimpuls (BOS), het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) en de Impuls brede scholen, sport en cultuur). Redelijk uniek voor een gemeente van de omvang van Bedum. Veel activiteiten en zogenaamde interventies voor verschillende groepen zijn ontwikkeld en uitgevoerd. Dit gaat in samenwerking met veel particulier initiatief, zoals de sportverenigingen, het onderwijs en de stichting Welzijn Bedum.

Ook in 2015 is samen met het Onderwijsbureau Marenland en het Huis voor de Sport Groningen succesvol gewerkt aan het in stand houden van de combinatiefunctionaris. Deze is bij uitstek de verbindende factor tussen de sport, het onderwijs en de gemeente Bedum bij hun inspanningen om meer mensen, met name jongeren, te stimuleren om deel te gaan nemen aan, of langer de zelf gekozen sport- en beweegactiviteiten te blijven beoefenen. Voorts brengt de gemeente Bedum lokale sportaanbieders via de digitale weg op de hoogte van andere (financiële) sportstimuleringsprogramma's, zoals bijvoorbeeld de "Sportimpuls", een landelijk sportstimuleringsprogramma dat open is gesteld voor lokale sportaanbieders. Uw raad is medio 2015 per brief geïnformeerd over de voortgang van de in de sportnota opgenomen actiepunten. In december 2015 is een bijeenkomst voor sportaanbieders georganiseerd, waarin aandacht is besteed aan de voortgang en een introductie door leden van de loopgroep Bedum over sport en specifieke doelgroepen is gegeven. Tijdens deze avond is tevens aan een vertegenwoordiger van de NAM de gelegenheid gegeven om de Leefbaarheidsregelingen onder de aandacht te brengen.

Ook worden wegen ontsloten met partners binnen de decentralisatieprogramma's. Gedacht moet worden aan organisaties en instellingen die in preventieve zin in het voorland van (een) zorgtraject(en) op het terrein van het lokaal volksgezondheidsbeleid "opereren". Ook in 2015 zal aan dit punt, naast het uitvoeringsprogramma uit de sport- en beweegnota, verder vorm en inhoud worden gegeven.

In Noordwolde is het oostelijk gelegen wedstrijdveld in eigen (lees: gemeentelijk) beheer gerenoveerd.

Twee tennisbanen op het complex in Bedum zijn gesaneerd en omgebouwd tot beachvolleybalvelden. Een succesvol in het oog springend project in samenwerking en met financiering van de lokale volleybalvereniging DIO. 2016 zal benut worden om het gebruik verder te ontwikkelen.

De tariefstructuur van de sportvoorzieningen is onderwerp van discussie geweest. Bestuurlijk is besloten om de bestaande structuur voorlopig te handhaven. Dit is gebaseerd op aanname dat met een aanstaande gemeentelijke herindeling een herstructurering van de tarieven opnieuw onderwerp van bespreking zal worden. Het is niet gewenst om dat in een relatief korte tijdspanne twee keer uit te voeren. Wel worden voorbereidingen getroffen om in 2016 een zogenaamd daltarief voor het gebruik overdag van de sporthal in te voeren. Dit is met het oog op het stimuleren van het gebruik overdag.

Behoud niveau sportvoorzieningen

De gemeente wil graag de regie over de sportaccommodaties houden, met de bedoeling om de exploitatie hiervan zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Vanuit dit perspectief wil de gemeente de accommodaties zo goed mogelijk benutten en overcapaciteit voorkomen. Dit laat onverlet dat de gemeente open staat voor interessante vormen van zelfwerkzaamheid. We zien dat de exploitatie onder druk staat door bezuiniging in de budgetsubsidie én de tariefsverhoging van het gebruik.

Recreatie en toerisme

In 2015 heeft het bestuur van de lokale VVV verder invulling gegeven aan hun bedrijfsplan. De gemeente Bedum heeft voor 2015 een bedrag van € 5.250 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van dit bedrijfsplan. De VVV profileert zich lokaal door haar betrokkenheid bij een aantal activiteiten en evenementen en promoot daarmee de gemeente Bedum. In 2015 is het aantal bezoekers licht gestegen van 1529 (2014) naar 1611 (2015).

Op het gebied van regiomarketing wordt samen gewerkt met Marketing Groningen. Zo kan gebruik worden gemaakt van de VVV-licentie.

Beheer openbaar groen

In 2015 is verder uitvoering gegeven aan het beheerplan groen. Daar waar nodig/gewenst is in overleg met bewoners groen omgevormd. Met de bewoners van Ommelanderdriфт en Lijnbaan zijn we nog in overleg over het omvormen van het groen. Met alle goede bedoelingen blijkt het in de praktijk lastig om samen met de bewoners tot een plan te komen, waarin iedereen zich kan vinden. Besluitvorming over de inrichting van het groen aan de Ommelanderdriфт wordt nu begin 2016 verwacht. Voor de Lijnbaan zal dit nog wat langer duren.

Speel- en ontmoetingstuin De Carrousel

Eind 2015 is gestart met de aanleg van de speel- en ontmoetingstuin De Carrousel aan het Burchtplein.

Bibliotheek

In de gemeente Bedum komen nu alle kinderen in beeld, zowel via peuterspeelzalen, kinderdagverblijven als primair onderwijs. Ook consultatiebureaus worden vaker betrokken bij initiatieven om de ontwikkelingskansen van de allerjongsten te versterken. Door deze verandering komt tevens de rol van ouders meer in de belangstelling te staan. BoekStart voor baby's, BoekStart in de kinderopvang en Boekenpret zijn uitstekende mogelijkheden om jonge kinderen en hun ouders te laten ontdekken dat je veel plezier kunt beleven aan voorlezen. De Bibliotheek is voor de gemeente Bedum de aangewezen instelling om te initiëren, te ondersteunen en te coördineren.

Muziekschool

Het bestuur van Muziekschool Hunsingo heeft voor de zomervakantie haar ontslag ingediend. Direct is gezocht naar nieuwe bestuursleden. Er zijn twee personen gevonden die zitting wilden nemen in het bestuur. Dit was niet voldoende en daarom is besloten tot de volgende conservatoire maatregelen. De wethouder van Eemsmond en de wethouder van Bedum zijn tijdelijk tot begin 2016 toegetreden tot het bestuur en als zodanig benoemd.

Het nieuwe bestuur van de muziekschool heeft twee bezuinigingsscenario's nader uitgewerkt. Het scenario dat uitgaat van zoveel mogelijk beëindiging van tijdelijke contracten en natuurlijk verloop is in december bekrachtigd door uw raad. De keuze is ingegeven door arbeidsrechtelijke en financiële overwegingen.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Convenant "Groninger Sport Model"(ondertekend);
- Notitie Stimulering Vrijwilligerswerk gemeente Bedum (vastgesteld);
- Subsidieverordening gemeente Bedum, vastgesteld op 9 juni 2011;
- Projectplan BOS-impuls;
- Beleidsplan Wmo 2012-2015, vastgesteld op 26 januari 2012;
- Beleidsnota "Sport en bewegen 2013 – 2019" "Samenwerken, vernieuwen, binden en boeien", vastgesteld op 19 september 2013;
- Groenbeleidsplan, vastgesteld op 21 januari 2010;
- Groenbeheersplan vastgesteld op 17 oktober 2013.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	384.090	307.184	284.909	76.906
Lasten	2.492.927	2.698.384	2.435.329	205.457
Saldo van baten en lasten	-2.108.837	-2.391.200	-2.150.420	282.363

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	70.419 V	91.206 V
Te verklaren verschillen		
- Door een vergoeding van de NAM voor bevingsschade aan de Meenschaar valt de doorbelasting van de activiteit 'de Meenschaar' naar de activiteit 'bibliotheek' lager uit. Overigens zijn de ontvangen vergoedingen van de NAM overgeheveld naar 2016 voor nog uit te voeren herstelwerkzaamheden.		10.000 V
- Als gevolg van een iets lagere subsidie dan geraamd en een lagere doorbelasting van de Meenschaar (zie voorgaande punt) is er een voordeel te zien.		10.000 V
- Doordat de vervanging van de installaties in het zwembad en de sporthal De Beemden lager zijn uitgevallen, is er een voordeel op de kapitaallasten in dit programma te zien. Bij de voorjaarsnota zijn de kapitaallasten in zijn totaliteit reeds bijgesteld. In dit programma levert dit echter een voordeel op. Tevens is er bij het zwembad een voordeel op de energielasten te zien. Er moet nog worden bezien in hoeverre dit voordeel structureel is. Tevens is er een overschrijding van zowel de baten als de lasten te zien als gevolg van vergoede bevingsschade.	3.000 V	61.000 V
- Er is een voordeel te zien op het onderhoud van de verlichting op de sportvelden in Bedum. Tevens zijn de kapitaallasten lager.		18.000 V

- De lasten voor de openluchtrecreatie vallen wat voordeliger uit doordat niet alle beschikbaar gestelde middelen voor het promoten van de gemeente (voormalige subsidie VVV) zijn besteed.		7.000	V
- Op speelterreinen is een voordeel te zien. De bijgeraamde middelen voor de vervanging van de toplaag van het Cruijff Court zijn nog niet besteed.		8.000	V
- Overige kleine afwijkingen per saldo			
		3.487	V
		251	V
Totaal		76.906	205.457

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

23000 Openbare bibliotheek Bedum
 24000 Stichting Muziekschool Hunsingo
 24100 Stichting Welzijn Bedum
 24200 Overig vormings- en ontwikkelingswerk
 25000 Sportzaken – algemeen
 25100 Sportvelden Bedum: gebouwen
 25101 Sportvelden Bedum: terreinen
 25102 Sportvelden Bedum: materieel
 25200 Sportvelden Onderdendam: gebouwen
 25201 Sportvelden Onderdendam: terreinen
 25202 Sportvelden Onderdendam: materieel
 25300 Sportvelden Noordwolde: gebouwen
 25301 Sportvelden Noordwolde: terreinen
 25302 Sportvelden Noordwolde: materieel
 25400 Tennisbanen Bedum
 25500 Tennisbanen Zuidwolde
 25700 Sporthal De Beemden
 25800 Zwembad De Beemden
 27000 Kunstbeoefening/kunstbevordering
 27100 Overige kunst
 28000 Monumenten – Gebouwen
 28100 Monumentenzorg, overige cultuur en oudheidkunde
 29000 Natuurbescherming (kapvergunningen)
 29100 Natuurbescherming (subsidies/kapitaallasten)
 30000 Plantsoenen, parken en ander openbaar groen
 30002 Gereedschappen plantsoenen
 30200 Volkstuinen
 30300 Overige openluchtrecreatie
 32000 Speelterreinen

3.1.7 Programma: 6 Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

De jaren 2014 tot en met 2018 staan in het teken van de introductie van veel nieuwe taken voor de gemeente als gevolg van de decentralisaties. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de jeugdzorg, de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ (die overgaat naar de WMO) en de invoering van de Participatiewet. De WSW verdwijnt grotendeels waardoor de gemeente ook verantwoordelijk wordt voor de arbeidsbemiddeling van mensen met een beperking.

In deze veranderingen blijft de gemeente Bedum samen optrekken met de gemeenten De Marne, Winsum en Eemsum, maar ook op provinciaal niveau. Lokaal zal de gemeente Bedum de komende jaren invulling geven aan de basiszorg, die aansluit bij de vraag van de inwoners van onze gemeente.

Wij willen iedereen die aangewezen is op voorzieningen en die onvoldoende op ondersteuning uit de eigen omgeving kan terugvallen, ondersteunen in zelfstandige en volwaardige deelname aan de samenleving. Uitgangspunten daarbij zijn de menselijke maat en het persoonlijk contact. Ook in tijden van krapte willen wij zwakkeren zo veel als mogelijk ontzien.

In de komende jaren hanteren wij daarvoor de volgende uitgangspunten:

- *de inwoners van de Bedum zijn zelfstandig en zelfredzaam. Ze voeren zelf de regie op hun eigen leven en organiseren de verschillende aspecten in het sociale domein (inkomen, wonen, vrije tijd, werk, etc.). In dit kader past het ontwikkelen van een zorgconcept waarbij onze inwoners in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen;*
- *de inrichting van de basiszorg en informele zorg realiseren we in samenspraak met de inwoners en de instellingen in Bedum;*
- *inwoners die zijn aangewezen op professionele ondersteuning en die niet voldoende op ondersteuning uit de eigen omgeving kunnen terugvallen, wordt zorg op maat geboden;*
- *de belangen van jongeren, mensen met een beperking en sociaal zwakkeren worden bij de vernieuwing voorop gesteld;*
- *doorgaan met het investeren in de zorg voor de jeugd, zoals die onder meer door het CJG vorm wordt gegeven;*
- *de aanvraag van extra zorg of ondersteuning wordt op een laagdrempelige manier georganiseerd;*
- *het beleid wordt zo vorm gegeven dat de ketenpartners aanvullend werken op de zelfredzaamheid waardoor kinderen en jeugdigen optimaal kunnen opgroeien en hun veiligheid is geborgd;*
- *de decentralisaties worden bij voorkeur budgetneutraal uitgevoerd.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Decentralisaties

Vanaf 1 januari 2015 hebben we er door de decentralisatie van de AWBZ en de jeugdzorg nieuwe taken bij gekregen.

Inkoop zorg 18+

Om de continuïteit van de zorg te waarborgen hebben we voor het overgangsjaar 2015 samen met 22 andere Groninger gemeenten een continuïteitsarrangement met zorgaanbieders afgesloten. Dit arrangement liep op 31 december 2015 af. In 2015 zijn we samen met de 12 Ommelander gemeenten een aanbestedingstraject ingegaan om de zorg voor onze cliënten in te kopen. De aanbesteding is eind 2015 afgerond. De aanbieders hebben zich daarbij verbonden om samen met de gemeenten verder te werken aan de transformatieopgave.

De nieuwe aanbesteding heeft tot gevolg gehad dat er ook in de uitvoering weer zaken geregeld moeten worden, zoals het inrichten van de administratieve verwerking, berichtenverkeer tussen aanbieders en gemeenten en niet te vergeten de overgang van cliënten van niet-gegunde aanbieders naar een nieuwe aanbieder.

Inkoop zorg 18-

De inkoop 2016-2017 van de jeugdhulp is in opdracht van 23 gemeenten in Groningen door de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) uitgevoerd. Er is ruim 100 miljoen beschikbaar. Daarvan is 62,2 miljoen gereserveerd voor onmisbare producten zoals: pleegzorg, verblijf, jeugdbescherming en –reclassering, specialistische ambulante trajecten, dagbehandeling GGZ. Dit is het garantiedeel. Daarnaast is een deel van de zorg variabel ingekocht, om gemeenten in staat te stellen maatwerk te leveren.

Basisondersteuning

In 2015 is een start gemaakt met de inrichting van de basisondersteuning in BMW-verband. Hieronder valt onder andere het maatschappelijk werk, welzijnswerk en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Begin 2016 wordt dit traject afgerond.

Huishoudelijke Ondersteuning

In 2015 zijn we overgegaan op resultaatgerichte financiering van huishoudelijke ondersteuning. In de afspraken die we hiervoor met aanbieders hebben gemaakt, is rekening gehouden met de korting die vanuit het rijk is opgelegd aan gemeenten. We hebben daarnaast middelen voor de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) toegekend gekregen voor de jaren 2015 en 2016. We hadden deze middelen in eerste instantie ingezet om het voor cliënten mogelijk te maken extra ondersteuning in te kopen met een eigen bijdrage. In de loop van 2015 werd duidelijk dat de HHT-middelen niet volledig benut werden. Om de HHT-middelen in 2016 alsnog te besteden hebben we de eigen bijdrage voor de HHT-regeling verlaagd en zetten we de HHT-middelen ook in voor de financiering van extra inzet bij cliënten waar dat nodig is.

CJG

Binnen het CJG wordt door zes kernpartners samengewerkt om kinderen en gezinnen te ondersteunen. Dit zijn o.a. maatschappelijk werk, jongerenwerk, GGD en MEE. In een gezamenlijke koepelovereenkomst zijn afspraken gemaakt over nieuwe taken. Daarin is het CJG de toegangspoort naar jeugdhulp. De kerntaken van het nieuwe CJG zijn naast toegang: triage, casemanagement en het bieden van basisondersteuning aan gezinnen. In de loop van 2015 is duidelijker geworden wat deze nieuwe verantwoordelijkheden betekenen voor het CJG. De BMW gemeenten hebben in samenspraak met de CJG partners besloten tijdelijk in te zetten op een kwaliteitsverbetering in het CJG en te gaan werken aan een toekomstbestendige borging van het CJG.

Overzicht decentralisaties financieel

In onderstaand overzicht hebben we de financiële resultaten weergegeven van het sociaal domein. De grootste afwijkingen ontstaan bij de PGB's, zowel voor de Jeugdzorg als ook voor de WMO. Naar de toekomst toe is nog geen inschatting te maken van het structurele effect van deze afwijking. Daarnaast zijn er voordelen op woonvoorzieningen, tegemoetkoming chronisch zieken en mantelzorg. Naast het feit dat een deel van het budget is overgeheveld naar 2016, is het voordelige saldo op dit deel van het sociaal domein gestort in de bestemmingsreserve Sociaal Domein.

	Totaal	Totaal	Totaal	
	primitief	na wijziging	realisatie	
Sociale werkvoorziening	1.695.724	1.647.672	1.646.660	
Re-integratie en participatievoorzieningen	207.763	198.585	225.416	
Maatwerkvoorziening natura materieel WMO	288.800	323.800	228.583	¹
Maatwerkvoorziening natura immaterieel WMO	1.106.898	1.170.898	1.059.058	²
Opvang en beschermd wonen WMO	28.570	28.570	26.154	
Algemeen maatschappelijk werk	98.357	106.357	108.496	
Algemene voorzieningen WMO/Jeugd	209.775	333.947	140.990	
Jeugd en Gezin	-	141.288	197.828	
Eerstelijnsloket WMO en Jeugd	255.700	114.412	101.039	
PGB WMO en Jeugd	1.285.650	1.211.328	871.662	
Individuele voorzieningen natura Jeugd	1.576.311	1.509.759	1.522.907	
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang Jeugd	-	-	-	
Totaal uitgaven	6.753.548	6.786.616	6.128.791	
Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang	154.219	149.219	125.112	
Eigen bijdragen alg. Voorzieningen WMO en Jeugd	-	-	-	
Ouderbijdragen individuele voorzieningen en opvang	-	-	2.925	
Totaal inkomsten	154.219	149.219	128.037	
Subtotaal	6.599.329	6.637.397	6.000.755	
Integratieuitkering sociaal domein				
Jeugdzorg	2.354.812	2.228.938	2.227.086	
WMO 2015	1.362.211	1.336.175	1.342.582	
WMO 'oud'	878.631	878.631	853.800	
Participatiebudget	1.807.395	1.718.832	1.714.398	
Subtotaal	6.403.048	6.162.576	6.137.866	
Saldo	-196.281	-474.821	137.111	
¹ betreft met name woonvoorzieningen en hulpmiddelen				
² betreft met name vervoer en huishoudelijke hulp				

Werk/minimabeleid/sociale werkvoorziening

Gekozen is voor één jaarverslag 2015 voor de vier BMW gemeenten. Dit jaarverslag wordt apart geagendeerd. Voor een gedetailleerde verantwoording verwijzen wij u naar dit jaarverslag. Hieronder vindt u een korte samenvatting uit het jaarverslag van Sociale Zaken en Werk Hoogeland.

In 2015 zijn we begonnen onze dienstverlening in te richten in de 3 sporen, zoals vermeld in de door de raden vastgestelde documenten: het visiedocument Werk aan de Winkel, de uitgangspunten voor de nieuwe uitvoeringsstructuur en het strategisch beleidskader Werk en Inkomen 2015 – 2018.

Ontwikkelingen in 2015

Het werken in sporen is gebaseerd op de door de raden in april 2012 vastgestelde visienotitie "Werk aan de winkel". De visie is nader uitgewerkt in een dienstverleningsconcept zoals verwoord in voorstellen voor de nieuwe uitvoeringsorganisatie.

Het werkspoor

De dienstverlening van het werkspoor betreft werkzoekenden die zelfstandig of met beperkte ondersteuning in staat zijn om (weer) aan het werk te komen of een opleiding te volgen. Zij worden in eerste instantie op hun eigen verantwoordelijkheid aangesproken om actief op zoek naar werk te gaan.

Het leerwerkspoor

Werkzoekenden met arbeidsvermogen die (nog) niet in staat zijn om dit geheel of gedeeltelijk zelfstandig op de arbeidsmarkt te benutten, worden opgenomen in het leerwerkspoor. In het werkleerspoor worden intensievere vormen van ondersteuning ingezet.

Het participatiespoor

Inwoners, voor wie regulier werk geen direct doel is, ontvangen dienstverlening vanuit het participatiespoor. Zij zijn aangewezen op andere vormen van maatschappelijke deelname of hebben andere vormen van ondersteuning nodig.

Drie sporen en inzet menskracht en middelen in 2015.

Spoor	Aandeel	Personeel	P-budget
Werkspoor.	27%	Intensief gericht op zelfredzaamheid	Beperkt
Leerwerkspoor	28%	Intensief	Intensief
Participatiespoor	45%	Beperkt (signalering en verwijzing) ¹ .	Beperkt en alleen indien kans op werk

Werk

Werkplein Noord-Groningen

Het Werkplein Noord-Groningen is, zoals bepaald in de wet SUWI, de centrale toegang voor alle aanvragen van gemeentelijke uitkeringen voor inwoners van de BMW-gemeenten. Daarnaast wordt vanuit het Werkplein de werkgeversdienstverlening georganiseerd, kunnen alle inwoners ondersteuning naar werk krijgen, heeft het een jongerenloket voor begeleiding naar school of werk en wordt het vrijwilligerswerk voor Winsum/ De Marne gefaciliteerd vanuit het Steunpunt Vrijwilligerswerk.

Werkgeversdienstverlening

In 2015 heeft de werkgeversdienstverlening in nauwe samenwerking met Ability plaatsgevonden. Ook is er in de arbeidsmarktregio samenwerking met de afdelingen economische zaken, omliggende werkpleinen en het UWV. De werkgeversmarkt in onze regio kenmerkt zich door veel MKB en daarmee veel incidentele vacatures. Een aantal grootschaliger acties in 2015 vanuit de werkgeversdienstverlening zijn:

- banenmarkt voor horeca (jaarlijks evenement voorafgaand aan horecaseizoen)
- wervingsacties voor callcentermedewerkers, productiemedewerkers (Heiploeg via M-Ployee), medewerkers thuiszorg en bouw;
- techniekcarrousel (kandidaten laten zien wat er mogelijk is en hen ervoor interesseren);
- maandelijks "Reuring": een speeddate van werkzoekenden met uitzendbureaus.

Deze activiteiten hebben in 2015 geleid tot 93 rechtstreekse bemiddelingen via het vacatureservicepunt (werkgeversteam) naar werk, werkervaringsplaatsen en BBL plekken.

Test- en Trainingscentrum (TTC)

Ability, de afdelingen Sociale Zaken en het Werkplein Noord -Groningen werken sinds het najaar van 2012 samen in het TTC in Wehe-den Hoorn. Het TTC is inmiddels tot volle wasdom gekomen en fungeert als een voorportaal om uit te stromen naar regulier werk of werkervaringsplaatsen.

¹ Er vindt een omslag plaats om de bestaande formatie (inkomensconsulenten) meer in te zetten op andere vormen van dienstverlening aan deze doelgroep. We proberen met een andere aanpak en het beperkte budget toch zoveel mogelijk voor deze doelgroep te betekenen. Vooral in dit spoor is de samenwerking met de andere partijen cruciaal.

Test- en Trainings- en Activeringscentrum

In 2014 is bij Werk op Maat in samenwerking met de afdelingen Sociale Zaken, Werkplein en Ability een Test, Training en Activeringscentrum geopend. Dit TTAC is in 2015 verder ontwikkeld en is een uitstekend instrument gebleken om mensen te activeren en te begeleiden naar vrijwilligerswerk, cursussen maar ook naar reguliere opleidingen of uitstroom.

Jongerenloket

Het Jongerenloket onderscheidt zich sinds de opening in februari 2014 met name door adequate voorlichting over de verplichtingen van jongeren, met een leeftijd beneden 27 jaar, tijdens de verplichte zoekperiode van 4 weken. Medio februari 2015 is gemeten dat er van de 187 jongeren die een quickscan hebben gehad, er 58 de aanvraag hebben ingetrokken, geen aanvraag hebben gedaan of niet zijn verschenen op de uitkeringsintake. Dit is ruim 31%. Wel heeft een aantal van deze jongeren op een later tijdstip alsnog een aanvraag gedaan.

Het Jongerenloket stuurt sterk op de terugkeer van jongeren naar school en wordt hierin ondersteund door de Participatiewet.

Inkomen

WWB en overige uitkeringen

Uit de overzichten komt naar voren in de afgelopen jaren het aantal uitkeringen fors is gestegen en wel als volgt:

Ontwikkeling klantenbestand gemeenten BMW 2013-2016

Aantal uitkeringen	Bedum	De Marne	Winsum	Eemsmond	Totaal
1-1-2013	112	203	227	408	950
1-1-2014	135	225	252	445	1057
1-1-2015	144	264	286	444	1138
1-1-2016	162	272	284	437	1155

Voor de BMW-gemeenten is dit een forse stijging over deze vier jaren, overigens wel ongeveer gelijk aan de landelijke ontwikkelingen. Wat opvalt, is de sterke instroom binnen de gemeente Bedum aan het eind van het jaar 2015. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door seizoensinvloeden en/of een grotere vertegenwoordiging van de nieuwe doelgroep in de Participatiewet.

Financiën

Voor de verstrekking van de uitkeringen PW/IOAW/IOAZ en BBZ ontvangt de gemeente van het rijk een budget op grond van de wet Buig (Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten). Dit budget wordt jaarlijks vastgesteld. Het geld dat gemeenten overhouden van dit Buig-budget, mag naar eigen inzicht worden besteed. Een tekort moet de gemeente in principe zelf aanvullen, maar onder bepaalde voorwaarden kon een aanvullende uitkering worden toegekend bij een tekort van meer dan 10% van het Buig-budget (= eigen risico). Dit heet de Incidentele Aanvullende Uitkering, afgekort de IAU. Over het jaar 2014 hebben de gemeenten Bedum, Winsum en Eemsmond in 2015 een IAU-uitkering aangevraagd en inmiddels ook daadwerkelijk toegekend gekregen.

Met ingang van het jaar 2015 is de IAU vervangen door een nieuwe voorziening, te weten de zogenaamde 'Vangnetuitkering'. Om hiervoor in aanmerking te komen moet het college onder meer een globale analyse van de mogelijke oorzaak en de omvang van het tekort overleggen en van de verwachte ontwikkelingen van dat tekort in de komende jaren. Het college informeert de gemeenteraad hierover en geeft aan welke maatregelen worden genomen om het tekort terug te dringen. De gemeenteraad spreekt zich hierover uit. Om voor de Vangnetuitkering in aanmerking te komen moet er sprake zijn van een tekort van meer dan 5% van het Buig-budget (= eigen risico). Over 2015 kunnen de gemeenten Bedum, De Marne en Winsum een 'Vangnetuitkering' aanvragen van resp. € 31.633, € 120.500 en € 149.439.

Wat doet Sozawe nog meer

Armoedebeleid

In het voorjaar van 2014 hebben de vier gemeenteraden van de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemshaven (BMWE) de beleidsnota Minimabeleid 't Hoogeland vastgesteld. In 2015 zijn de onderstaande regelingen ingevoerd:

1. Representatiekosten
2. Startpakket voortgezet onderwijs
3. Participatiefonds
4. Kinderfeestje
5. Inzet digitale jeugdraad
6. Fashioncheque 2014 en 2015
6. Collectieve zorgverzekering
7. Regeling compensatie eigen risico
8. Subsidie externe organisaties
9. Pact Samenredzaamheid

Educatie

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) gewijzigd. Dit heeft een aantal gevolgen voor de gemeenten:

- de verplichte inkoop bij de regionale onderwijs centra (ROC) wordt stapsgewijs afgebouwd
- gemeenten kunnen zowel formele (met een diploma) als non-formele (zonder diploma) educatietrajecten aanbieden
- de wet voorziet in gemeentelijke samenwerking op regionaal niveau (arbeidsmarktregio)
- de contactgemeenten (voor ons de gemeente Groningen) krijgen een coördinerende rol in het regionale educatiebeleid
- de financiering is veranderd. Vanaf 1 januari 2015 ontvangt de gemeente Groningen als contactgemeente het budget voor de inkoop van educatievoorzieningen.

Schuldhelpverlening

De schuldhelpverlening wordt door Bedum, Winsum en De Marne ingekocht bij de Groningse Kredietbank (GKB). De GKB houdt wekelijks een dagdeel spreekuur op het Werkplein Noord-Groningen en in het gemeentehuis van De Marne en tweewekelijks een dagdeel in het zorgloket van de gemeente Bedum. De GKB bepaalt in een intake op basis van de individuele situatie welke vorm van schuldhelpverlening van toepassing is op de klant.

Beschermingsbewind

Beschermingsbewind is geen wettelijke taak van gemeenten, maar gemeenten verstrekken wel bijzondere bijstand voor de kosten van beschermingsbewind, wanneer iemand daartoe zelf de middelen niet heeft. Er is een toename te zien van het aantal mensen dat in beschermingsbewind terecht komt.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

WMO

- Startnotitie Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), vastgesteld door B&W op 2 mei 2006;
- Notitie burgerparticipatie en de Wmo in de gemeente Bedum vastgesteld door B&W op 2 mei 2006;
- Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning, vastgesteld door de raad op 9 juni 2011;
- Beleidsregels Wet maatschappelijke ondersteuning, vastgesteld door B&W op 31 mei 2011;
- Beleidsplan Wmo 2012-2015, vastgesteld door de raad op 26 januari 2012;
- Verstrekkingenboek Wet maatschappelijke ondersteuning;
- Besluit (financieel) Wet maatschappelijke ondersteuning;

Sociale Zaken

- Verordening tegenprestatie Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening individuele studietoelage Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening re-integratie Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening individuele inkomensubsidie Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet BMWWE 2015, vastgesteld door de raad op 22 januari 2015;
- Verordening Cliëntenparticipatie BMWWE 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Verordening Afstemming Participatiewet BMWWE 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet BMWWE 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- Verordening Re-integratie Participatiewet BMWWE 2016, vastgesteld door de raad op 10 december 2015;
- BMWWE gemeenten Minimabeleid 't Hoogeland, vastgesteld door de raad op 20 februari 2014;
- Mee® Doen met Minima (2015) (beleidsregels);
- Intern controleplan;

Overig

Nota jeugdbeleid 2008-2012;

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	2.057.299	1.972.223	1.934.266	85.076
Lasten	9.401.250	9.948.893	9.970.815	547.643
Saldo van baten en lasten	-7.343.951	-7.976.670	-8.036.549	632.719

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	6.358 V	80.700 V
Te verklaren verschillen		
- Bij de najaarsnota zijn de uitgaven en inkomsten van de bijstandverlening op basis van de ontwikkelingen in positieve zin bijgesteld. Desondanks zien we als gevolg van ontwikkelingen in deze rekening een negatieve afwijking van de ramingen. In het kader van de bijstandverlening is te zien dat de inkomsten uit verhaal hoger zijn dan begroot. Tevens is de rijksvergoeding iets hoger uitgevallen dan bij de najaarsnota geraamd is. Aan de andere kant zijn echter ook de uitgaven behoorlijk hoger uitgevallen dan begroot.	70.000 V	141.000 N
- Bij de bijzondere bijstandverlening is een overschrijding van zowel de baten als de uitkeringen te zien.	4.000 N	5.000 V
- Bij de BBZ vallen zowel de uitgaven als de inkomsten lager uit dan geraamd. Per saldo echter budgettair neutraal.	8.000 N	7.000 V

- De re integratiemiddelen worden op begrotingsbasis budgettair neutraal geraamd. Bij de najaarsnota is zowel de rijksvergoeding als de uitgavenraming neerwaarts bijgesteld. In 2015 blijkt ons aandeel in de gemaakte re-integratiekosten door SOZA BMW hoger te zijn dan de beschikbare rijksvergoeding.	6.000	V	24.000	N
- Door de afrekening van de subsidie van 2014 is er een voordeel in 2015 op de uitbetaalde subsidie voor de peuterspeelzaal te zien.			8.000	V
- De uitgaven voor kinderopvang in het kader van re-integratie laten een overschrijding zien.			23.000	N
- De materiële verstrekking van hulpmiddelen en woningaanpassingen in het kader van de Wmo laten een voordeel ten opzichte van de begroting zien. Naast de lager uitvallende kosten, is er ook een inkomst verwerkt als gevolg van verkoop van hulpmiddelen aan een revalidatie instelling. In totaal een voordeel van ongeveer € 129.000.	34.000	V	95.000	V
- De uitgaven in het kader van de nieuwe Wmo (AWBZ) en de jeugdzorg zijn lager uitgevallen dan begroot. Het deel dat ten laste kwam van de gemeentelijke middelen valt vrij ten gunste van het resultaat (€71.000). Het deel dat wordt gedekt uit de rijksmiddelen met betrekking tot de decentralisaties is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein (€ 461.000). Deze dotatie vindt plaats in programma 9 Financiën).			532.000	V
- In verband met een dubbele raming voor de jongerenwerker, is er een voordeel van € 22.000.			22.000	V
- De vergoeding voor onze inzet voor de communicatie rondom jeugd en gezin is in dit programma geraamd, maar niet geboekt.	7.300	N	14.000	N
Overige kleine afwijkingen.	11.982	N	57	N
Totaal	85.076		547.643	

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

34000 WWB: algemeen
 34004 WWB: sociale recherche
 34600 Bijzondere bijstandsverlening
 34700 Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
 36000 Sociale werkvoorziening
 36500 Participatie budget: reïntegratie
 37000 Inkomensvoorziening werkloze werknemers
 37100 Inkomensvoorziening gewezen zelfstandigen
 37500 Gemeentelijk minimabeleid stimuleringsfonds
 38700 Inburgering
 39100 Dorpshuizen en verenigingsgebouwen
 40000 Maatwerkvoorziening natura materieel WMO
 40100 Maatwerkvoorziening natura immaterieel WMO
 40200 Opvang en beschermd wonen WMO
 40400 Algemeen Maatschappelijk werk
 40500 Algemene voorzieningen WMO/Jeugd
 40600 Eerstelijnsloket WMO en Jeugd
 40650 Jeugd en Gezin
 40700 PGB WMO en Jeugd
 40800 Individuele voorzieningen natura Jeugd
 40900 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang Jeugd
 41000 Eigen bijdr. Maatwerkvoorzieningen en opvang WMO
 41100 Eigen bijdragen alg. voorzieningen WMO en Jeugd
 41200 Ouderbijdr. Indiv. Voorzieningen en opvang Jeugd
 42100 Peuterspeelzalen gemeente Bedum
 42500 Kinderdagverblijven

3.1.8 Programma: 7 Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Wij kiezen waar mogelijk voor duurzaamheid. Die keuze is in het belang van de huidige en de toekomstige generaties. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en kan daarin vaak een voortrekkersrol vervullen.

In de komende jaren willen wij:

- het gebruik van alternatieve energiebronnen -zoals aardewarmte, zonne- en windenergie- stimuleren;*
- het klimaat en energiebeleid actualiseren;*
- investeren in duurzame en de veiligheid bevorderende openbare verlichting;*
- samenwerking in waterketen in BMWE-verband en met het waterschap stimuleren;*
- afvalverwerking verder verduurzamen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Samenwerking waterketen;

In 2015 hebben de BMWE gemeenten in een gezamenlijk bestek rioolbeheertaken en onkruidbestrijding aanbesteed. In 2016 zal de uitvoering van diverse onderdelen worden opgepakt door de beheerdiensten.

Om de onkruidbestrijding af te stemmen op de wijzigende wetgeving (verbod op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen) zal gezamenlijk beleid worden geschreven voor de BMW gemeenten. Dit beleid zal in 2016 aan u ter besluitvorming worden voorgelegd.

In 2015 is gestart met een Brede OAS studie voor het optimaliseren van de riolering en het RWZI (Rioolwaterzuiveringsinstallatie) systeem. Deze studie wordt uitgevoerd in de BMWE gemeenten en zal medio 2016 een visie voor de zuiveringskringen opleveren.

In 2015 is een Waterkaart voor de BMWE gemeenten ontwikkeld waarop het gehele watersysteem met haar onderdelen (beheer van gemeenten en waterschap) digitaal beschikbaar is voor de organisaties.

Riolering

Ten behoeve van de rioolvervanging voor de kern Zuidwolde is een maatregelenplan (kleine reparaties) opgesteld. Dit plan zal samen met het wegenbeheer in 2016 in uitvoering gaan.

De uitvoering rioolvervanging Tuinbouwstraat en Schoolstraat Zuidwolde is doorgeschoven naar 2016 als gevolg van een geïntegreerde aanpak van riool- en wegenbeheer. De voorkeur gaat uit naar een volledige herinrichting.

Het plan voor de Herinrichting van het riolering en watersysteem van het stationsgebied in Bedum is in ontwerp gereed. De bestekuitwerking loopt. Realisatie zal plaatsvinden in 2016.

Als gevolg van een herberekening van het basisrioleringsplan (BRP) Bedum wordt de maatregel van ombouwen rioolstelsel woonwijk Ter Laan 3 herzien. Uitvoering BRP Bedum in 2016 met als doel een maatregelenpakket voor de komende 5 – 10 jaar. Het gaat onder meer om het robuust maken van het rioolstelsel voor de (water)gevolgen van de klimaatverandering.

In 2015 is tevens de riolering in de Kapelstraat en Coendersstraat gereconstrueerd.

Duurzaamheid

De in 2014 gerealiseerde projecten (verduurzaming installaties De Beemden en zonnepanelen op de gymzaal Schoolstraat en De Meenschaar) zijn gefinetuned; vooral bij de installaties van De Beemden heeft dit veel tijd gekost en is dit nog niet helemaal afgerond. Wij gaan bezien of het aanbrengen van zonnepanelen op andere gebouwen navolging kan krijgen. In verband met de (mogelijke) verstevigingsmaatregelen vanwege de risico's van aardbevingen hebben we dit vooreerst opgeschort.

Actualisatie klimaat en energiebeleid:

In het begrotingsjaar zijn hiervoor geen initiatieven genomen.

Afval

Voor de gemeenten ligt er een uitdaging op het gebied van optimalisatie van de recyclingdoelstellingen voor veel gemeentelijke deelstromen. Het ingezette beleid van de mogelijkheid om gratis grof vuil af te geven bij de ARCG (met een maximum van 4 keer per jaar en onder bepaalde voorwaarden qua hoeveelheid) en de mogelijkheid van gratis inbrengen tuinafval en ophalen gratis compost, is gecontinueerd.

Milieu / handhaving

In het project 'De Plank' aan Noordwolderweg is de bodem gesaneerd en aansluitend de bouw gestart. Deze woningen zullen aardbevingsbestendig worden gebouwd.

Het opgesteld jaarverslag Toezicht- en handhaving is separaat aan u voorgelegd.

Volksgezondheid.

De oorspronkelijke nota lokaal volksgezondheid beleid is in 2013 geactualiseerd en heeft een looptijd tot 2017. De nota is tot stand gekomen door de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking in BMW-verband. De speerpunten in de nota sluiten naadloos aan bij het "Gezondheidsprofiel Groningen 2012" zoals deze onlangs door de GGD Groningen is gepresenteerd. Het betreft hier de bestrijding van het overgewicht, het ontmoedigen van het roken, het inperken van het alcoholgebruik (met name onder jongeren). Ook wordt in Bedum de aandacht gevestigd op eenzaamheid onder ouderen. In uitvoerende zin wordt binnen dit beleidsterrein samen gewerkt met partners in gezondheid. Kort samengevat komt het beleid neer op het stimuleren van een gezonde leefwijze. Dit zal ook de kern zijn van het nieuw te formuleren Lokaal Volksgezondheidsbeleid.

De door het rijk geïntroduceerde decentralisaties hebben ook effect op het volksgezondheidsbeleid. De gemeente Groningen heeft aangegeven vanaf 2017 met een gebiedsgerichte aanpak onder andere het preventief gezondheidsbeleid in eigen uitvoering onder te willen brengen bij wijkteams. Dit heeft gevolgen voor de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid en Zorg (GR PG&Z - JGZ/GGD). Het Algemeen Bestuur van de GR – bekend onder de naam GGD Groningen- heeft daarop de nieuwe aangestelde directeur de opdracht gegeven toekomstscenario's uit te werken over de toekomst van de GGD. In het derde kwartaal van 2016 zal duidelijk worden welke koers de GR/GGD zal gaan varen.

Openbare verlichting

In 2015 is gewerkt aan de voorbereiding van de vervanging van de openbare verlichting in Bedum west, Plantsoenstraat, De Kamp, Plantsoen en het buitengebied. Gekozen is voor armaturen met LED lampen. In het voorjaar van 2016 wordt gestart met de uitvoering.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Milieubeleidsplan 2009-2012, vastgesteld in mei 2009;
- Intergemeentelijk bodembeleidsplan Regio Noord 2014 - 2018, vastgesteld 3 december 2013;
- Handhavingsbeleidsplan Omgevingsrecht 2011-2015 BMW-gemeenten, d.d. 28 juni 2011 (B&W);
- Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014 – 2018, vastgesteld d.d. 12 december 2013;
- Waterplan vastgesteld in 2009;

- Stedelijke Wateropgave d.d. april 2008;
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 2008-2012;
- Plan van Aanpak Gemeentelijk klimaatbeleid, d.d. juni 2004;
- Afvalstoffenverordening, d.d. 25 maart 2004;
- Notitie Toezicht en handhaving bij evenementen, vastgesteld in 2009;
- Gemeentelijk Afvalstoffen Plan 2009-2012, d.d. 17 november 2009;
- Handhavingsbeleidsplan en uitvoeringsprogramma 2011-2014, vastgesteld d.d. 22 september 2011;
- Nota lokaal gezondheidsbeleid 2013-2017, d.d. 30 mei 2013.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	2.489.548	2.247.259	2.272.446	242.289
Lasten	2.903.229	3.059.150	2.855.327	155.921
Saldo van baten en lasten	-413.681	-811.891	-582.881	398.210

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	8.335 V	360.297 V
Te verklaren verschillen		
- Het overschot op 'Jeugdgezondheidszorg' wordt veroorzaakt door een budgetoverheveling uit 2014. Destijds werden nog kosten verwacht. Dit blijkt niet het geval te zijn.		41.000 V
- De afvalstoffenheffing loopt, afgezien van de BTW, budgettair neutraal door de begroting. Immers, de heffing is 100% kostendekkend. Een eventueel verschil tussen de opbrengsten en de gemaakte kosten wordt gemuteerd op de voorziening 'Egalisatie tarief afvalstoffenheffing'. Doordat de kosten in dit jaar hoger zijn dan begroot, is de BTW component ook hoger dan begroot. Aangezien deze BTW wordt meegenomen in de berekening van de mutatie van de genoemde voorziening en ook wordt gecompenseerd bij het BTW compensatiefonds, levert dit per saldo een voordeel in de rekening van ongeveer € 39.000.	187.000 V	148.000 N
- Afvalstoffenheffing: zie voorgaande punt.	4.000 N	
- Ook de rioolheffing loopt (BTW weer buiten beschouwing gelaten) budgettair neutraal door de begroting en rekening. De lagere realisatie van de lasten en baten in het kader van de riolering komen ten gunste van de voorziening riolering. Deze was echter geraamd in programma 9 'Financiën'.	52.000 V	97.000 N
- De rioolrechten zijn iets lager uitgevallen dan begroot.	3.000 N	
- De onderhoudskosten van de begraafplaatsen zijn iets hoger uitgevallen dan begroot.		4.000 N
- Overige kleine afwijkingen	1.954 V	3.624 V
Totaal	242.289	155.921

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 de volgende kredieten beschikbaar gesteld:

	Krediet	Uitgaven	Restant
Tuinbouwstraat Zuidwolde BRP	€ 194.750	€ 2.993	€ 191.757
Van Berumstraat Zuidwolde BRP	€ 66.000	€ 2.993	€ 63.007
Industrieweg Bedum BRP	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Woonwijk Ter Laan 3 Bedum BRP	€ 42.500	€ -	€ 42.500
Herinrichting Almastraat Bedum BRP	€ 25.300	€ 32.867	€ -7.567
Centrumplan Bedum BRP	€ 20.000	€ 3.841	€ 16.159
Herinrichting stationsgebied Bedum BRP	€ 175.000	€ -	€ 175.000
BergBezinkZak Geert Reinderspark	€ 50.000	€ -	€ 50.000
Afkoppelen i.h.k.v. KRW/WB21	€ 40.000	€ -	€ 40.000
BRP maatregelen	€ 33.430	€ 8.845	€ 24.585

Producten die onder dit programma vallen

43100 Volksgezondheid
44000 Gemeenschappelijke geneeskundige dienst (GGD)
44500 Jeugdgezondheidszorg
44900 Destructie
45000 Heffing&invordering Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
45100 Ophalen en afvoeren van huishoudelijk afval
45200 Inzameling glas
45300 KGA/WEB/ICT en metaal
45500 Inzameling oud papier
46000 Heffing en invordering rioolrechten
46100 Riolen
46200 Rioolgemalen
47000 Beleidsadvisering milieu
47100 Verlening milieuvergunningen
47200 Handhaving (controle) milieubeheer
47300 Milieucommunicatie
47400 Afwikkeling milieuklachten
47500 Bodem
47600 Geluidhinder
47700 Gemeentelijke interne milieuzorg
47800 Klimaatbeleid
49000 Begravingen en onderhoud begraafplaatsen
49400 Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
49500 Rioolrechten
49900 Begraafplaatsrechten

3.1.9 Programma: 8 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

Het herstel van de woningmarkt gaat langzamer dan werd gehoopt. Toch zijn er signalen dat de markt de komende jaren gaat aantrekken. We verwachten niet dat de tijden van grootschalige nieuwbouwplannen terug zullen keren. Daarom gaan we van realistische verwachtingen uit.

Bedum is en blijft een aantrekkelijke woongemeente door zijn voorzieningen en ligging ten opzichte van stad Groningen. Wij willen een goede mix van verschillende segmenten op de woningmarkt in samenwerking met woningcorporatie Wierden en Borgen. Wij vinden het belangrijk dat nieuwbouw duurzaam en toekomstbestendig is.

In de komende jaren willen wij:

- een goede mix van woningen, afgestemd op de verschillende doelgroepen;*
- duidelijke afspraken maken met Wierden & Borgen en geïnteresseerde commerciële partijen over de invulling en de realisatie van woningbouwlocaties;*
- samen met Wierden & Borgen en geïnteresseerde commerciële partijen een actieve rol spelen met als inzet, behoud van het woningaanbod en de verdere ontwikkeling daarvan;*
- een woon-zorgvisie opstellen, op grond van de veranderende samenstelling van de bevolking en het vergroten van de zelfredzaamheid;*
- levensloopbestendige woningen daar waar mogelijk en nodig;*
- een onderzoek naar de mogelijkheid van invoering van een starterslening;*
- het stimuleren van voldoende sociale woningbouw en starterswoningen;*
- de hoofdlijnen opstellen voor een nieuwe omgevingsvisie opstellen;*
- energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen toepassen voor woningen, te bekostigen uit gaswinningsmiddelen.*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Woningbouw, bouwen voor verschillende doelgroepen

Bij de diverse projecten zoals hieronder genoemd wordt gestreefd naar een breed scala van woningtypen, zodat alle doelgroepen aan bod komen. Per project zijn de ontwikkelingen opgenomen.

Bedum:

- *Ter Laan 4 – 18 kavels verkocht, waarmee het totaal aantal verkochte kavels op 135 komt.*
- *Vogelzang – Wierden en Borgen is niet gestart met de bouw van woningen.*
- *Almastraat – Wierden en Borgen heeft 35 woningen gebouwd (waarvan 14 levensloopbestendig).*
- *Terrein voormalige gasfabriek – Wierden en Borgen is in 2014 gestopt met het plan voor appartementen. Uw raad heeft ingestemd met omzetting naar grondgebonden woningen: met de planvorming daarvan zijn we gestart.*
- *De Plank – na de sanering is de ontwikkelaar gestart met de bouw van 20 woningen.*
- *Bederawalda – in 2015 is fase 1 met 15 appartementen door Wierden en Borgen in verhuur gedaan.*
- *Krijthe – eind 2015 is het besluit om te starten met de bouw door de ontwikkelaar genomen en inmiddels is de bouw gestart.*

Onderdendam:

- *Stadsweg 10 t/m 24 – de woningen zijn gesloopt; er is nog geen nieuwe invulling.*

Zuidwolde:

- *Oosterseweg – het plan met een zorgboerderij en woningen is door de initiatiefnemer stopgezet. Er zijn nog geen alternatieve plannen.*

Bestemmingsplannen

In het begrotingsjaar zijn de volgende bestemmingsplannen onder handen:

- *Bestemmingsplan uitbreiding bedrijventerrein en Bestemmingsplan Bedrijvenpark Boterdiep – voorbereiding met wijziging wonen-werken aan het Boterdiep gestart.*
- *Bestemmingsplan Bedum Kern locatie Gasfabriek – wijziging naar grondgebonden woningen gestart.*
- *Oostelijke ontsluitingsweg – start bestemmingsplan procedure is afhankelijk van het definitieve tracé; deze is nog niet afgerond.*
- *Uitbreiding FrieslandCampina – bestemmingsplan is afhankelijk van definitieve ruimtelijke inpassing en Planmer etc.; dit is nog niet afgerond.*

Starterslening

In 2014 heeft uw raad besloten in te stemmen met het verstrekken van Startersleningen. In het begrotingsjaar zijn 2 leningen verstrekt, waarmee het totaal op 5 komt. Er is nog financiële ruimte voor 1 lening.

Woon(zorg)visie / woonleefbaarheidsplan

Onder tijdsdruk vanwege het MJP (meerjarenprogramma) van de NCG (Nationaal Coördinator Groningen) is in het 2^e halfjaar van het begrotingsjaar een leefbaarheidsvisie opgesteld. Deze heeft u betrokken bij de discussie en de input over het MJP en vastgesteld in uw vergadering van 19 november. Het opstellen van een woonvisie zal in 2016 starten.

Omgevingsvisie

Het Rijk is bezig met de invoering van een nieuwe Omgevingswet. Invoering staat gepland in 2018. We bereiden ons voor op de gevolgen voor onze gemeente.

Basisadministraties BGT en BAG

De BGT en de BAG maken onderdeel uit van het stelsel van basisregistraties. Hieraan wordt toegevoegd de BRO (Basisregistratie Ondergrond). Aan de door het Rijk gehanteerde invoeringsdatum voor de BGT van 1-1-2016 hebben we voldaan.

Aansluitend op de BGT wordt een koppeling met het beheer van de openbare ruimte (BOR) gemaakt. Hiervoor is een plan van aanpak in voorbereiding; dit doen we samen met Winsum en De Marne en de gemeente Groningen.

Regio Groningen-Assen

Na de actualisatie in 2014 was het afgelopen begrotingsjaar weer een ‘meer regulier’ jaar te noemen. Ingezet is op continuering van de samenwerking.

Centrum Bedum

Aan de planvorming is verder gewerkt. Aan het eind van het jaar is door de initiatiefnemers aangegeven dat de bouw van het gezondheidscentrum door gaat. Daarmee komt ook de ontwikkeling van Blok A weer in beeld. Met de betrokken ondernemers is regelmatig contact geweest over de stand van zaken en de ontwikkelingen. Het parkeerterrein aan de Kleinestraat is vooruitlopend op alle bouwplannen opnieuw ingericht. Vanuit het fonds Substantiële projecten van de Regio Groningen-Assen is de bijdrage ad € 700.000 definitief toegekend. Uit de leefbaarheidsmiddelen van de dialoogtafel/NCG is voor het centrum een bijdrage van € 600.000 toegekend.

Bederawalda

Aan de planvorming van de openbare ruimte is verder gewerkt. Ten behoeve van de bouw van fase 1 is een deel van het terrein bouwrijp gemaakt.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Structuurplan Bedum - Onderdendam, vastgesteld op 6 juli 2006;
- Welstandsnota, vastgesteld op 27 mei 2004;
- Basisplan detailhandel, vastgesteld op 27 mei 2004;
- Notitie Behoedzaam vernieuwen, structuurplan+ vastgesteld augustus 2004;
- Woonplan 2002-2010, vastgesteld op 19 december 2002;
- Woonschepenverordening, vastgesteld op 1 juli 1999;
- Nota Archeologiebeleid, vastgesteld 22 maart 2007;
- Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart Regio Noord-Groningen – gemeente Bedum, vastgesteld 26 februari 2009;
- Bouwverordening, vastgesteld 29 maart 2012;
- Monumentenverordening, vastgesteld 8 juli 2010;
- Brandpreventiebeleid bestaande bouw, vastgesteld op 13 april 2004;
- Brandbeveiligingsverordening, vastgesteld op 29 maart 2012;
- Bestemmingsplan Buitengebied, vastgesteld 17 december 2009;
- Bestemmingsplan Bedum kern, vastgesteld 26 juni 2008;
- Bestemmingsplan Bedrijvenpark Boterdiep fase 1, vastgesteld 27 mei 2004;
- Bestemmingsplan Bedrijvenpark Boterdiep fase 2, vastgesteld 26 juni 2008;
- Bestemmingsplan Bedum-Kern locatie Vogelzang / Gemeentelijke Kwekerij, vastgesteld 24 januari 2008;
- Bestemmingsplan Ter Laan 4, vastgesteld 20 december 2007;
- Bestemmingsplan Zuidwolde, vastgesteld op 17 oktober 2013;
- Bestemmingsplan Onderdendam, vastgesteld op 26 januari 2012;
- Bestemmingsplan Noordwolde, vastgesteld op 28 juni 2012;
- Bestemmingsplan Oosterseweg 8, Zuidwolde, vastgesteld op 8 juli 2010;
- Bestemmingsplan Dagbesteding Zuidwolde, vastgesteld op 2 oktober 2008;
- Bestemmingsplan Bedum Kern locatie Gasfabriek, vastgesteld op 28 juni 2012;
- Bestemmingsplan Bedum Kern locatie HEMA, Grotestraat 14-16, vastgesteld op 28 september 2010;
- Bestemmingsplan Buitengebied, Landgoed “De Vrie Heerlykheid”, Westerdijkshorn 14 te Bedum, vastgesteld op 20 september 2012;
- Bestemmingsplan Bederawalda, vastgesteld op 24 april 2014;
- Bestemmingsplan Bedum Kern, locatie De Plank, in procedure;
- Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2011, vastgesteld 16 december 2010.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	1.399.608	577.846	334.888	821.762
Lasten	1.797.214	1.574.470	1.285.154	-222.744
Saldo van baten en lasten	-397.606	-996.624	-950.266	599.019

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten		Lasten	
Budgetoverheveling				
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	562.761	V	26.300	V
Te verklaren verschillen				
- De activiteit bestemmingsplannen laat een iets lagere realisatie zien als gevolg van lagere kapitaallasten			17.000	V
- De rente op de verstrekte geldlening aan de woningstichting valt lager uit dan begroot. Aangezien dit wordt doorbelast aan de stichting, heeft dit geen effect.	5.000	N	5.000	V
- De kosten voor de Welstand zijn iets hoger uitgevallen dan begroot.			3.000	N
- De kosten voor de Grootschalige Basiskaart (GBKN) zijn iets hoger uitgevallen dan geraamd.			4.000	N
- De leges voor de omgevingsvergunningen vallen lager uit dan geraamd. De ontwikkelingen op de woningmarkt blijven achter bij de begroting. Daarnaast zijn de vergunningaanvragen voor de scholen in het kader van het lopende traject in 2016 aangevraagd, terwijl werd verwacht dat dit in 2015 zou gebeuren.	67.000	N		
- Door de verkoop van gronden aan de Oosterseweg in 2014, valt de rentetoerekening in 2015 lager uit op de activiteit 'Gronden en landerijen'.	6.000	V	53.000	V
- Op het product bouwgrondexploitatie ontstaat bij zowel de baten als de lasten een overschrijding. Dit wordt veroorzaakt door de administratieve verwerking van de rentetoerekening aan de post onderhanden werk. Door een opslag van bovenwijkse kosten op de verkopen in Ter Laan 4 is er een voordeel op dit programma van bijna € 15.000. Deze wordt in programma 9 'Financiën' gereserveerd.	327.000	V	315.000	N
- Overige kleine afwijkingen	1.999	N	2.044	N
Totaal	821.762		-222.744	

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma zijn, naast de structurele middelen die beschikbaar zijn, in de begroting 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

- 50000 Structuur- en bestemmingsplannen
- 50100 Planologische procedures (vrijstellingen)
- 50200 Juridische procedures
- 51000 Woningbouw toegelaten instellingen
- 51100 Gemeentewoningen
- 52000 Stedelijke vernieuwing
- 53000 Bouw-, woning- en welstandstoezicht
- 53100 Gebruiksvergunningen
- 53200 Integrale handhaving
- 53300 BAG/GIS
- 53500 Ligplaatsen woonschepen
- 54500 Leges omgevingsvergunningen
- 55000 Gronden en landerijen
- 55100 Bouwgrondexploitatie

3.1.10 Programma: 9 Financiën

Wat willen we bereiken

In het bestuursprogramma is het volgende opgenomen:

De gemeentekas staat blijvend onder druk. In meerjarig perspectief moet de komende jaren ca. € 500.000,- worden bezuinigd. Dit dwingt ook de gemeente Bedum om financiële keuzes te maken. Daarnaast stelt het Rijk ons voor nieuwe bezuinigingsopdrachten. In de komende jaren zullen we het met minder geld moeten doen.

Ondanks dat kent Bedum nog altijd een relatief lage belastingdruk. Wij willen evenwicht houden tussen bezuinigingen en de lage belastingdruk. Tekorten dichten door lasten te verzwaren, vinden wij niet de eerst aangewezen optie.

Wij houden vast aan een sluitende meerjarenbegroting. De gemeente moet in principe niet meer uitgeven dan dat er binnenkomt. Welke concrete maatregelen genomen moeten worden om dat doel te behalen, moet raadsbreed bepaald worden.

In de komende jaren willen wij:

- streven naar een sluitende meerjarenbegroting;*
- indien nodig passende bezuinigingsmaatregelen treffen, waarbij lasten pas worden verhoogd nadat er kritisch is gekeken naar de eigen bedrijfsvoering;*
- de nieuwe decentrale taken bij voorkeur budgetneutraal invoeren*

Uitvoering bestuursprogramma

Hieronder wordt aangegeven wat de realisatie is van de uitvoering van het bestuursprogramma, zoals dat is opgenomen in de begroting 2015.

Meerjarenbegroting

Het begrotingsjaar 2015 is gestart met een structureel tekort van ongeveer € 257.000. Dit tekort is in de voor- en najaarsnota iets bijgesteld tot een verwacht structureel tekort van ongeveer € 245.000. De meerjarenraming 2016-2019 geeft echter een positief beeld. Dit is gerealiseerd met de doorgevoerde maatregelen bij de begroting 2016. Nog steeds blijven de onzekerheden groot. Wij noemen hier nogmaals de Algemene Uitkering, de doeluitkeringen, de implementatie van de decentralisaties en de gevolgen van de aardbevingen in onze regio. Het is derhalve belangrijk waakzaam te blijven op onze financiële positie.

Bezuinigingsmaatregelen

In de begroting 2015 hebben wij een pakket met bezuinigingsmaatregelen verwerkt. Dit pakket laat een evenwichtig beeld zien van maatregelen die ertoe leiden dat de meerjarenbegroting sluitend is. Een deel van deze maatregelen moest in 2015 verder worden uitgewerkt. In de voorjaarsnota 2015 bent u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot deze maatregelen. Een deel van de verwerkte maatregelen moet in 2016 (deels) worden geëffectueerd. Het nog te realiseren deel van de maatregelen is opgenomen als stelpost. Dit betreft o.a. de bezuiniging op de subsidies aan welzijnsinstellingen en de muziekschool en de bezuiniging op het onderhoud in de openbare ruimte (groen).

Lokale lasten

De lokale lasten zijn in de begroting verwerkt conform de door uw raad vastgestelde verordeningen en tarieven. Hoewel de OZB een stijgende trend laat zien, zijn we erin geslaagd de –provinciaal gezien- lage lokale lasten in onze gemeente te handhaven.

Decentralisaties

Duidelijk is dat de decentralisaties, naast grote financiële gevolgen en risico's, ook grote organisatorische consequenties voor de gemeenten hebben. In 2015 hebben we gezien dat extra personele inzet noodzakelijk

is. Vanuit financieel perspectief blijft het uitgangspunt echter een budgettair neutrale invoering. Of dit standpunt houdbaar blijft, zal in 2016 moeten blijken.

Vennootschapsbelasting

In mei van het afgelopen jaar is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen aangenomen. Dat betekent dat overheidsondernemingen, bijvoorbeeld van gemeenten, provincies en waterschappen, per 1 januari 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting.

Met de wetswijziging wil de Nederlandse overheid gelijkheid creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Voor overheidsondernemingen gelden straks dezelfde verplichtingen voor de vennootschapsbelasting als voor private ondernemingen. De nieuwe wet bepaalt dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig zijn.

Waarschijnlijk zal de invoering bij gemeenten tot hogere uitvoeringslasten gaan leiden. Wij hebben inmiddels een inventarisatie gemaakt van onze activiteiten. Per activiteit is beoordeeld of deze vpb plichtig is. De grondexploitatie dient nog nader te worden onderzocht.

Bestaand beleid

Bestuurlijke kaders:

- Financiële verordeningen gemeente Bedum (o.g.v. art. 212 Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 19 juni 2014;
- Controleverordening gemeente Bedum (o.g.v. art. 213 Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 20 december 2007;
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Bedum (o.g.v. art. 213a Gemeentewet), vastgesteld door de raad op 20 december 2007;
- Nota waardering en afschrijving vaste activa, vastgesteld door de raad op 19 juni 2014;
- Nota reserves en voorzieningen, vastgesteld door de raad op 19 juni 2014;
- Nota “Weerstandsvermogen gemeente Bedum”, vastgesteld 29 maart 2012.

Wat heeft het gekost?

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	228.566	296	8.636	228.270
Lasten	627.894	732.911	457.544	105.017
Saldo van baten en lasten	-399.328	-732.615	-448.908	333.287

De verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

	Baten	Lasten
Budgetoverheveling		
- Een deel van het verschil betreft budgetten die zijn overgeheveld naar 2016.	46.962 V	172.163 V
Te verklaren verschillen		
- De post onvoorziene uitgaven is niet aangewend. Tevens hebben we een positieve afrekening van een verzekeraar ontvangen van bijna € 2.000.	2.000 V	27.000 V
- De mogelijke energie besparing bij het sportcomplex stond geraamd op de stelposten. Deze is in afwachting van de effecten van de vervanging van de installaties in het sportcomplex nog niet functioneel geraamd. Op de stelposten daardoor een nadeel.		20.000 N

- Door een aantal suppleties omzetbelasting en BCF is er zowel aan de inkomsten als aan de uitgavenkant een overschrijding ontstaan i.v.m. BTW	37.000	V	40.000	N
- De ontvangsten van het Ministerie in het kader van het gaswinningsdossier voor de ingediende declaraties zijn mee genomen in de berekening van de mutatie op de bestemmingsreserve 'Frictie Personeelskosten'.	82.000	V		
In het kader van de bevingen is een bedrag ontvangen van de NAM	11.000	V		
- De kosten voor bezwaar en beroep in het kader van de WOZ zijn met ruim 12.000 overschreden. Dit als gevolg van het toegenomen aantal bezwaren in het kader van de bevestigingsproblematiek.			12.000	N
- Saldi kostenplaatsen: Dit saldo is opgebouwd uit de diverse saldi van de interne kostenplaatsen, voor zover ze niet worden doorbelast naar de externe producten. De verschillen worden veroorzaakt door o.a. hogere inhuurkosten als gevolg van o.a. de decentralisaties. Deze zijn o.a. gedekt uit de bestemmingsreserve 'frictie personeelskosten'. Daar tegenover zijn de automatiseringskosten lager uitgevallen, doordat nog niet alle software ontwikkelingen die bij de voorjaarsnota zijn gepresenteerd al gerealiseerd zijn. Tenslotte zijn de bijramingen op de interne kostenplaatsen bij de voor en najaarsnota op de interne kostenplaatsen verwerkt en op begrotingsbasis niet doorverdeeld. Op realisatiebasis gebeurt dit wel.	48.000	V	23.000	N
- Overige kleine afwijkingen	1.308	V	854	V
Totaal	228.270		105.017	

Kredieten 2015

Voor de uitvoering van dit programma worden naast de structurele middelen die beschikbaar zijn in de begroting in 2015 geen kredieten beschikbaar gesteld.

Producten die onder dit programma vallen

57000 Renten, dividenden en winstaandelen
58000 Bespaarde rente
59000 Algemene uitkering uit het gemeentefonds
60000 Onvoorziene uitgaven
60100 Algemene uitgaven en inkomsten (stelposten)
60400 Wet waardering onroerende zaken
60500 Onroerende-zaakbelastingen gebruikers
60600 Onroerende-zaakbelasting eigenaren
60700 Roerende-zaakbelastingen
60800 Hondenbelasting
60900 Lasten heffing en invordering belastingen
61000 Saldi van kostenplaatsen
62000 Mutaties in de reserves

Deze producten vallen allemaal voor wat betreft de beleidsmatige kant onder dit programma. Voor wat betreft de financiële kant valt een deel van de producten niet binnen dit programma. Het gaat daarbij om de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven. Op grond van de nieuwe voorschriften mogen de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven niet toegerekend worden aan de programma's. Deze baten en lasten worden apart toegelicht in de volgende hoofdstukken. Op het totaal overzicht van baten en lasten in de jaarrekening komen de algemene dekkingsmiddelen en de onvoorziene uitgaven apart tot uitdrukking. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves.

3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen dient volgens de voorschriften ten minste te omvatten:

- lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- algemene uitkeringen;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- saldo tussen de compensabele BTW en de uitkering uit het BTW- compensatiefonds;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen worden niet als baten in de diverse programma's opgenomen. Ze zijn immers bedoeld om te dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Lokale heffingen	1.704.557	1.708.476	1.721.978	-3.919
Algemene Uitkering	13.995.557	13.966.126	14.248.235	29.431
Dividend	143.482	144.470	566.248	-988
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0	0
Totaal	15.843.597	15.819.072	16.536.461	24.525

Lokale heffingen

Een aantal lokale heffingen is aan te merken als algemeen dekkingsmiddel. Het betreft dan die heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat om de onroerende-zaakbelastingen, roerende zaakbelasting en de hondenbelasting. Heffingen zoals de riool- en reinigingsrechten en de afvalstoffenheffing vallen niet onder de begripsomschrijving. De opbrengsten hiervan worden rechtstreeks verantwoord op de programma's.

In onderstaande tabel worden de werkelijke opbrengsten voor 2015 in relatie tot de ramingen weergegeven. In de paragraaf lokale heffingen wordt dieper ingegaan op het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.

Lokale heffingen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
OZB gebruikers	209.526	208.962	233.962	564
OZB eigenaars	1.437.968	1.442.313	1.433.593	-4.345
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.267	1.281	1.281	986
Hondenbelasting	54.796	55.920	59.420	-1.124
Totaal	1.704.557	1.708.476	1.728.256	-3.919

In de raadsvergadering van 4/6 november 2014 zijn de tarieven voor 2015 vastgesteld. De aanslagen zijn met dagtekening 28 februari 2015 verzonden.

Voor een verklaring van het verschil verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering

De gemeente ontvangt uit het gemeentefonds een algemene uitkering van het rijk. Deze uitkering is vrij besteedbaar.

In onderstaande tabel wordt de realisatie van de algemene uitkering voor 2015 weergegeven.

Algemene uitkering	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Algemene uitkering	8.711.491	8.682.181	8.760.181	29.310
AU sociaal domein	5.284.066	5.283.945	5.488.054	121
Totaal	13.995.557	13.966.126	14.248.235	29.431

De raming voor wijziging is berekend op basis van de zogenaamde septembercirculaire 2014. Daarbij is rekening gehouden met de bekende vaste en variabele gegevens van de gemeente die de grondslag zijn voor de berekening van de algemene uitkering. In de voor- en najaarsnota 2015 is de algemene uitkering bijgesteld tot een bedrag van € 8.682.181.

De werkelijke opbrengst 2015 ligt bijna € 30.000 hoger dan de raming na wijziging. In de najaarsnota 2015 hebben we de raming met € 78.000 verlaagd. Daarbij is ook aangegeven dat de laatste maanden nogal eens schommelingen laten zien in zowel positieve als negatieve zin. Dit jaar pakt het positief uit en komen we dus bijna € 30.000 hoger uit dan de bijgestelde begroting.

Het deel van de algemene uitkering dat betrekking heeft op het sociaal domein is conform de begroting. Bij het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening gaan we verder in op de realisatie van de budgetten in het sociaal domein.

Dividend

Dividend en rente	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Aandelen BNG	3.001	3.055	6.055	-54
Enexis N.V.	129.066	130.000	115.000	-934
Enexis B.V.	11.415	11.415	11.415	0
NV Waterleidingmij Groningen	0	0	0	0
Totaal	143.482	144.470	132.470	-988

Jaarlijks ontvangt de gemeente van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten een dividenduitkering uit hoofde van het aandelenbezit in de bank. In 2015 is een dividenduitkering ontvangen over 2014 van € 3.001. Dit is € 0,57 per aandeel (5.265 aandelen).

Aan rente hebben we een bedrag ontvangen van € 34.501. Dit betreft rente van onze aandeelhouderslening aan Enexis.

Als gevolg van de verkoop van onze aandelen Essent hebben we aandelen gekregen in een aantal nieuwe BV's. Voor deze aandelen hebben we ook dividend ontvangen in 2015, te weten:

- Enexis € 94.566
- Publiek Belang BV € -
- Attero BV € -
- Vordering op Enexis BV € -
- Verkoop vennootschap BV € -

Aan rente achtergestelde lening NV Elektriciteitsbedrijf Groningen en Drenthe (Enexis) is € 11.415 ontvangen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Bespaarde rente	631.752	631.724	428.740	28
Totaal	631.752	631.724	428.740	28

Bij de bespaarde rente gaat het om de rente over de reserves en voorzieningen. De reserves en voorzieningen worden ingezet als financieringsmiddel, waardoor er niet geleend hoeft te worden. Deze rente is grotendeels toegevoegd aan de Algemene reserve.

De post bespaarde rente 2015 laat bij de jaarrekening geen verschillen zien; de raming is bij de voorjaarsnota aangepast. De raming is aangepast omdat de stand van de reserves en voorzieningen op 1 januari 2015 hoger is dan bij de begroting geschat omdat wij ervan uitgaan dat claims grotendeels worden besteed in het jaar waarin de begroting wordt opgesteld.

Saldo van de financieringsfunctie

De gemeente heeft voor de financiering van de diverse investeringen langlopende leningen aangetrokken. Het saldo van deze leningen bedraagt per 31-12-2015 € 16.365.177.

Naast de langlopende geldleningen worden ook de reserves en voorzieningen gebruikt als financieringsmiddel. Per 31-12-2015 bedraagt de omvang € 13.394.627 (exclusief het niet vrij aanwendbare deel). Dit is exclusief het rekeningsaldo 2015.

Indien het saldo van bovenstaande bedragen niet toereikend is om het totaal van de uitgaven te financieren, wordt veelal (afhankelijk van de behoefte en de rentestand) kort geld aangetrokken door middel van rekening-courantovereenkomsten of kasgeldleningen. In 2015 zijn geen langlopende leningen aangetrokken. In de primitieve begroting 2015 is de totale rentelast berekend op € 1.244.278. Bij de voorjaarsnota is deze raming verhoogd met € 197.976. Dit is inclusief de berekende rente over de eigen financieringsmiddelen en de geraamde rentevergoeding voor onze liquide middelen. De werkelijke rentelast (lasten en baten) 2015 bedraagt inclusief rente eigen financieringsmiddelen € 1.419.749. Er is een verschil ten opzichte van de raming van € 22.505.

De kostenplaats kapitaallasten laat een aantal voor- en nadelen zien. De rente op langlopende leningen laat een voordeel zien. De rente op onze rekening-courant laat een klein nadelig verschil zien.

3.1.12 Onvoorzien

Onvoorzien	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	1.716	0	0	1.716
Lasten	0	26.585	26.585	-26.585
Totaal	1.716	-26.585	-26.585	28.301

Het beleid in de gemeente Bedum is om een post onvoorzien beschikbaar te hebben voor incidentele uitgaven van € 2,50 per inwoner. Bij de opstelling van de begroting 2015 is uitgegaan van 10.634 inwoners. De post onvoorzien 2015 voor incidentele uitgaven komt dan uit op € 26.585.

Naast een post onvoorzien voor incidentele uitgaven is voor structurele onvoorziene zaken geen bedrag beschikbaar in de exploitatie.

De post onvoorzien is in 2015 niet gebruikt.

3.2 Paragrafen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft in artikel 26 voor dat in het jaarverslag dezelfde paragrafen opgenomen moeten worden die ook staan opgenomen in de begroting. Het gaat om de volgende paragrafen:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid
- gemeentelijke subsidies
- controle & onderzoek

In de paragrafen dient te worden ingegaan op de realisatie van het beleid met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die in het verleden versnipperd in de begroting stonden, nu worden gebundeld. Hierdoor ontstaat een beter totaal inzicht.

3.2.1 Lokale heffingen

In deze paragraaf informeren wij u over:

- de gerealiseerde inkomsten;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- het gerealiseerde beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een aanduiding van de lokale belastingdruk;
- een beschrijving van het gerealiseerde kwijtscheldingsbeleid.

Gerealiseerde inkomsten

Lokale heffingen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
OZB gebruikers	209.526	208.962	233.962	564
OZB eigenaars	1.437.968	1.442.313	1.433.593	-4.345
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.267	1.281	1.281	986
Hondenbelasting	54.796	55.920	59.420	-1.124
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	1.016.349	1.020.704	1.042.704	-4.355
Rioolrechten	987.845	990.418	995.418	-2.573
Leges Burgerzaken	181.007	181.962	174.565	-955
Omgevingsvergunning	103.803	172.721	172.721	-68.918
Begraafrechten	148.520	146.815	146.815	1.705
Marktgeden	5.782	6.919	6.919	-1.137
Totaal	4.147.864	4.228.015	4.267.398	-80.151

De totale opbrengst lokale heffingen ligt € 80.151 onder de raming na wijziging. Hierin is de meeropbrengst geraamd van de vastgestelde tariefstijgingen 2015 evenals de correcties uit de najaarsnota (raad 10 december 2015). Voor de meeste belastingen/heffingen geldt dat het resultaat conform de raming is gerealiseerd.

Enkele opmerkingen op hoofdlijnen.

- Het grootste verschil laat zich zien bij de leges Omgevingsvergunning. Door het achterblijven van aanvragen Omgevingsvergunning laat deze post een negatief verschil zien. We hadden nog een aantal aanvragen voor een deel van de scholen verwacht in 2015, maar dat is 2016 geworden.
- De overige posten laten een realisatie zien die nagenoeg conform begroting is.

Hoofdlijnen diverse heffingen

De gemeente Bedum kent de volgende heffingen:

- a. onroerende zaakbelasting;
- b. belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten;
- c. hondenbelasting;
- d. afvalstoffenheffing en reinigingsrechten;
- e. rioolheffing;
- f. overige rechten.

De heffingen die onder de punten a, b en c genoemd zijn, dienen voor het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolheffing en de overige rechten hebben een relatie met de door de gemeente te verstrekken diensten en mogen maximaal 100% kostendekkend zijn (exclusief BTW).

WOZ en onroerende zaakbelastingen

Gebruikers van alle woningen (alleen eigenaren), bedrijfspanden, overige gebouwen en bouwgrond worden hiervoor aangeslagen. Deze belastingen worden geheven over de waarde van de onroerende zaak, de zogenaamde WOZ-waarde. Voor het heffingsjaar 2015 geldt de waarde met peildatum 1-1-2014.

De WOZ-beschikkingen en de aanslagen OZB 2015 zijn met dagtekening 28 februari 2015 verstuurd. In totaal zijn er 4.548 beschikkingen / aanslagen verstuurd. Er zijn het afgelopen jaar 85 bezwaarschriften binnengekomen en afgehandeld (1,9%). Dit zijn er minder dan in 2014 (88). Het aandeel bezwaren van professionele bureaus was 35. Hiervan zijn er 24 gegrond verklaard. Totaal is in deze gevallen bijna € 8.600 (bedrag kan naar aanleiding van beroep nog oplopen) aan proceskostenvergoeding uitbetaald. Van de 85 bezwaarschriften waren er 71 gericht tegen de WOZ-waarde en/of afbakening. Hiervan hebben 44 geleid tot een verlaging van de waarde. Naar aanleiding van de afhandeling van de bezwaarschriften zijn er dit jaar 12 beroepschriften ingediend, waarvan 9 door een commerciële partij.

Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten

Onder de naam 'belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten' wordt belasting geheven van eigenaren en gebruikers van binnen de gemeente gelegen woon- of bedrijfsruimten, die duurzaam aan een plaats gebonden zijn en dienen tot permanente bewoning of permanent gebruik, maar niet onroerend zijn. Deze belastingen komen qua karakter overeen met de onroerende-zaakbelastingen. De maatstaf van heffing is de waarde van de roerende zaak. Roerende zaken, zoals woonboten, zijn geen WOZ-objecten. De gemeente laat derhalve roerende zaken separaat taxeren.

Hondenbelasting

Onder de naam hondenbelasting wordt een belasting geheven op het houden van één of meer honden. Ieder jaar wordt in een vooraf bepaald gebied een controle uitgevoerd om onder andere niet aangemelde honden op te sporen. Op deze wijze wordt de hele gemeente in een periode van vier jaar gecontroleerd.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Er zijn twee reinigingsheffingen: de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.

De reinigingsrechten worden geheven voor de ophaal- en verwerkingskosten van bedrijfsafval, terwijl de afvalstoffenheffing huisvuil betreft. Iedere woning binnen de gemeente wordt aangeslagen voor afvalstoffenheffing, ongeacht het feit of men wel of niet gebruik maakt van de diensten. Door uw raad is het dekkingspercentage ingaand 2010 vastgesteld op 100%.

Rioolheffing

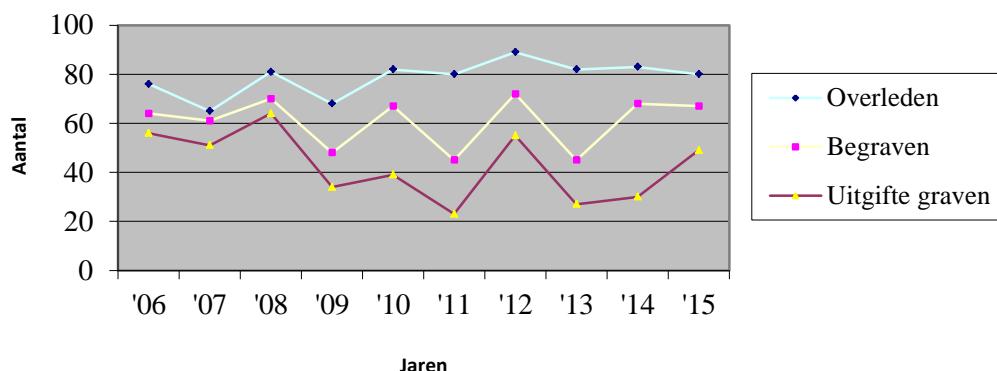
Ter dekking van de kosten onderhoud, vervanging en nieuwe aanleg (m.u.v. exploitatiegebieden) wordt een rioolrecht geheven van eigenaren van woningen, bedrijven etc.

Voor een beter beheer en onderhoud, maar ook op grond van de wettelijke verplichting is een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vastgesteld. In de raadsvergadering van 17 februari 2010 is het Verbreed GRP vastgesteld. Ingaande 2011 hebben we de BTW op de rioolinvesteringen ook meegenomen in de tariefberekening. Hierdoor is het tarief in 2011 en 2012 gestegen met 13,75%. In de loop van 2012 heeft er een herverdeling plaatsgevonden en is een extra tarief ingevoerd voor percelen met alleen hemelwaterafvoer. Door de herverdeling en een toename van het aantal percelen is het basistarief iets gedaald in 2013. Het tarief voor 2014 was gelijk aan die van 2013. Voor de jaren 2015 tot en met 2018 is/wordt gerekend met een stijging van 0,5%.

Begraafrechten

In de raadsvergadering van 25 juni 2009 is het voorstel betreffende de kostendekkendheid van de exploitatie van de begraafplaatsen aangenomen. Het oude voorstel om de tarieven kostendekkend te maken is hiermee herzien. Ook is vastgesteld dat het tarief voor 2009 de basis is voor verdere ontwikkelingen van de tarieven. Het aantal begrafenissen voor 2015 is 67 en het aantal uitgegeven graven 49. Dit heeft geleid tot enigszins meer inkomsten dan 2014. De realisatie ligt in lijn met het begrote bedrag voor 2015.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Overleden	76	65	81	68	82	80	89	82	83	80
Begraven	64	61	70	48	67	45	72	45	68	67
Uitgifte graven	56	51	64	34	39	23	55	27	30	49

Overige rechten

Naast bovengenoemde heffingen bestaat er in de gemeente Bedum nog een aantal andere heffingen. Het gaat daarbij om leges, begraafrechten en marktgelden. Het betreft hier rechten die worden geheven naar aanleiding van een gemeentelijke dienstverlening.

Een opsomming van de diensten waarvoor in de legesverordening een vergoeding wordt gevraagd, voert in het kader van deze programmarekening te ver. Bekend zijn met name de dienstverlening voor de burgerlijke stand, de gemeentelijke basisadministratie, afgifte van reisdocumenten en bouwvergunningen. De “verordening op de heffing en invoering van leges” bevat een uitgebreide tarieventabel.

Degene die een standplaats inneemt, dan wel koopwaar op de markt uitstalt, heeft tegenover de gemeente een marktgeldplicht. Voor de tariefberekening maakt men gebruik van de frontbreedte en geldt de strekkende meter als maatstaf.

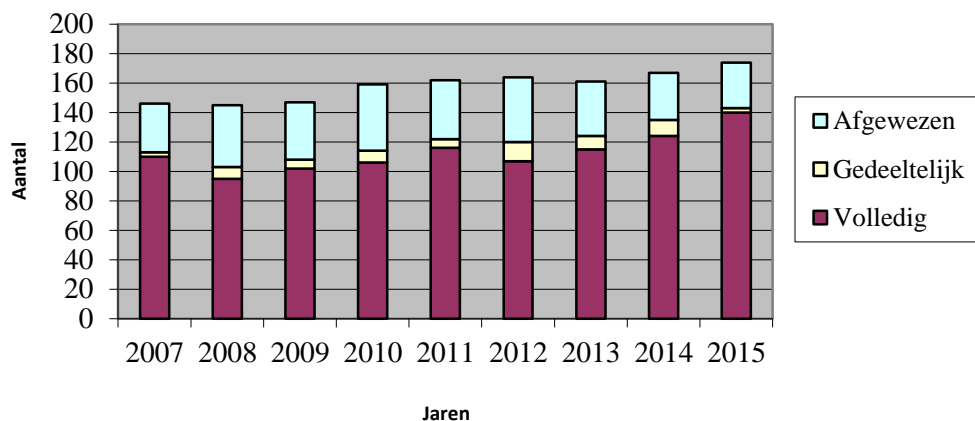
Belastingcapaciteit

In de paragraaf “Weerstandsvormogen” (zie volgende paragraaf) wordt ingegaan op de belastingcapaciteit.

Kwijtscheldingsbeleid

In de begroting 2015 is een bedrag geraamd van € 32.500 voor het verstrekken van kwijtschelding op de aanslagen afvalstoffenheffing en rioolrechten. Voor de overige heffingen is het krijgen van kwijtschelding uitgesloten in de belastingverordening. Over het jaar 2015 is, conform het vastgestelde beleid, kwijtschelding verleend voor een totaal bedrag van bijna € 33.500. Daar de rioolheffing nu een eigenarenheffing betreft wordt hiervoor nog nauwelijks kwijtschelding verleend. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2015 bedroeg 174. Hiervan zijn 140 volledig kwijtgescholden en 3 gedeeltelijk. De rest is afgewezen.

Meerjarig verloop kwijtscheldingsverzoeken

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Gemeenten lopen steeds meer risico's bij de uitvoering van een toenemend takenpakket in een complexer wordende samenleving; risico's die gepaard gaan met de uitvoering van de door de rijksoverheid opgelegde (openeinde) regelingen (bijv. WMO) of met eigen beleid (bijv. grondexploitaties).

Voor een aantal risico's heeft de gemeente maatregelen getroffen zoals het afsluiten van een verzekering, het vormen van een voorziening of andere beheersmaatregelen. Voor andere risico's is dit niet het geval. Wanneer deze laatste categorie risico's zich voordoet en negatieve financiële gevolgen heeft voor de gemeente, is een financiële buffer noodzakelijk om te voorkomen dat deze onverwachte tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of tot een drastische beleidsbijstelling. Deze financiële buffer wordt uitgedrukt in het weerstandsvermogen.

Het begrip "Weerstandsvermogen"

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van niet afgedekte risico's op te vangen zonder dat het beleid en de daaraan verbonden activiteiten moeten worden gewijzigd. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de volgende elementen:

1. De beschikbare weerstandscapaciteit: de middelen en de mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
2. De benodigde weerstandscapaciteit: over hoeveel middelen moet (wil) de gemeente kunnen beschikken om de financiële gevolgen van de risico's te kunnen opvangen. Het begrip risico moet hierbij als volgt worden gedefinieerd: een onvoorziene, niet exact kwantificeerbare gebeurtenis waarvoor geen maatregelen getroffen zijn en die van materiële betekenis kan zijn in relatie tot de financiële positie.

Om uitspraken te kunnen doen over het weerstandsvermogen moet de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit: over hoeveel middelen moet (wil) de gemeente kunnen beschikken om de financiële gevolgen van de risico's te kunnen opvangen. Er is geen wettelijke norm voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Beleid

Het beleidskader voor het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota "Weerstandsvermogen gemeente Bedum", door uw raad vastgesteld op 29 maart 2012.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelnaam van de bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden. Het gaat om buffers in het eigen vermogen (balans) en in de exploitatie. Middelen die vrijgemaakt kunnen worden, zonder dat hierdoor het beleid of de uitvoering van taken worden aangetast. De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten in één keer af te dekken zonder dat dit de beleidsuitvoering aantast. Dit komt overeen met de reservepositie (algemene reserve, bestemmingsreserves, stille reserves).

De structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent (meerjarig) ingezet kunnen worden in de lopende exploitatie (bijv. post onvoorziene uitgaven, onbenutte belastingcapaciteit, meerjarige bestedingsruimte).

Hierna komen de afzonderlijke onderdelen van de beschikbare weerstandscapaciteit, toegespitst op de situatie van Bedum, aan de orde.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit geeft de ruimte aan die nog aanwezig is tussen de huidige opbrengst en de maximaal toegestane opbrengst.

Onbenutte belastingcapaciteit riool- en reinigingsrechten en de afvalstoffenheffing

In het kader van de opstelling van het GRP zijn er afspraken gemaakt over de tarieven van het rioolrecht. Ten aanzien van het rioolrecht is er geen onbenutte belastingcapaciteit.

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een dekkingpercentage afvalstoffenheffing en reinigingsrechten van 100%. Ten aanzien van de afvalstoffenheffing is de belastingcapaciteit dus ook volledig benut.

Onbenutte belastingcapaciteit onroerende-zaakbelastingen

De maximering van de tarieven OZB is losgelaten. De gemeente is weer vrij om zelf de hoogte van het tarief te bepalen. Een verhoging met 1% geeft een meeropbrengst van afgerond € 14.000.

Voor het bepalen van de belastingcapaciteit OZB kan de zogenaamde artikel 12-norm worden gebruikt. Dit is de norm die gehanteerd wordt bij aanvragen artikel 12 steun. De berekening van de norm is met ingang van 2009 veranderd.

Berekening van de ruimte met behulp van de nieuwe norm geeft aan dat de gemeente Bedum voor 2015 niet voldoet aan de minimale opbrengst OZB, indien er een beroep zou worden gedaan op een uitkering artikel 12. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt ruim € 128.000.

In de begroting 2015 is de opbrengst OZB verhoogd met 6,5%: 3,5% hoger dan de macronorm. De macronorm is een landelijke norm voor de totale OZB opbrengsten in Nederland. Een individuele gemeente mag/kan de norm overschrijden. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit rekenen we met een landelijk gemiddeld OZB-tarief, deze zetten we af tegen een gewogen OZB-tarief van de gemeente Bedum.

Onbenutte belastingcapaciteit op roerende woon- en bedrijfsruimten

Gelet op de totale opbrengst geeft een verhoging van de tarieven slechts een geringe meeropbrengst.

Onbenutte belastingcapaciteit hondenbelasting

De hondenbelasting kent geen wettelijke limiet. De gemeente kan zelf de hoogte bepalen van het tarief. Een verhoging van het tarief met 10% geeft een meeropbrengst van afgerond € 5.600 per jaar.

Onbenutte belastingcapaciteit leges en heffingen

De kostendekkendheid van de overige leges en heffingen is redelijk te noemen. Het dekkingpercentage zit nog niet op 100%; dit is echter ook niet reëel.

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit is € 534.400 (4 jaren à € 128.000 + vier jaren à € 5.600 per jaar) meegenomen aan onbenutte belastingcapaciteit.

Stille reserves

Er is sprake van stille reserves, indien de marktwaarde van de bezittingen hoger is dan de boekwaarde daarvan. Voorbeelden van stille reserves zijn: gronden, gebouwen en aandelen. Ook vermogen bij gemeenschappelijke regelingen kan onder het begrip stille reserve vallen. Ten slotte kan een overschot op een exploitatiegebied ook worden gezien als een “stille” reserve.

Bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit is het van belang in hoeverre de gemeente deze stille reserves binnen een korte tijd liquide kan maken, zonder dat de uitoefening van de publieke taak in gevaar komt. In veel gevallen zal dit lukken. Gebouwen en terreinen zijn in gebruik. Aandelen zijn niet direct verhandelbaar en het opvragen van vermogen van een gemeenschappelijke regeling zal op veel weerstand stuiten bij de overige deelnemers. Een overschot op een exploitatiegebied voor woningbouw mag pas opgenomen worden op het moment van afsluiten van (een deel van) het gebied. Er is een aantal stille reserves aanwezig binnen de gemeente. Op een deel van de in gebruik zijnde gebouwen voor onze organisatie zit een mogelijke overwaarde. Deze gebouwen zullen we echter niet verkopen.

Conclusie is dat er sprake is van stille reserves, maar dat deze niet op korte termijn liquide zijn te maken. Derhalve zijn bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit de stille reserves als P.M. post opgenomen.

Reserves

Algemene reserve, vrij aanwendbaar

De omvang van de vrij aanwendbare algemene reserve bedraagt per 31-12-2015 (afgerond) € 4.636.000. Inclusief het rekeningsaldo 2015 dat wordt toegevoegd (bijna € 2.000) bedraagt de vrij aanwendbare algemene reserve ultimo 2015 € 4.638.000. Op dit bedrag ligt voor een bedrag van € 810.000 (afgerond) aan claims voor de jaren 2016 tot en met 2019 (exclusief de saldi van de begrotingen uit de meerjarenraming).

Bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt een bedrag van € 3.828.000 (saldo van de vrij aanwendbare algemene reserve ultimo 2015 ad € 4.638.000 minus de claims ad € 810.000) meegenomen.

Algemene reserve, niet vrij aanwendbaar

De omvang van de niet vrij aanwendbare algemene reserve bedraagt per 31-12-2015 € 1.591.025.

Hierop rust echter een claim van € 755.432 voor de (gedeeltelijke) afdekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van het gemeentehuis. Het “niet belaste” deel ten bedrage van € 835.593 wordt meegenomen bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

De rente van de niet vrij aanwendbare algemene reserve wordt toegevoegd aan de begroting en gebruikt voor structurele uitgaven. Dit betekent dat aanwending van de niet vrij aanwendbare algemene reserve direct gevolgen heeft voor de exploitatie. Derhalve dient dit deel pas te worden ingezet, indien alle andere onderdelen van de beschikbare weerstandscapaciteit zijn uitgeput.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve hebben we ultimo 2015 nog een bedrag van afgerond € 4.743.000 aan bestemmingsreserves. In totaal ligt er een bedrag van € 760.000 aan claims op de bestemmingsreserves, zodat een bedrag van € 3.983.000 resteert. Conform de nota “Weerstandsvermogen gemeente Bedum” wordt 25% van de omvang van de bestemmingsreserves meegenomen bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is € 996.000.

Samenvatting beschikbare weerstandscapaciteit

De totaal beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

- onbenutte belastingcapaciteit	€ 534.400
- stille reserves	PM
- algemene reserve, vrij aanwendbaar	€ 3.828.000
- algemene reserve, niet vrij aanwendbaar	€ 835.500
- bestemmingsreserves	€ 996.000
Totaal	€ 6.193.900

Benodigde weerstandscapaciteit

Om benodigde weerstandscapaciteit te bepalen is een risico-inventarisatie gemaakt. In eerste instantie zijn de risico's geïdentificeerd en geclassificeerd. De risico's zijn onderverdeeld naar risico's die (vooralsnog) niet relevant zijn voor het weerstandsvermogen en risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Van deze laatste zijn risicokaarten gemaakt, die hierna worden weergegeven.

De risico's die wel relevant zijn voor het weerstandsvermogen, zijn beoordeeld op het financiële effect (impact) en de kans dat ze zich daadwerkelijke voordoen. Hierbij is niet alleen gekeken naar de kans op maximale of minimale schade, maar tevens naar de mogelijkheid dat een schade tussen beide waarden ligt. Door deze werkwijze zijn risico's zodanig gekwantificeerd dat een bandbreedte met kansverdeling ontstaat, waarbinnen de financiële risico's zich voordoen. De vertaling naar de benodigde weerstandscapaciteit is gemaakt met speciale software van Deloitte, met gebruik van de zogeheten Monte Carlo Simulatie. In de uitkomsten is er rekening mee gehouden dat het zeer onwaarschijnlijk is dat alle risico's zich tegelijkertijd en in de volle omvang voor zullen doen.

In de nota “Weerstandsvermogen gemeente Bedum” is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op € 3,6 miljoen. Na vaststelling van de nota “Weerstandsvermogen gemeente Bedum” op 29 maart 2012 zijn er ontwikkelingen geweest in het risicoprofiel die aanleiding hebben gegeven om de benodigde weerstandscapaciteit bij te stellen. De risico’s zijn toen opnieuw beoordeeld op het financiële effect (impact) met kansverdeling en vervolgens opnieuw doorgerekend. Met behulp van de Monte Carlo Simulatie is een benodigde weerstandscapaciteit berekend van € 2,8 miljoen.

Risico 1: Overschrijding budgetten WWB - inkomensdeel

Risico-eigenaar: Teamleider Sociale Zaken en Werk

Toelichting:

Gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor de WWB (openeind financiering). Voor de verstrekking van uitkeringen ontvangt de gemeente een budget, het inkomensdeel. Dit is een niet-geoordeeld budget. Een overschot op dit budget mag de gemeente besteden aan andere zaken. Is er sprake van een tekort, dan zal de gemeente dit zelf moeten bekostigen tot maximaal 10% van het jaarlijkse budget. Is er sprake van een groter tekort, dan kan de gemeente onder strikte voorwaarden verzoeken om een aanvullend budget, de vangnetuitkering (voorheen IAU).

Voor een gemeente met een aantal inwoners tussen de 10 en 40 duizend inwoners, gelden twee voorwaarden:

- het tekort van meer dan 10% is niet het gevolg van een onrechtmatige uitvoering van de WWB, de Bbz, de IOAW of de IOAZ;
- er moet sprake zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

De Toetsingscommissie WWB hanteert voor de vaststelling of er sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt een drietal statistische criteria. Als aan één van de criteria wordt voldaan, is dat voldoende voor de verkrijging van de IAU. Over de jaren 2011, 2012 en 2013 is destijds vastgesteld dat Bedum voldoet aan twee van de drie criteria.

Voldoet een gemeente niet aan tenminste één van de criteria, dan zal die gemeente de Toetsingscommissie er zelf van moeten overtuigen dat er sprake is van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt.

In de begroting 2015 hebben we vooreerst rekening gehouden met een tekort van ruim € 170.000. Dat is ongeveer het bedrag dat maximaal voor rekening van de gemeente blijft, i.c. het 10%-aandeel.

Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit houden we rekening met een extra tekort (dus bovenop het 10% aandeel) van maximaal € 50.000 per jaar. Omdat we al enkele jaren voldoen aan de criteria voor het verkrijgen van de IAU, schatten we de kans dat we voor 2015 en voor de komende jaren een IAU ontvangen van het ministerie, hoog in.

De maximale impact bedraagt in de gehanteerde scope van vier jaar (4 x € 50.000) € 200.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	50.000	50.000	200.000	200.000
Kans	0 %	60 %		40 %		20 %

Beheersmaatregelen:

De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.

Recente ontwikkeling:

In de begroting 2015 is een verwacht tekort geraamd van € 170.000. In de najaarsnota 2015 is dit bijgesteld tot een tekort van € 69.000. Het tekort is uitgekomen op € 175.000. Er is een aanvraag vangnetuitkering gedaan voor € 31.633.

Risico 2: Hogere bijdrage WSW - Ability

Risico-eigenaar: Teamleider Sociale Zaken en Werk

Toelichting:

Voor de uitvoering van de Wsw is de gemeenschappelijke regeling Ability opgericht. Door de afbouwende rijksvergoeding voor de WSW komen de resultaten van het WSW bedrijf verder onder druk te staan. Meerjarig gezien lopen de tekorten van Ability op tot € 1,8 miljoen in 2018. Dit is de verwachting op basis van ongewijzigd beleid. Er wordt momenteel gewerkt aan de invulling van de nieuwe Participatiewet, die vanaf 1 januari 2015 van kracht is. Het is de vraag op welke wijze en in welke vorm Ability een rol krijgt en wat de budgettaire gevolgen zijn. De verwachte tekorten op basis van ongewijzigd beleid zijn tot en met 2018 afgedekt in onze begroting. Afhankelijk van het om te vormen beleid zal in de toekomst blijken wat de bijdrage van onze gemeente uiteindelijk wordt. De maximale impact van € 400.000 is bepaald op basis van een optelling van de verwachte tekorten gedurende de komende vier jaren, bovenop de nu geraamde tekorten.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	100.000	100.000	400.000	400.000
Kans	20 %	30 %		30 %		20 %

Beheersmaatregelen:

- De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.
- Het maken van prestatieafspraken en het vastleggen van de afspraken over de beheersing van risico's.
- Het maken van afspraken over toezicht en verantwoording.

Recente ontwikkeling:

In de primitieve begroting 2015 hebben we een bijdrage in het tekort geraamd van bijna € 207.000. Zoals het zich nu laat aanzien komt het resultaat van Ability in 2015 uit op € 186.000 verlies (deel Bedum is dan € 24.492).

Risico 3: Bouwgrondexploitatie Ter Laan 4 Bedum

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd VROM

Toelichting:

De laatste actualisatie van de exploitatieopzet, door de raad vastgesteld op 25 juni 2015, gaat uit van een sluitende exploitatie. In deze actualisatie van de exploitatie is rekening gehouden met een vertraagde uitgifte: de looptijd is nu tot en met 2020. Door de economische crisis en de problemen op de woningmarkt blijven de verkopen achter t.o.v. de uitgangspunten bij start van de exploitatie. Ook in 2014 zijn de gerealiseerde verkopen achtergebleven bij de geraamde bedragen. Vertraging in de verkopen kan er toe leiden dat de exploitatieopzet nogmaals verlengd moet worden. Het financieringsrisico op Ter Laan 4 wordt in beginsel voor een deel afgedekt binnen de afspraken die gemaakt zijn met de projectontwikkelaar. Zolang de projectontwikkelaar over voldoende middelen beschikt, wordt het rentenadeel aan de gemeente deels vergoed. Door de gewijzigde afspraken met de projectontwikkelaar is het nu mogelijk ook andere ontwikkelaars toe te laten, hierdoor wordt het aanbod gedifferentieerder en biedt meer mogelijkheden voor verkoop. Ook is in de raad van 16 juni 2014 ingestemd met de beschikbaarheidstelling van startersleningen.

De verwachting is dat voor 2015 de geraamde verkopen niet gerealiseerd kunnen worden. Het risico, zijnde het verwachte verlies in de grondexploitatie bij verlenging van de looptijd met twee jaar, bedraagt ongeveer € 200.000. Het tweede risico is dat door tegenvallende verkopen de afdracht aan de bestemmingsreserve Herstructurering niet gerealiseerd kan worden; daarmee komt mogelijk de uitvoering van andere (centrum)projecten onder druk te staan. De mogelijke gevolgen worden bij die projecten uitgewerkt.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1000	100.000	100.000	200.000	200.000
Kans	5 %	15 %		70 %		10 %

Beheersmaatregelen:

- De grondexploitaties jaarlijks actualiseren.
- Uitgaven monitoren t.o.v. de ramingen en sturen op zo weinig mogelijk overschrijdingen.
- Blijven inzetten om verkopen te stimuleren.
- Afspraken met projectontwikkelaars bewaken

Recente ontwikkeling:

De actualisatie van de exploitatieopzet per 1-1-2015 is vastgesteld. De actualisatie van de exploitatieopzet per 31-12-2015 zal in de raadsvergadering van mei of juni worden voorgelegd.

Risico 4: Overschrijding budgetten WMO/decentralisaties Jeugd en AWBZ

Risico-eigenaar: Coördinator Welzijn

Toelichting:

Het betreft "open-eind" regelingen: kan in de praktijk - ten opzichte van de begroting - meer kosten met zich mee brengen dan was voorzien.

Wmo: De vergrijzing heeft uiteraard ook een behoorlijke invloed op de benodigde middelen. Door de vergrijzing zijn met name de uitgaven voor huishoudelijke hulp behoorlijk gestegen. Met ingang van 2015 heeft er een forse korting op de rijksvergoedingen van ongeveer 40% plaatsgevonden. Het moet blijken of deze korting met het bijgestelde beleid kan worden opgevangen.

Decentralisaties Jeugdzorg en AWBZ: Deze zijn vooralsnog budgettair neutraal in onze begroting verwerkt. Het betreft hier echter ook open einde regelingen. De historische kosten zijn hoger dan de budgetten die wij van rijkswege ontvangen. Het zal moeten blijken of wij deze regelingen binnen de beschikbare middelen van het rijk kunnen uitvoeren. Tevens zijn er minimale middelen beschikbaar voor de bedrijfsvoering ten behoeve van de uitvoering van deze regelingen. Ook hier ligt een groot financieel risico.

Vooralsnog gaan we uit van een maximale overschrijding van 10% van het rijksbudget van ongeveer € 3.500.000 per jaar. € 350.000 per jaar.

De maximale impact bedraagt derhalve in de gehanteerde scope van vier jaar (4 x € 350.000) € 1.400.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	500.000	500.000	1.000.000	1.000.000	1.400.000
Kans	5%	25 %		40 %		30 %	

Beheersmaatregelen:

De uitgaven in de begroting en meerjarenraming worden zo actueel mogelijk geraamd en in de voor- en najaarsnota eventueel bijgesteld.

Recente ontwikkeling:

In 2015 laten de zorgbudgetten een positief resultaat zien. Of dit ook structureel is, is op dit moment nog niet aan te geven. Naast een deels andere afrekensystematiek (2015 verzekeringsmodel, 2016 p x q) voor 2016 is ook nog niet volledig zicht op de PGB uitnutting. Daarnaast wordt ook nog naar de tarieven gekeken.

Risico 5: Wachtgeldverplichtingen

Risico-eigenaar: Gemeentesecretaris/afdelingshoofd staf Concern

Toelichting:

In 2009 is een wachtgeldverplichting naar bestuurders ontstaan. In verband met mogelijke verrekeningen is de hoogte en lengte daarvan moeilijk in te schatten. Voor één bestuurder loopt de verplichting af in augustus 2015. Voor 2014 en 2015 is € 106.000,- als claim op de ABR opgenomen. Dit bedrag is toereikend. Daarna is de claim verlaagd naar € 66.000,-. Dit zou hoger kunnen uitvallen (schatting € 14.000) vanwege aanvullende kosten in de pensioenopbouw als gevolg van de hogere AOW leeftijd. De totale verplichting loopt door tot mei 2020.

De maximale verplichting voor de komende meerjarenraming periode is als (maximale) risico becijferd.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	50.000	50.000	100.000	100.000
Kans	1 %	9 %		40 %		50 %

Risico 6: Niet realiseren taakstellingen bezuinigingen

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Middelen

Toelichting:

In de begroting 2015 zijn voor de jaren 2015 tot en met 2019 diverse bezuinigingsmaatregelen opgenomen, lopend van € 420.000 in 2015 tot € 707.000 in 2019. De realisatie van voorgenomen maatregelen is altijd een onzekere factor en daarmee een financieel risico. Gezien de verwachting dat een aantal bezuinigingstaakstellingen sowieso gerealiseerd kan worden, gaan we uit van een maximale impact van € 500.000.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	200.000	200.000	500.000	500.000
Kans	5 %	50 %		40 %		5 %

Beheersmaatregelen:

De realisatie van de maatregelen moet actief worden opgepakt in de organisatie. Het MT moet actief sturen en toezicht houden. Via de P&C cyclus dient verantwoording te worden afgelegd over de realisatie.

Recente ontwikkeling:

Zowel lokaal, regionaal als landelijk zijn er veel ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. De kans op extra bezuinigingen blijft dan ook reëel.

Risico 7: Achterstallig onderhoud kapitaalgoederen

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Openbare Werken

Toelichting:

De kosten van onderhoud van kapitaalgoederen maken een substantieel deel uit van de exploitatie. Een helder en volledig overzicht van deze kosten, van de kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen, is van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Voor een groot aantal onderdelen beschikken we over beheersprogramma's: Afvalwaterbeleidsplan, Groenbeleidsplan, Beheerplan Wegen, Onderhoudsplan Bruggen, Beleidsplan Openbare verlichting en het Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen.

Wat nu nog ontbreekt is een goed beeld van de onderhoudstoestand van alle beschoeiingen en kademuren die wij in eigendom en beheer hebben. De beschoeiingen en kademuren in het Boterdiep zijn inmiddels geïnventariseerd en geïnspecteerd. Aan de hand hiervan wordt gewerkt aan een meerjaren vervangingsprogramma. Deze afscheidingen hebben te lijden onder bodemdaling, waterpeilverlaging, slijtage en mogelijk ook aardbevingen. Het waterschap is al veel eerder aansprakelijk gesteld; we laten nader onderzoek verrichten en gaan (Europese) subsidie-mogelijkheden verkennen. Het risico van instorten is de moeilijk in te schatten. We nemen een bedrag mee van € 1.000.000 (€ 250.000 per jaar) voor "calamiteiten"/noodreparaties.

De beschoeiingen in de gemeentelijke vijvers en watergangen zijn nog niet geïnventariseerd. De kans op instorten en gevolgschade is hier aanzienlijk kleiner dan bij de beschoeiingen en kademuren in het Boterdiep.

Impact en kans:

Impact (€)	0	1.000	500.000	500.000	1.000.000	1.000.000
Kans	0 %	45 %		45 %		10 %

Beheersmaatregelen:

Beheersplannen actueel houden en onderhoudsniveau van beschoeiingen en kademuren in beeld brengen.

Risico 8: Verlaagde algemene uitkering uit het gemeentefonds

Risico-eigenaar: Afdelingshoofd Middelen	
Toelichting: De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft de komende jaren een belangrijke onzekere factor. Nieuwe Rijksbezuinigingen kunnen niet worden uitgesloten. Deze zullen dan ongetwijfeld ook weer effect hebben op het gemeentefonds. Uitgaande van de vorige bezuiniging is een korting van maximaal 5% niet ondenkbaar. Dit zou neer komen op ongeveer € 500.000. De impact en de kans zijn echter zeer moeilijk in te schatten en hoogst onzeker.	

Impact en kans:					
Impact (€)	0	1.000	250.000	250.000	500.000
Kans	10 %	50 %		30 %	10 %

Beheersmaatregelen: In de begroting voorzichtig ramen en de ontwikkelingen nauwlettend volgen.	
--	--

Risico 9: Extra kosten invoering Antwoord ©

Risico-eigenaar: Gemeentesecretaris/afdelingshoofd staf Concern	
Toelichting: Betreft kosten voor realisatie van o.a. DMS, Kennisbank, inrichting koppelingen/zaakgericht werken, virtueel KCC. Op dit moment vallen de kosten lastig in te schatten. Op de algemene reserve is een claim van € 300.000 opgenomen. Voorts is in de meerjarenraming ingaande 2015 structureel € 70.000 geraamd. De daadwerkelijke kosten hangen sterk af van ons ambitieniveau. We geven echter uitvoering aan “Antwoord ©” in samenwerking met Winsum en De Marne. Dit betekent dat we op onderdelen mee gaan doen en dus niet volledig autonoom zijn. Er is een risico aanwezig dat € 300.000 incidenteel, onvoldoende zal zijn om alle kosten in de komende jaren te dekken. Dit houdt verband met het feit dat de aanbesteding nog niet is afgerond.	

Impact en kans:					
Impact (€)	0	1.000	100.000	100.000	250.000
Kans	30 %	30 %		30 %	10 %

Beheersmaatregelen: Ontwikkelingen goed in de gaten houden en sturen op onze ambities. Deze zullen voor een groot deel het risico bepalen.	
--	--

Conclusie ten aanzien van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit is idealiter minimaal gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Indien dit niet het geval is, met andere woorden de beschikbare weerstandscapaciteit is lager dan de benodigde weerstandscapaciteit, zijn er onvoldoende middelen om de nadelige financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Gezien het feit dat onze beschikbare weerstandscapaciteit momenteel afgerond € 6.193.900 bedraagt en onze benodigde weerstandscapaciteit € 2.800.000 bedraagt, mag geconcludeerd worden dat onze weerstandsvermogen momenteel ruim voldoende is.

Kengetallen

Om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie van gemeenten heeft de wetgever een aantal kengetallen voorgeschreven. Naast het structurele begrotingsevenwicht wordt het belang van de financiële positie ook steeds meer van belang geacht. Onderstaand is een overzicht opgenomen met de voorgeschreven kengetallen. Deze worden daarna kort toegelicht.

	Kengetallen	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
1)	Netto schuldquote	75%	70%	57%
2)	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	42%	40%	31%
3)	Solvabiliteitsratio	48%	46%	52%
4)	Kengetal grondexploitatie	28%	24%	21%
5)	Kengetal structurele exploitatieruimte	6%	-/-1%	0%
6)	Kengetal belastingcapaciteit	99%	100%	100%

Norm

De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben normen opgesteld. Zij hebben gekozen voor een indeling in drie categorieën. Waarbij kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en C het meest risicovol. In onderstaande tabel hebben wij de normering opgenomen.

	Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1)	Netto schuldquote	<90%	90%-130%	>130%
2)	Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90%-130%	>130%
3)	Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
4)	Kengetal grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
5)	Kengetal structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6)	Kengetal belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%

Toelichting

1) Netto schuldquote/

2) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de totale baten. Het kengetal geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Bij 1) worden de leningen die we hebben uitstaan buiten beschouwing gelaten, bij 2) is hiermee wel rekening gehouden.

Een netto schuldquote (1)) tussen 0% en 100% is acceptabel/wordt als normaal beschouwd, boven de 100% is er weinig leencapaciteit over. Wanneer het percentage boven de 130% uitkomt is er sprake van een zeer hoge schuldpositie.

3) Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het balanstotaal. Voor gemeenten geldt dat een ratio tussen de 20% en 70% als normaal wordt gezien. Voor solvabiliteit geldt dat hoe hoger het percentage hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

4) Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft de verhouding weer tussen de waarde van de (bouw-)gronden en het totaal aan (geraamde) baten. Het percentage geeft een indicatie van het risico, hoe lager het percentage des te geringer het risico.

5) Kengetal structurele exploitatieruimte

Dit kengetal maakt het mogelijk om het structurele evenwicht van de begroting te beoordelen. Het percentage geeft een verhouding weer tussen structurele lasten en structurele baten. Een positief percentage geeft aan de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten af te dekken.

6) Kengetal belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hieruit valt af te leiden of de gemeente nog ruimte heeft om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, middels een verhoging van belastingen.

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kosten van onderhoud van kapitaalgoederen maken een substantieel deel uit van de exploitatie. De kosten komen op diverse plaatsen in de begroting voor. Een helder en volledig overzicht van deze kosten is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Bedum is, voor een plattelandsgemeente, qua oppervlakte redelijk compact. De openbare ruimte is grotendeels bij de gemeente in beheer. Voor het goed kunnen functioneren van de inwoners zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, verlichting, openbaar groen, bruggen, gebouwen en sportvoorzieningen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is mede bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Voor de kapitaalgoederen geldt dat er geen noemenswaardig achterstallig onderhoud is. In financieel opzicht zijn de beheerplannen meegenomen in de begroting.

Omschrijving	Huidig niveau	Gewenst niveau	Huidig budget expl. 2015	Realisatie 2015	Investerings-krediet 2015	Realisatie invest.krediet 2015	Budget-overheveling	Toevoeging/onttrekking res./vrz.
Wegen	goed	goed	1.374.826	958.871	1.180.548	48.211	138.836	254.003
Riolering/Water	goed	goed	697.236	462.606	889.480	284.038	292.426	146.712
Groen	redelijk	goed	676.906	603.541	-	-	87.500	-
Gebouwen	goed	goed	184.059	99.321	-	-	-	124.580
Bruggen	goed	goed	68.512	92.381	-	-	-	-23.869
Openbare verlichting	redelijk	goed	126.999	96.129	127.500	5.536	-	-

Voor een aantal onderdelen beschikken wij over beheersprogramma's.

Het beleid van de gemeente Bedum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de nota's:

- Afvalwaterbeleidsplan BMW/NZV 2014-2018
- Groenbeleidsplan
- Groenbeheerplan Gemeente Bedum 2013-2018
- Beheerplan Wegen 2014-2018
- Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Bedum 2013-2018
- Onderhoud Bruggen 2008 t/m 2012
- Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen

Wegen

Binnen onze gemeente werken wij met een systeem van rationeel wegbeheer. Hiervoor is de nodige software aangeschaft die werkt volgens de landelijk erkende CROW systematiek.

Hiertoe worden regelmatig alle wegen op een uniforme en objectieve wijze geïnspecteerd. Deze gegevens worden in het systeem ingelezen waarna de benodigde onderhoudsbehoefte kan worden bepaald. Bij deze onderhoudsbehoefte behoren de benodigde financiële middelen voor het komende jaar als ook voor een langere periode. Tevens wordt aangegeven welke maatregelen voor welke wegen nodig worden geacht.

In het verleden is op basis van een meerjarig overzicht de gemiddelde benodigde financiële onderhoudsbehoefte bepaald. Conform de besluitvorming hierover is het beschikbare budget bepaald voor een langere periode.

In de raadsvergadering van 18 juni 2014 is het beheerplan wegen vastgesteld voor de jaren 2014-2018. Op grond van dit plan wordt jaarlijks het onderhoud aan de wegen uitgevoerd.

Er vindt afstemming plaats met andere aspecten waarbij gedacht kan worden aan rioleringswerkzaamheden, verkeersmaatregelen, uitbreidingsplannen, herstructureringsplannen e.d.

Riolering

Ook voor onze riolering beschikken wij over een systeem van rationeel rioolbeheer. De systematiek is vergelijkbaar met die van wegbeheer. Ook hierbij worden, zij het niet jaarlijks, inspecties aan het riool uitgevoerd. Het voor onderhoud opgenomen budget is bepaald door het budget van het afgelopen jaar, verhoogd met een index voor prijsstijgingen. Voor investeringen zijn reserveringen opgenomen op de investeringslijsten.

In 2013 heeft de clustersamenwerking BMW/NZV een nieuw gezamenlijk product gerealiseerd. Het Afvalwaterbeleidsplan is de vervanger van de individuele gemeentelijke rioleringsplannen. In het hoofddocument van het Afvalwaterbeleidsplan is de gezamenlijke visie en een maatregelenpakket gedefinieerd. In de gemeentelijke specificaties zijn de individuele maatregelen en de rioolheffing vastgelegd. Voor het uitvoeringsprogramma zal afstemming plaatsvinden met het meerjarenonderhouds-programma wegen.

Groen

Ook voor ons openbaar groen beschikken wij over een systeem van rationeel groenbeheer. Hierbij is de totale hoeveelheid groen opgenomen en uitgesplitst naar diverse soorten. Al deze soorten vergen bepaalde onderhoudsmaatregelen met bepaalde frequenties. Deze gegevens worden gebruikt bij het vergelijken met de aanbieder van Ability die een deel van ons openbaar groen onderhoudt. Het andere deel wordt onderhouden door eigen personeel van de gemeente.

In de raadsvergadering van 21 januari 2010 is het Groenbeleidsplan voor het openbaar groen binnen de bebouwde kommen vastgesteld. Het groenbeleidsplan geeft de richting aan waar we naar toe willen met het groen in de gemeente. Het laat de hoofdlijnen zien voor het openbaar groen voor de komende 10-15 jaar. In 2013 is het Groenbeheerplan 2013-2018 vastgesteld. Dit plan dient als handvat voor het onderhoud in de komende 5 jaar. Voor ieder jaar wordt een onderhouds- of werkplan gemaakt om de doelen en aanbevelingen uit het beheerplan te verwezenlijken.

Het blijft een opgave om ondanks kostenstijgingen en bezuinigingen een traditioneel hoog onderhoudsniveau vast te houden. Door omvorming van groen en door een effectieve inzet hopen we de onderhoudskosten te verlagen en daarmee dat niveau vast te houden.

Gebouwen

Voor alle gemeentelijke gebouwen is een systeem van planmatig meerjarig onderhoud (MJOP) uitgewerkt. Hiervoor is door een extern adviesbureau het benodigd onderhoud voor de komende 10 jaar in beeld gebracht. Op basis van inspecties zal per jaar bekeken worden welke onderhoudswerkzaamheden voor dat jaar en het komend jaar benodigd zijn. Een actualisatie van het gehele onderhoudsplan zal om de 3 à 4 jaar plaatsvinden; dan zal het plan zo nodig worden bijgesteld. De benodigde bedragen zijn opgenomen in de begroting. Deels zijn de middelen in een onderhoudsvoorziening opgenomen, deels zijn de middelen opgenomen op de investeringslijsten. De onderhoudsvoorziening wordt gevoed door een vaste dotatie per jaar.

Water

In 2008 en 2009 zijn alle gemeentelijke watergangen gebaggerd. Wat nu nog ontbreekt, is een goed beeld van de onderhoudstoestand van alle beschoeiingen die wij in eigendom en beheer hebben. Een inventarisatie hiervan moet nog plaatsvinden. Onze gemeente doet mee aan het project ecologie en water, dat erop is gericht om de waterkwaliteit van oppervlaktewater te verbeteren.

In 2008 is ingestemd met de beslisnota Kader Richtlijn Water, "Schoon en gezond water in Noord-Nederland. Daar waar mogelijk wordt hemelwater afgekoppeld van de riolering. Afkoppelen verkleint de kans op overlopende riolen en vermindert de vuiluitworp uit het riool. Samen met de BMW gemeente en

het waterschap Noorderzijlvest wordt in het afvalwaterteam gewerkt aan optimalisatie van het afvalwatersysteem.

Bruggen

In 2014 is een nieuwe inspectieronde uitgevoerd van alle bruggen die wij in eigendom en beheer hebben.

Aan de hand van deze inspectie zal een beheerplan bruggen 2016-2020 worden opgesteld. In het eerste kwartaal van 2016 zal deze aan de raad worden gepresenteerd.

Openbare Verlichting

In 2013 is het beleidsplan Openbare Verlichting 2013-2018 door uw raad behandeld. Doel van dit beleidsplan is om dicht bij alle ontwikkelingen op de markt te blijven en om te zorgen voor de bestuurlijke en financiële waarborging van keuzes die gemaakt worden. In het beleidsplan wordt aandacht besteed aan de functies van openbare verlichting, keuzemogelijkheden, technologische ontwikkelingen als energiebesparing, duurzaam inkopen en dergelijke. Onderdeel van het beleidsplan is ook een maatregelenplan en een financiële onderbouwing voor een periode van 10 jaar.

Diversen

Naast de hierboven al genoemde zaken beschikt onze gemeente over meer kapitaalgoederen.

Hierbij valt te denken aan verkeersborden, sportvelden e.d. De daarvoor beschikbare middelen in de begroting zijn afgeleid van de vorige begroting en worden meestal alleen gewijzigd met het index percentage.

3.2.4 Financiering

Inleiding

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) geeft een belangrijk, bindend kader voor een verantwoordelijke en professionele inrichting van de treasuryfunctie, alsmede voor het scheppen van voorwaarden om deze te kunnen uitvoeren.

Door uw raad is op 29 oktober 2009 het treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.

De treasuryfunctie van de gemeente Bedum richt zich op:

- a. het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- b. het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico, koersrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico;
- c. het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- d. het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Algemeen beleid

Het door ons al jaren gevoerde beleid wordt gecontinueerd. Dit betekent dat de rente – ontwikkelingen nauwgezet worden gevolgd, met name indien onze financieringspositie aanleiding geeft tot het aantrekken van vaste geldleningen. Bij het aantrekken van geld doen wij veelal zaken met de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten te Den Haag.

Voor het uitzetten van geld is voorwaarde dat onze belegging uitsluitend wordt toevertrouwd aan een instelling met een AA – rating. In de praktijk betekent dit, mede op grond van onze overeenkomst met de BNG (AAA – rating), dat wij ons geld bij deze bank beleggen. Naast beleggingen bij instellingen met een zogenaamde AA – rating hebben wij een tweetal leningen verstrekt aan woningstichting Wierden en Borgen. Deze verstrekking vindt plaats in het kader van onze publieke taak.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument ter beperking van het renterisico. Tot de limiet mag met kort geld worden gefinancierd; bij overschrijding van de limiet dient op termijn voorzien te worden in vaste financiering. Op een begrotingstotaal van bijna € 23.400.000 bedraagt de kasgeldlimiet voor 2015

€ 1.989.000. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal. Onze netto vlottende schuld (exclusief saldo crediteuren) mag gedurende het dienstjaar deze limiet niet overschrijden.

Risicobeheer

Vanuit de doelstellingen van het treasurybeleid valt af te leiden dat risico's zijn te onderkennen ten aanzien van de rente, krediet en liquiditeit. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die de genoemde risico's beperken of elimineren. Het doel van het treasurystatuut is o.a. deze risico's te beperken c.q. te beheersen. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer voorzichtig dient te zijn. De gemeente Bedum heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen.

Renterisico

De rentegevoeligheid, het renterisico, kan worden gedefinieerd als het gevaar van ongewenste veranderingen van de financiële resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De wettelijke vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Op een begrotingstotaal van bijna € 23.400.000 bedraagt de renterisiconorm € 4.680.000. Gezien het feit, dat onze jaarlijkse verplichte aflossingen € 1.300.000 bedragen en we niet te maken hebben met renteherzieningen, blijven we ruim binnen de wettelijk vastgestelde norm.

Rentevisie

Een rentevisie is een toekomstverwachting over de renteontwikkeling, op basis waarvan een financierings- en beleggingsbeleid wordt gevoerd. Afhankelijk van de (interne of externe) ontwikkelingen zal de gemeente

haar rentevisie actualiseren. De rentevisie kan daarbij gebaseerd worden op de rentevisie van enkele gezaghebbende financiële instellingen, zoals onze “huisbankier” de BNG.

De rente op de kapitaalmarkt (lang geld) schommelt de eerste maanden van 2015 rond de 1,40%. Voor eigen financieringsmiddelen en voor de berekening van de kapitaallasten hebben wij gecalculeerd met 4% rente.

De rente voor aan te trekken kort geld schommelt rond de 2,50% en de rente voor weg te zetten kort geld is op het moment van schrijven 0%.

Renterisico op kasgeld

Voor het liquiditeitenbeheer heeft de gemeente lopende rekeningen bij de BNG, de Rabobank en de ING. De betalingen en ontvangsten lopen hoofdzakelijk via de BNG. Om een lagere EMU-schuld te bewerkstelligen voor de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden) is per 1 januari 2014 het ‘schatkistbankieren’ verplicht gesteld voor decentrale overheden. Het aanhouden van middelen in de schatkist van het Rijk moet zorgen voor een lagere financieringsbehoefte van het Rijk.

Het schatkistbankieren houdt in dat ‘overtollige’ liquide middelen van decentrale overheden moeten worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Aan het schatkistbankieren zijn regels en voorwaarden verbonden. Onder andere moeten liquide middelen boven een drempel van 0,75 % van het begrotingstotaal worden aangehouden bij de schatkist van het Rijk. Hierbij geldt een minimum van € 250.000,00. Overtollige middelen moeten dagelijks worden overgeboekt naar de schatkist. Over de middelen die aangehouden worden bij de schatkist wordt een daggeldrente vergoed tegen het zogenaamde eoniatarief. Op dit moment (medio april 2015) is dit rentetarief -/- 0,333%.

Tevens wordt er een kas bijgehouden. Kastransacties worden tot een minimum beperkt. Ook de omvang van de kas is minimaal.

Liquiditeitsrisico's

Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het risico dat ontstaat, indien door wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjaren investeringsplanning de financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen.

Zoals uit bovenstaande blijkt kunnen er, indien de liquiditeitsplanning anders loopt dan gepland, behoorlijke fluctuaties ontstaan met alle financiële gevolgen van dien. Vooralsnog is er sprake van een evenwichtige spreiding over het gehele jaar. Ook de uitvoering van het investeringsplan speelt een belangrijke rol: Hiervoor is het noodzakelijk om op het juiste moment de financieringsmiddelen beschikbaar te hebben. Tot nu toe zijn de liquiditeitsrisico's altijd beperkt geweest.

Debiteurenrisico's

Ten aanzien van de post debiteuren kan het risico gedefinieerd worden als de kans op het te laat of niet-ontvangen van gelden van debiteuren. Door de aard van de gemeentelijke activiteiten loopt de gemeente een gering debiteurenrisico. Voornamelijk hogere overheden zijn de belangrijkste debiteuren. Daar waar nodig worden tijdig invorderingsmaatregelen getroffen

Koers- en valutarisico's

Deze risico's hebben betrekking op de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen op de valutamarkt. De gemeente loopt geen risico's als het gaat om koers- en valutarisico's omdat geen gelden zijn uitgezet in vreemde valuta.

3.2.5 Bedrijfsvoering

Doel van de paragraaf bedrijfsvoering

In het duale stelsel gelden voor de gemeenteraad de zogenaamde 3 W's: wat willen bereiken, wanneer moet het gerealiseerd zijn en wat mag het kosten. Het college draagt zorg voor de uitvoering van het programma en gebruikt daarvoor het beschikbare budget op de meest effectieve en efficiënte wijze. In de opzet van de paragraaf bedrijfsvoering wordt dit onderscheid vastgehouden. Deze paragraaf gaat vooral in op de hoofdlijnen van beleid. Verder worden de bestuurlijke wensen ten aanzien van bestaand en nieuw beleid in beeld gebracht. Op grond van de controlerende taak, waarvoor de rekenkamerfunctie is ontwikkeld, kan de raad toetsenderwijs het zoeklicht op bepaalde zaken zetten in relatie tot het doel waarvoor budget beschikbaar is gesteld.

Aangezien de te bereiken doelen sterk samenhangen met de gemeente als dienstverlenende organisatie, wordt de raad in de paragraaf bedrijfsvoering een indruk gegeven van de wijze waarop de bedrijfsvoering plaats vindt en welke ontwikkelingen gaande zijn. Dit is noodzakelijk vanwege de directe relatie tussen de bedrijfsvoering en het middelenbeleid. In de kaderstellende functie van het middelenbeleid is een hoofdrol voor de raad weggelegd.

Planning- en Controlcyclus

De Planning- en Controlcyclus is erop gericht systematisch en gemeentebreed de gewenste effecten en doelen af te wegen, prioriteiten te bepalen, uit te voeren en te verantwoorden. Met een meerjarig beeld van een sluitende exploitatie kan evenwichtige besluitvorming plaatsvinden, mits ook de risico's goed in beeld zijn gebracht. Vanaf 2004 is de cyclus afgestemd op de duale verhouding tussen raad en college. De begroting en de jaarrekening zijn afgestemd op de aangepaste rollen van raad en college. Dit geldt ook voor de tussentijdse rapportages. Het tussentijds wijzigen van de begroting (niveau van aan de raad voor te leggen begrotingswijzigingen) is veranderd. Verfijning in het systeem van budgethouderschap en budgetbewaking is gerealiseerd en wordt verder geïmplementeerd. De regeling is inmiddels aangepast. De verfijning heeft er toe geleid dat budgetten nog adequater worden bewaakt en de "juiste" houder van het budget verantwoording aflegt over de uitvoering van het programma. Dit laatste is vooral van belang voor budgetten waarvan het houderschap en de uitvoering zijn verdeeld over meerdere afdelingen. Sinds 2010 wordt gewerkt met het pakket Civision Middelen. Qua functionaliteit beantwoordt dit pakket aan de door ons in het kader van de P&C – cyclus gestelde doelen.

Communicatie

Een belangrijke inspanning is gelegen in de verdere verbetering van de relatie met de burger. Hiertoe is in het verleden een klanttevredenheidsonderzoek gehouden. De uitkomsten waren bemoedigend maar nodigen uit tot het doorvoeren van verbeteringen. In werkgroepverband en op managementniveau is dit verder opgepakt. In 2011 is het onderzoek in het kader van www.waarstaatjegemeente.nl doorgevoerd. In 2013 is dit onderzoek herhaald. In vergelijking met 2011 is de waardering voor de gemeentelijke dienstverlening minimaal gelijk gebleven en op onderdelen zelfs nipt toegenomen. Dit stemt tevreden omdat de formatie met bijna 5 fte is ingekrompen. Ondanks alle technische ontwikkelingen blijven wij een beleid voorstaan waarin burgers langs alle kanalen met de gemeente in contact kunnen komen maar waarin de fysieke balies vooralsnog een belangrijk kanaal blijven.

De website is opgeleverd en voldoet aan de laatste richtlijnen maar wordt op inhoud aangevuld met ontbrekende gegevens. Verdere digitale dienstverlening wordt uitgerold door uitbreiding van het aantal producten in de gemeentewinkel, zij het binnen verantwoorde financiële kaders. Tezamen met Gemeenteoplossingen wordt geïnvesteerd in beveiliging van DigiD. Op last van de Minister wordt bij gemeenten een assessment afgenomen om te kunnen beoordelen of een veilig gebruik van DigiD is geborgd. De gemeente heeft dat assessment doorstaan en mag daarom DigiD blijven gebruiken.

In BMW verband is verder een start gemaakt met Antwoord©. Met dit concept zijn gemeenten in 2015 de herkenbare ingang voor de overheid. Met de komst van de RUD dienen gemeenten per 1 januari 2014 te beschikken over een front – office voor de Wabo – taken in de vorm van een Klant Contact Centrum. Ter voorbereiding op de inrichting c.q. vormgeving van een KCC zijn de klantcontacten geanalyseerd. De uitkomsten vormen de basis voor onze gedachtenvorming inzake verbetering van onze dienstverlening aan

de burger zonder ingrijpende aanpassingen aan het gebouw. Annex aan deze ontwikkeling is de invoering van digitaal zaakgericht werken. Een voorstel hiertoe is in voorbereiding. Dit betekent een andere rol van het archief omdat informatie meer binnen handbereik van de medewerkers komt te liggen. Deze ontwikkeling kan niet los worden gezien van maatschappelijke ontwikkelingen. Zo is bij wet vastgelegd dat Omgevingsvergunningen digitaal moeten kunnen worden afgewikkeld. Dat dwingt ons die faciliteit te bieden en zorg te dragen voor digitale archivering. In aanvulling hierop is in BMW verband een start gemaakt met het gebruik van VIND ter ondersteuning van de klantcontacten. Met het gebruik van VIND wordt beoogd nog meer vragen dan nu het geval is in het eerste klantcontact van een passend antwoord te voorzien waardoor doorverwijzing verder wordt teruggedrongen. Daarnaast is in 2015 een start gemaakt met de inrichting van JOIN, een zaakstelsel dat dient ter ondersteuning van onze bedrijfsprocessen. Af te wikkelen zaken kunnen digitaal beter en meer integraal in de afwikkeling worden gevolgd. In 2016 wordt een start gemaakt met de eerste processen.

De gemeente als werkgever

Na de vaststelling van de toekomstvisie buitendienst zijn op een aantal vacatures gekwalificeerde medewerkers aangetrokken. Overigens kent de organisatie weinig verloop. Gelet op de toenemende vergrijzing zal de gemeente als werkgever zich echter nadrukkelijk als interessante en moderne werkgever moeten manifesteren. De kracht van de gemeente ligt daarbij met name in de ontwikkeling van een goed stelsel van secundaire arbeidsvoorwaarden, een krachtige, veelzijdige werkgever en het bieden van faciliteiten voor ‘eigen kweek’ van jonge mensen tot vakspecialisten in het openbaar bestuur. Dit kan worden gerealiseerd door een systeem van strategisch opleiden waarin ondermeer door competentie management wensen van zowel werkgever als werknemer nader op elkaar worden afgestemd. In het verband van BMW is een voorzichtige start gemaakt met Het Nieuwe Werken. De eerste ervaringen zijn positief en leiden ertoe dat daar waar mogelijk het concept onder voorwaarden wordt ingevoerd. Als gevolg van de regionalisering van de brandweer zijn zowel de vrijwilligers als de beroepsmedewerkers per 1 januari 2014 over gegaan naar de regio. Dit laat onverlet dat wij, ondanks de gewijzigde werkgeversrol, de voor onze gemeente actieve vrijwilligers koesteren om hun vrijwillige inzet voor deze verantwoordelijke taak vanuit de overtuiging dat we op deze wijze de brandweezorg betaalbaar kunnen houden.

De huidige structuur, met vier lijnafdelingen en een staforgaan, dateert van 1 maart 2006.

De structuur is inmiddels geëvalueerd en in onze vergadering van 24 september 2013 vastgesteld. Belangrijkste conclusie is dat de structuur op dit moment voldoende waarborgen biedt voor een adequaat functionerende organisatie.

Op basis van deze structuur ziet de personele bezetting van de gemeente Bedum er als volgt uit:

Afdeling		Fte
Middelen		12,55
VROM *		11,89
Openbare werken	voorbereiding	6,00
	beheer en onderhoud*	18,80
Welzijn & Burgers		13,75
Concern		4,01
Gemeentesecretaris		1,00
Griffier		0,72
Totaal		68,75

* In vorenstaande cijferopstelling is rekening gehouden met de beschikbare formatie voor schoonmaak (VROM) en beheer sportaccommodaties (OW).

In het kader van de bezuinigingen is € 200.000 ingeboekt als taakstellende bezuiniging op de ambtelijke formatie. Ingaande 1 januari 2013 is deze taakstelling gerealiseerd. De ambtelijke formatie is uit hoofde van bezuiniging is tot en met 2014 met 5,4 FTE ingekrompen. In 2014 is aanvullend

€ 52.000,- op de ambtelijke formatie bezuinigd en desondanks is voor uitbreiding van taken formatie op de begroting gebracht, te weten voor BAG / BWT en voor archiefbeheer.

Met ingang van 2005 neemt de gemeente Bedum het zogenaamde IZA bedrijfszorgpakket af. Het IZA Bedrijfszorgpakket omvat een pakket middelen, waarmee het verzuim in de organisatie kan worden verminderd. Het pakket is ontwikkeld op verzoek van bonden en werkgevers. Het pakket is al bij tal van gemeenten in gebruik. Het IZA Bedrijfszorgpakket voorziet in een eigen “zorgnetwerk” waardoor lange wachttijden worden vermeden. Deelname aan de bedrijfszorg wordt gecontinueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat Bedum de geboden mogelijkheden optimaal benut.

Verder maken wij sinds april 2006 gebruik van een zelfstandig gevestigd bedrijfsarts. De ervaringen zijn overwegend positief en kenmerken zich door een directere relatie met medewerker en direct leidinggevende.

De laatste jaren is er een duidelijke tendens bij overheidsorganisaties om in te kunnen spelen op ruimere opvattingen over functiewaardering en de mogelijkheid die dit instrument biedt als proces voor beheersing van de organisatie en de werkprocessen.

Het vanuit de organisatie beschrijven van functies biedt de mogelijkheid ook rekening te houden met organisatiedoelen. Deze wijze van functie beschrijven wordt “organiek beschrijven” genoemd.

Dit verschilt duidelijk van de “mensgerichte beschrijvingen”. De organieke beschrijving geschiedt door het management. De medewerker mag daar inhoudelijk op reageren.

Organieke beschrijvingen bevorderen de efficiency en doelmatigheid door eenvoudige procedures met een korte doorlooptijd. Organieke beschrijvingen kunnen worden gebruikt voor andere onderdelen van het personeelsbeleid, bijvoorbeeld de werving van personeel.

Inmiddels is een nieuw systeem opgeleverd onder de naam HR21. Dit systeem is ontwikkeld onder eindverantwoordelijkheid van de VNG. De VNG wordt tevens eigenaar van het systeem. Het systeem wordt op dit moment bij onze samenwerkingspartners Winsum en De Marne geïmplementeerd. Mocht Bedum hiertoe besluiten, dan zal sprake zijn van een technische omzetting. Op 22 maart 2011 is door ons college het levensfasebeleid vastgesteld, gericht op de duurzame inzet van medewerkers. In dit beleid is rekening gehouden met de uitkomsten van externe onderzoeken van zowel het ABP (Active Aging) en IZA (Duurzame inzetbaarheids monitor).

Actualisatie van de RI&E (Risico Inventarisatie en Evaluatie) is een proces waaraan permanent aandacht wordt besteed. Bedum is tot slot in het bezit van een gemotiveerde BHV – organisatie.

Actueel is verder nog het voornemen van de Tweede Kamer om op termijn te komen tot afschaffing van de ambtenarenstatus. Los van de hiermee gepaard gaande kosten, die pas in de verre toekomst worden terugverdiend, wordt in het voorstel ten onrechte voorbij gegaan aan de redenen tot instelling van die status, namelijk een ingebouwde waarborg in de onafhankelijke advisering aan het bestuur. Zoals in de toelichting op het wetsvoorstel reeds wordt aangegeven kunnen arbeidsvoorwaarden nooit volledig worden geharmoniseerd en nu ambtenaren net als medewerkers uit het bedrijfsleven al onder de WW vallen dient dit voorstel in onze ogen geen doel. Overigens is het aannemen van deze wet onzeker geworden.

Bij de voorjaarsnota is eenmalig extra budget beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van ons zorgloket en voor ondersteuning van de afdeling openbare werken vanwege langdurige ziekte. In de najaarsnota is budget bij geraamd voor extra formatieve inzet voor de WOZ vanwege de aardbevingsproblematiek.

Ondernemingsraad

De gemeente kent een actieve en betrokken Ondernemingsraad. In 2014 hebben vier leden afscheid genomen. Inmiddels is de Ondernemingsraad weer op sterkte. Met de regionalisering van de Brandweer en de overgang van de medewerkers naar de Veiligheidsregio is de Onderdeelcommissie voor de brandweer vervallen. De Ondernemingsraad wordt in de verslaglegging ambtelijk ondersteund. Met de inzet van de leden voor de vervulling van de OR – taken is in de berekening van productieve uren rekening gehouden; vervangende inzet in budget is niet beschikbaar. Grosso modo gaat het om een bedrag van € 50.000. Alhoewel in de CAO sector Gemeenten 2007 – 2009 is vastgelegd dat gemeentelijke werkgevers aan het begin van iedere zittingsperiode een convenant sluiten met daarin afspraken over de benodigde inzet voor het

OR – werk en de compensatie daarvoor, is dit convenant in Bedum nog niet ondertekend. Budgettaire redenen liggen hieraan ten grondslag. Met de Ondernemingsraad is bezien op welke wijze in het kader van de bedrijfsvoering tot een passende oplossing kan worden gekomen. Door aanpassing van de vergaderstructuur is de Ondernemingsraad erin geslaagd de beschikbare tijd effectief in te zetten. Binnen de stafafdeling Concern is vier uur formatie beschikbaar voor het ambtelijk secretariaat.

Informatiebeleid

Per 1 mei 2012 is sprake van één afdeling I&A voor de BMW gemeenten. Beide medewerkers van Bedum zijn op alternatieve functies geplaatst en zijn niet meegegaan naar de nieuwe organisatie. Sinds maart 2013 draait Bedum ook op het serverpark in het gemeentehuis van De Marne. Realisatie van de zogenaamde i – NUP doelstellingen wordt geïnitieerd door de nieuwe I&A - afdeling en realisatie in gezamenlijkheid opgepakt. Tot 2015 betekent dit voor gemeenten dat gewerkt wordt aan een herkenbare ingang voor burgers tot de overheid via KCC's, herkenbare telefoonnummers en digitale loketten. Gemeenten worden geacht de basisgegevens kwalitatief op orde te hebben. Waar nodig wordt onderling samengewerkt en waar nodig en gewenst basisgegevens van andere overheden gebruikt en (werk)processen zo vormgegeven dat gegevens eenmalig worden vastgelegd en meervoudig gebruikt.

Met Winsum en De Marne is gezamenlijk opgetrokken in de invoering en upgradering van Melddesk. Voor de drie gemeenten is Melddesk per 1 januari 2010 geoperationaliseerd. De afwikkeling van klachten wordt dan, ook in communicatieve zin, verder geprofessionaliseerd en het systeem gaande weg verder uitgerold. Op dit moment wordt VIND geïmplementeerd waarmee burgers langs digitale weg antwoord wordt geboden op een belangrijk deel van hun vragen. De aanbesteding van zaakgericht digitaal werken is in het verslagjaar afgerond en gestart is met de implementatie van het systeem.

Huisvesting

Zowel het gemeentehuis als het onderkomen aan de Industrieweg voldoen naar de huidige inzichten aan de daarvoor geldende wettelijke regels. De rookruimte is onderwerp van aandacht en nadere studie vanwege de inrichting en ontoereikende ventilatie.

Organisatieontwikkeling

Het mandaatstatuut is op dit moment onderwerp van herziening. Afronding is voorzien in 2016. Daarnaast is de buitendienst nu VCA gecertificeerd.

Samenwerking

In de gemeenteraad van 3 juni 2010 is de samenwerking met Winsum en De Marne geformaliseerd met de vaststelling van een convenant. De in gang gezette trajecten zijn in het verslagjaar bestendig. Vooral is ingezet op de samenwerking sociale zaken die begin 2012 materieel geëffectueerd is. Door de discussie over toerekening van overhead over samengevoegde bedrijfsonderdelen en aansluitende de discussie inzake de vorming van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie in het kader van de Participatiewet is de overgang nog niet geformaliseerd. I&A en P&O zijn per 1 mei 2012 respectievelijk 1 juli 2012 samengevoegd. Voor de samengevoegde bedrijfsonderdelen was het plan, de gemeenschappelijke regeling sociale zaken Winsum en De Marne om te vormen tot een brede regeling waarin de huidige en mogelijk toekomstige samenwerking wordt ondergebracht. Dat voornemen lijkt ingehaald door de plannen in het kader van Werk aan de Winkel. In die plannen was beoogd om de GR Ability te gebruiken voor de bundeling van krachten in het sociale domein. Dat oogmerk wordt, na de vaststelling van het uitvoeringskader, gerealiseerd. In het verslagjaar zijn daarom de voorbereidingen getroffen om sociale zaken BMW, het werkplein en Ability onder te brengen in een nieuwe uitvoeringsorganisatie. Hiervoor is de bestaande GR Ability omgevormd tot de uitvoeringsorganisatie Participatie Noord – Groningen.

De gemeenschappelijke commissie voor de behandeling van de bezwaarschriften is per 1 september 2011 geïnstalleerd. Het functioneren is inmiddels geëvalueerd en geeft geen aanleiding tot aanpassingen.

Per 1 november 2013 is de RUD Groningen (de Omgevingsdienst) operationeel. Plaatsing van de medewerkers is inmiddels afgerond. Het functioneren van de RUD is onderwerp van evaluatie.

In het licht van de bevindingen van de commissie Jansen is besloten om geen nieuwe samenwerkingsprojecten meer te starten ter voorkoming van onnodige desintegratiekosten. Wel maken we af

waar we mee bezig zijn. Zo trekken gemeenten gezamenlijk op in de aanschaf en implementatie van VIND en zaakgericht digitaal werken. Ook de voorbereiding op de uitvoering van de drie decentralisaties doen we in BMW-E verband. In die uitvoering is een soort van netwerkorganisatie ontstaan onder regie van stuurgroep sociaal domein en uitvoering van het MT sociaal domein. Middels kwartaalrapportages bent u geïnformeerd over de voortgang, de uitvoering en het financieel beheer.

Bestuurlijk inrichting provincie Groningen

Naar aanleiding van de bevindingen van de commissie Jansen inzake de bestuurlijke inrichting van Groningen is het provinciebestuur tot de conclusie gekomen dat per 1 januari 2019 gemeenten zouden moeten zijn heringedeeld. Dit zou voor Bedum een einde betekenen van de sedert 1808 bepaalde gemeentegrenzen. Omdat in de raden ook in tweede aanleg geen unanieme steun bleek voor de vorming van een G7 gemeente, is door provincie besloten aanvullende bestuurlijke bijeenkomsten te beleggen. Ook deze leverden geen andere uitkomsten op.

Hierop heeft het provinciebestuur de regie naar zich toe getrokken door open overleg met de G7 gemeenten te starten. Dit is een bevoegdheid op grond van de wet ARHI (spelregels bij herindeling). Tegelijk hebben de raden van de BMW-E (inclusief Eemshaven) gemeenten besloten die (meer haalbare) variant verder uit te werken. De uitkomsten van beide sporen worden in het najaar van 2016 verwacht.

Toezicht

Per 1 januari 2013 is het Interbestuurlijk Toezicht gewijzigd. In het kader van het IBT nieuwe stijl is gezocht naar een nieuw evenwicht in de toezichtrelatie met provincie en rijk. Centraal in die relatie staat de P&C – cyclus. Op basis van informatie die in deze cyclus tussen college en raad wordt gewisseld dienen provincie en rijk invulling te moeten geven aan hun toezichthoudende rol. Op onderdelen zal de informatieverstrekking in dat kader worden uitgebreid. Op basis van de evaluatie is gebleken dat afspraken tussen provincie en gemeenten niet helder waren. Hierdoor is de provincie naar haar eigen mening onvoldoende bediend in de eigen informatiebehoefte. Met verduidelijking van de gemaakte afspraken wordt aan die bezwaren tegemoet gekomen. Onze gemeente scoort overwegend goed in de beoordeling. In het verslagjaar is hard gewerkt om de kwaliteit van ons archief op een hoger plan te brengen.

3.2.6 Verbonden partijen

Deze paragraaf gaat in op de partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij tevens een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de deelneming en/of wanneer financiële problemen bij de deelneming kunnen worden verhaald op de gemeente.

Uitgangspunt is dus een financieel en bestuurlijk belang.

Bestuurlijk belang: Er is sprake van een 'verbonden partij' als een lid van het college / de raad of een ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen géén sprake van een verbonden partij (bijvoorbeeld Stichting Welzijn Bedum en de Muziekschool).

De achterliggende gedachte bij de paragraaf verbonden partijen is dat het aangaan van verbindingen met een derde partij voortkomt uit een publiek belang. Verbindingen worden aangegaan om bepaalde publieke taken (efficiënter) uit te voeren. Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting om (gevraagd of ongevraagd) zich te verantwoorden naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd. Het is voor de raad van belang om inzicht te hebben in de relatie tussen verbonden partij en het publieke belang.

Binnen de gemeente kan met betrekking tot de verbonden partijen een driedeling worden gemaakt in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen;
- stichtingen.

Hierna wordt een overzicht gegeven van de partijen waarmee onze gemeente is verbonden. Per partij wordt informatie verstrekt.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Groningen

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 19 september 2013 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen per 1 januari 2014. Voorheen maakte dit onderdeel uit van Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg Groningen (H&OG).

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De regeling stelt zich ten doel om door regeling en bestuur en door een doelmatige organisatie en coördinatie via intergemeentelijke samenwerking uitvoering te geven aan de behartiging van de volgende belangen:

- brandweezorg;
- geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;
- rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- bevolkingszorg;
- melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum heeft de burgemeester zitting in het veiligheidsbestuur (algemeen bestuur). De wethouder met het sociaal domein in portefeuille, M. van Dijk, is zijn vervanger.

Financieel belang

In de rekening 2015 zijn de volgende bijdragen verantwoord:

Regionale Brandweer: Brandweer (incl. meldkamer)	€ 421.620
Crisisbeheersing	€ 7.616
Gemeentelijke kolom	€ 14.564

GHOR	€ 10.620
Afrekening 2014/2015	€ 20.504 -/-
Totaal	€ 433.916

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen.

Jaarrekeningresultaat 2015	€ 807.000 (winst na bestemming)	
Eigen Vermogen	€ 2,7 mln. (begin 2015)	€ 4,3 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 5,0 mln. (begin 2015)	€ 5,0 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 291.000 (verlies)	

Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 19 september 2013 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen per 1 januari 2014. Voorheen maakte dit onderdeel uit van Hulpverlening & Openbare Gezondheidszorg Groningen (H&OG).

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De regeling wil bijdragen aan de verlenging van de gezonde levensverwachting en aan het verkleinen van de soms grote gezondheidsverschillen in de provincie Groningen.

Activiteiten die de GGD uitvoert zijn:

- Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (JGZ)
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)
- Infectieziektenbestrijding
- Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening
- Tuberculosebestrijding (TBC)
- Forensische geneeskunde
- Reizigersadvisering
- Milieugezondheidszorg
- Technische Hygiëne-Inspecties
- Lokaal gezondheidsbeleid
- Gezondheidsbevordering
- Epidemiologie
- Crisisdienst
- GHOR

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum heeft wethouder M. van Dijk, met het sociaal domein in portefeuille, zitting in het algemeen bestuur. Indien nodig, vervangt de burgemeester hem.

Financieel belang

In de rekening 2015 zijn de volgende bijdragen verantwoord:

GGD:	Algemeen (10.430 x € 1,93)	€ 20.104
	S&ZV (10.430 x € 4,49)	€ 46.800
	LGZ&J (10.430 x € 6,85)	€ 71.488
	Totaal	<u>€ 138.392</u>

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen

Jaarrekeningresultaat 2015	€ 699.000 (winst)	
Eigen Vermogen	€ 0,5 mln. (begin 2015)	€ 1,5 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 0,9 mln. (begin 2015)	€ 0,8 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 0	

Ability

Besluit tot deelname

In de raadsvergadering van 17 april 2003 is besloten tot deelname aan de gemeenschappelijke regeling Ability (voorheen WANN).

Deelnemers

De gemeenten Bedum, Eemsum, De Marne en Winsum.

Doel

Het samenwerkingsverband heeft tot doelstelling, het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of instandhouden van werkgelegenheid ten behoeve van natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt.

Bestuurlijke deelneming

De deelnemende raden wijzen ieder drie leden aan (waarvan één uit het college van burgemeester en wethouders) voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit één bestuurslid per gemeente aan te wijzen door het algemeen bestuur.

Namens de gemeente Bedum hebben zitting in het algemeen bestuur:

- namens het college: wethouder Van de Kolk (ook zitting in het dagelijks bestuur)
- namens de raad: de heren R. van Bruggen en K.W. Hoekzema (plv. J. Berghuis).

Financieel belang

De deelnemende gemeenten betalen aan Ability een vaste bijdrage van in totaal € 243.000. Daarnaast betalen we op basis van het geraamde tekort in de begroting een voorschot. De ontwerpjaarrekening wijkt positief af ten opzichte van het geraamde tekort.

Vestigingsplaats

Uithuizen.

Ontwikkelingen

Besloten is om één uitvoeringsorganisatie te gaan vormen, waarvan het werkplein Noord-Groningen, SoZaWe en Ability deel uitmaken. Op dit moment wordt door verschillende werkgroepen gewerkt aan de inrichting van de uitvoeringsorganisatie.

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 245.000 (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 186.000 (verlies)	
Eigen Vermogen	€ 1.057.000 (begin 2015)	€ 863.000 (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 1,6 mln. (begin 2015)	€ 1,4 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 588.000 (verlies)	

Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG)

Besluit tot deelname

Uw raad heeft in 1985 besloten tot deelname in de gemeenschappelijke regeling ARCG. In de raadsvergadering 20 september 2001 is besloten tot continuering van de gemeenschappelijke regeling.

Deelnemers

De gemeenten Bedum, Groningen, Haren, Grootegast, Leek, Marum, Ten Boer en Zuidhorn.

Doel

Het samenwerkingsverband heeft tot doel de behartiging van de belangen van preventie en het op milieuhygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig van de gemeenten uit de regio, het bevorderen van overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen en het ketenbeheer, en mogelijk andere milieu- en reinigingstaken.

Bestuurlijke deelneming

Per gemeente zit er één lid (door de raad aan te wijzen) in het algemeen bestuur. Namens de gemeente Bedum heeft zitting in het algemeen bestuur de portefeuillehouder dhr. J.W. van de Kolk.

Financieel belang

In 2015 is een bijdrage van € 476.073 betaald voor verwerking huisvuil, GFT en grof huisvuil.

Vestigingsplaats

Groningen.

Ontwikkelingen

Geen.

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 307.000 (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 158.000 (winst)	
Eigen Vermogen	€ 1.265.000 (begin 2015)	€ 1.419.000 (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 2,7 mln. (begin 2015)	€ 0 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 0	

Omgevingsdienst Groningen (ODG)

Deelnemers

Alle 23 gemeenten in de provincie Groningen.

Doel

De ODG voert VRH-taken uit op het gebied van de fysieke leefomgeving, in opdracht van de gemeenten en de provincie. Doel is effectiever samenwerken aan toezicht en handhaving door een bundeling van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Bestuurlijke deelneming

Namens de gemeente Bedum heeft wethouder J.W. van de Kolk zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

In 2015 is een bijdrage betaald van € 37.558.

Vestigingsplaats

Veendam

Ontwikkelingen

Geen

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 307.000 (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 158.000 (winst)	
Eigen Vermogen	€ 1.265.000 (begin 2015)	€ 1.419.000 (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 2,7 mln. (begin 2015)	€ 0 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 0	

Vennootschappen

Deelnemingen als gevolg van verkoop aandelen Essent

De aandelen Essent zijn in 2009 verkocht. Onderdeel van de transactie was dat gemeenten aandeelhouder werden van meerdere deelnemingen. In onderstaande tabel staat weergegeven welke nieuwe deelnemingen de gemeente Bedum heeft gekregen, de boekwaarde van de deelneming en een toelichting op de verschillende deelnemingen.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Enexis Holding N.V.	€ 12.660,47	Essent is opgesplitst in Netwerkbedrijf en een Productie- en Levering Bedrijf. Het netwerkbedrijf blijft in handen van gemeenten en provincies. Het doel van deze vennootschap: <ul style="list-style-type: none"> a. het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water. b. het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie. c. het doen uitvoeren van alle taken die als gevolg van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld. d. Het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten. 	
Jaarrekeningresultaat 2014		€ 265,5 mln. (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015		€ 223,1 mln. (winst)	
Eigen Vermogen		€ 3.517 mln. (begin 2015)	€ 3.608 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen		€ 2.900 mln. (begin 2015)	€ 3.426 mln. (eind 2015)

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Vordering op Enexis B.V.	€ 14,24	Het overnemen van het netwerk door Enexis kon door Enexis niet bekostigd worden. Daarom heeft Essent haar een lening verstrekt. Deze lening is buiten de deal met RWE gehouden. De aandeelhouders hebben deze lening overgenomen. Financiële risico's: De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.	
Jaarrekeningresultaat 2014		€ 16.600 (verlies)	
Jaarrekeningresultaat 2015		€ 16.700 (verlies)	
Eigen Vermogen		€ 66.000 (begin 2015)	€ 54.000 (eind 2015)
Vreemd Vermogen		€ 862 mln. (begin 2015)	€ 862 mln. (eind 2015)

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Verkoop Vennootschap B.V.	€ 14,24	<p>Ter verzekering van eventuele schadeclaims is een bedrag uit de deal voor een bepaalde tijd apart gezet. Indien er binnen deze termijn geen schadeclaims worden ingediend, valt deze deelneming vrij.</p> <p>Financiële risico's: Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van RWE als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 113 mln. dat nu nog in het General Escrow Fonds resteert.</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>	
Jaarrekeningresultaat 2014		€ 17,3 mln. (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015		€ 41,0 mln. (winst)	
Eigen Vermogen		€ 363,3 (begin 2015)	€ 76,5 (eind 2015)
Vreemd Vermogen		€ 80,0 mln. (begin 2015)	€ 38,3 mln. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016		*	

* Naar verwachting wordt de vennootschap begin 2016 geliquideerd en valt een positief liquidatiesaldo vrij aan de aandeelhouders.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.	€ 5.309,23	<p>De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang in EPZ (ondermeer eigenaar van kerncentrale Borssele) niet mocht verkopen. Daarom is dit deel van Essent in handen gebleven van de oud-aandeelhouders van Essent.</p> <p>Financiële risico's: Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>	
Jaarrekeningresultaat 2014		€ 18.500 (verlies)	
Jaarrekeningresultaat 2015		€ 13.100 (verlies)	
Eigen Vermogen		€ 1,6 mln. (begin 2015)	€ 1,6 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen		€ 107.800 (begin 2015)	€ 112.8 (eind 2015)

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting	
CBL Vennootschap B.V.	€ 14,24	<p>Deze vennootschap beheert een CBL-fonds die ervoor zorgt dat de verkoop op een adequate manier wordt afgehandeld. Deze vennootschap creëert de noodzakelijke randvoorwaarden voor een maximalisatie van de verkoop-opbrengst en een optimale (financiële) risicoafdekking.</p>	

		<p>Financiële risico's:</p> <p>Met de voortijdige beëindiging van alle CBL-contracten is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag in het CBL Escrow fonds (\$ 19,7 mln.).</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>
Jaarrekeningresultaat 2014	\$ 66.740 (verlies)	
Jaarrekeningresultaat 2015	\$ 30.000 (verlies)	
Eigen Vermogen	\$ 9,8 mln. (begin 2015)	\$ 9,8 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	\$ 107.000 (begin 2015)	\$ 117.000 (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	*	

* Naar verwachting wordt de vennootschap begin (eerste helft) 2016 geliquideerd en valt een positief liquidatiesaldo vrij aan de aandeelhouders.

Deelneming	Boek-waarde	Toelichting
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	€ 14,24	<p>Er loopt nog een procedure tussen Essent en de Staat der Nederlanden. Deze BV draagt zorg voor de afwikkeling van deze procedure.</p> <p>Financiële risico's:</p> <p>Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de Verkopende Aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 13,5 mln. op de escrow-rekening.</p> <p>Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.</p>
Jaarrekeningresultaat 2014	€ 43.900 (verlies)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 42.000 (verlies)	
Eigen Vermogen	€ 8.500 (begin 2015)	-/- € 25.600 (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 36.000 (begin 2015)	€ 33.700 (eind 2015)

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, Den Haag

De gemeente bezit 5.265 aandelen BNG. De aandelen hebben een nominale waarde van € 2,50 per stuk. Door middel van de aandeelhoudersvergadering kan de gemeente invloed uitoefenen op het beleid van de BNG.

De BNG keert jaarlijks een dividend uit. In 2015 is hiervoor een bedrag ontvangen van € 3.001. De aandelen BNG zijn voor € 11.945,77 opgenomen op de balans. Gelet op de hoogte van de jaarlijkse dividenduitkering is de marktwaarde van de aandelen vele malen hoger dan de balanswaarde. De aandelen zijn echter niet verhandelbaar.

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 126 mln. (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 226 mln. (winst)	
Eigen Vermogen	€ 3.582 mln. (begin 2015)	€ 4.163 mln. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 149.923 mln. (begin 2015)	€ 145.348 mln. (eind 2015)
Achtergestelde schulden	€ 32 mln. (begin 2015)	€ 31 mln. (eind 2015)

NV Waterbedrijf Groningen

De gemeente bezit 5 aandelen (nummers 6, 7, 8, 151, 152) van de NV Waterbedrijf Groningen. De aandelen hebben een nominale waarde van € 453,78 (per aandeel). De aandelen zijn tegen deze waarde op de balans opgenomen. Door middel van de aandeelhoudersvergadering kan de gemeente invloed uitoefenen op het beleid. Op grond van de statuten kan aan de aandeelhouders een winstuitkering worden gedaan. Deze heeft de afgelopen jaren niet plaatsgevonden.

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 2,8 mln. (winst)	
Jaarrekeningresultaat 2015	n.n.b.	
Eigen Vermogen	€ 64,3 mln. (begin 2015)	n.n.b. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 79,3 mln. (begin 2015)	n.n.b. (eind 2015)

Stichtingen

Stichting “De Beemden”

Besluit tot deelname

In 1991 is door uw raad besloten deel te nemen in de Stichting De Beemden. In 2010 is besloten vooralsnog geen lid voor te dragen voor benoeming in het bestuur van Stichting “De Beemden”.

Doel

De stichting stelt zich ten doel de exploitatie van:

- het zwembad in de gemeente Bedum;
- andere sportaccommodaties in de gemeente Bedum.

Bestuurlijke deelneming

Het bestuur van de stichting bestaat uit minimaal drie leden. Ons college heeft op 27 april 2010 besloten vooralsnog geen lid voor te dragen voor benoeming in het bestuur van stichting “De Beemden”. Dit heeft vooral te maken met het behoud van een onafhankelijke positie van het betreffende collegelid (portefeuillehouder sportzaken).

Financieel belang

In de jaarrekening 2015 is een bijdrage van € 83.627 aan Stichting zwembad “De Beemden” verantwoord.

Aan Stichting zwembad “De Beemden” zijn twee geldleningen verstrekt. De totale boekwaarde bedraagt per 31 december 2015 € 14.789,43.

Ontwikkelingen

Inmiddels is de nieuw aangebrachte technische installatie in het sportcomplex, waartoe ook het zwembad behoort, een jaar operationeel. Dit jaar heeft in het teken gestaan van de afstelling van de installatie. Voorts is het bestuur samen met de dagelijkse leiding bezig om door middel van product vernieuwing in te spelen op de behoeften onder (potentiële) bezoekers. Door middel van het opstellen van een inventief rooster wordt het effectief gebruik van de hoeveelheid oppervlakte water vergroot.

Jaarrekeningresultaat 2014	€ 9.584 (verlies)	
Jaarrekeningresultaat 2015	€ 17.131 (verlies)	
Eigen Vermogen	€ 53.949 (begin 2015)	n.n.b. (eind 2015)
Vreemd Vermogen	€ 22.875 (begin 2015)	n.n.b. (eind 2015)
Verwachte omvang financiële resultaat 2016	€ 25.138 (verlies)	

3.2.7 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, milieu, verkeer en openbare ruimte, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Met grondbeleid kan op (onderdelen van) die programma's gestuurd worden; grondbeleid is een middel om ruimtelijk en sectoraal beleid te verwezenlijken. Tevens heeft grondbeleid een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente.

In deze paragraaf komen de ontwikkelingen in 2015, de stand van zaken van de verschillende exploitaties en de mogelijke risico's aan de orde.

Per 1 juli 2008 is als onderdeel van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) de Grondexploitatiewet in werking getreden. De centrale doelstelling van deze wet bij particuliere grondexploitatie een verbetering van het gemeentelijke kostenverhaal en de versterking van de gemeentelijke regie bij locatieontwikkeling te realiseren. Uitgangspunt is de verplichting tot kostenverhaal; de gemeente mag hier niet meer van afzien, de kosten moeten verhaald worden op de particuliere ontwikkelaar.

Stand van zaken

In onderstaand overzicht "toelichting op de complexen" zijn lopende en komende exploitaties opgenomen met onder andere de financiële stand van zaken. In het overzicht "toelichting bestemmingsreserves" wordt een overzicht van de bestemmingsreserve Herstructurering en van de bestemmingsreserve 'Bovenwijkse kosten' gegeven.

Toelichting op de complexen

Complex	Ter Laan 4 Bedum
Looptijd	2008 t/m 2020
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

In het uitbreidingsplan Ter Laan 4 worden maximaal 350 woningen gebouwd in verschillende categorieën; dit is het maximum op grond van de voorschriften van het bestemmingsplan. Voor de realisatie is een marktpartij, namelijk Plegt-Vos, ingeschakeld; met dit bedrijf is op 11 juli 2014 een aangepaste samenwerkingsovereenkomst aangegaan. De gronden zijn eigendom van de gemeente; in de overeenkomst is de uitgifteprijs, tempo van uitgifte, differentiatie etc. vastgelegd. Daarnaast vindt op projectniveau samenwerking met verschillende andere partners plaats.

Doelstelling

Realisatie van woningbouw om te voorzien in de woningbehoefte conform de uitgangspunten van het Woonplan en de Regiovisie Groningen-Assen 2030. Financieel het genereren van middelen om bij te dragen aan de herstructurering van binnenstedelijke projecten (voeding bestemmingsreserve Herstructurering).

Wat hebben we gedaan in 2015?

De start van de uitgifte is geweest in 2008. In 2015 zijn 18 kavels verkocht, de resultaten tot en met 2015 zijn:

- Particuliere kavels (vrijstaande woningen, uitgifte door de gemeente): van de nu in verkoop zijnde 29 kavels zijn 22 verkocht.
- Projectmatige bouw: Plegt-Vos heeft totaal 63 woningen verkocht, VDM 14 woningen en Groothuis 10 woningen.
- Door woningstichting Wierden en Borgen zijn 26 woningen gebouwd.
- Totaal verkocht 135 woningen.

Financieel

De actualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2015 laat een sluitende exploitatie zien.

Risico's

De wereldomvattende economische crisis heeft zijn invloed op de woningmarkt in Bedum. De verkoop van woningen stagneert hierdoor, maar lijkt nu aan te trekken. Een andere (zeer wel mogelijke) rol van stagnatie is te vinden in de aardbevingen en de nog onduidelijke gevolgen voor woningen in constructieve zin. Ook kan de ontwikkeling van andere bouwplannen in onze gemeente hierop van invloed zijn. In de actualisatie van de exploitatie is rekening gehouden met een vertraagde uitgifte; de looptijd is op grond van de huidige inzichten nu tot en met 2020, het is niet ondenkbaar dat deze in de toekomst nog kan oplopen. In 2012 zijn binnen de Regio Groningen-Assen woningbouwafspraken vastgesteld.

Het tempo van realisatie van de verkoop van de kavels is bepalend voor de uitkomst van de exploitatieopzet. De onzekerheden betreffende deze verkooprealisatie betekenen derhalve ook onzekerheden in de uitkomst van de exploitatie. Dit zou gevolgen kunnen hebben voor de ingecalculeerde bijdrage aan de bestemmingsreserve Herstructurering.

Vooralsnog gaan we ervan uit dat de exploitatie sluitend blijft.

Complex	Locatie Vogelzang / gemeentelijke kwekerij
Looptijd	2008 t/m 2016
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

Het plan bestaat uit het slopen en saneren van de bodem van een voormalige bedrijfsbebouwing (laatstelijk gebruikt en in eigendom van trailerbouw Vogelzang) en het geschikt maken voor woningbouw inclusief het achterliggend terrein van de voormalige gemeentelijke kwekerij.

Doelstelling

Door het verdwijnen van het bedrijf in een gebied met overwegend woonbestemming en het saneren van de vervuilde bodem en sloten wordt een positieve impuls aan de kwaliteit van de woonomgeving gegeven. De locatie wordt ingevuld met 5 vrije sector woningen op vrij uit te geven kavels (particuliere opdrachtgeverschap) en 14 (koop)woningen die door woningstichting Wierden en Borgen worden gerealiseerd. De bestaande voormalige bedrijfswoning Boterdiep Oz 19 is separaat verkocht. Deze is gesloopt en hier is ook een nieuwe vrijstaande woning gebouwd.

Wat hebben we gedaan in 2015?

- De verkoop van de vrije sector kavels is in 2010 gestart: alle kavels waren al verkocht.
- De sloop, de sanering en het bouwrijp maken is afgerond; het woonrijp maken is deels gestart en zal worden afgerond als de bouw van alle woningen gereed is.
- Woningstichting Wierden en Borgen is bezig met het voorbereiden van bouwplannen; het plan is in 2015 niet op de markt gebracht. De kavels waren al afgenomen.
- De looptijd van de exploitatie is verlengd omdat er nog woningen gebouwd moeten worden.

Financieel

De actualisatie van de exploitatie per 31 december 2015 laat een sluitende exploitatie zien.

Risico's

Nu de sanering en het bouwrijp maken zijn afgerond, zijn de financiële risico's voor die aspecten ook beëindigd. Het risico van vertraagde verkoop is ook niet meer aanwezig. Het enige financiële risico is dat door vertragingen in de bouw het woonrijp maken in tijd opschuift, waardoor de werkzaamheden door prijsstijgingen niet meer binnen de geraamde budgetten passen. Ook zullen er tussentijdse werkzaamheden voor het woonrijp maken moeten worden uitgevoerd vanwege de bereikbaarheid van de gereed zijnde woningen. De extra kosten kunnen zo mogelijk worden opgevangen door versobering van de werkzaamheden.

Complex **Bedrijvenpark Boterdiep fase 1 Bedum**
Looptijd **2002 t/m 2016**
Status **in exploitatie**

Complexbeschrijving

Het aanleggen van een bedrijventerrein met nieuwe ontsluiting over het Boterdiep naar de Groningerweg.

Doelstelling

Ruimte creëren voor vestiging, verplaatsing of uitbreiding van bedrijven en hiermee een impuls geven aan de lokale economie en zo mogelijk door verplaatsing van bedrijven knelpunten binnen woongebieden te kunnen oplossen. Tevens door de aanleg van een nieuwe brug het verbeteren van de bereikbaarheid van het bestaande en nieuwe bedrijventerrein en het verminderen van de verkeersoverlast op de bestaande routes.

Wat hebben we gedaan in 2015?

Er resteert nog 1 te verkopen kavel. Op 23 april 2015 heeft uw raad ingestemd met verdere uitwerking van de bestemming van deze kavel van “kantoor” naar “werken en wonen”; deze bestemmingswijziging wordt vastgelegd in een wijziging van het bestemmingsplan; deze procedure loopt.

Financieel

De actualisatie van de grondexploitatie per 31 december 2015 is door uw raad vastgesteld; deze laat een tekort zien. Ten laste van jaarrekening 2015 is de in voorgaande jaren gevormde voorziening verhoogd met € 10.193. De benodigde kredieten zijn aangepast.

Risico's

Op dit moment is 1 kavel nog niet verkocht. De financiële risico's zijn daarmee beperkt.

Complex **Bedrijvenpark Boterdiep fase 2 Bedum**
Looptijd **2008 t/m 2017**
Status **in exploitatie**

Complexbeschrijving

Het aanleggen van een bedrijventerrein (vervolg van fase 1).

Doelstelling

Ruimte creëren voor vestiging, verplaatsing of uitbreiding van bedrijven en hiermee een impuls geven aan de lokale economie en zo mogelijk door verplaatsing van bedrijven knelpunten binnen woongebieden te kunnen oplossen.

Wat hebben we gedaan in 2015?

De kavelverkoop is in 2009 gestart. In 2015 zijn geen kavels verkocht; nu zijn nog twee bedrijfskavels beschikbaar en van de woon-/werkkavels aan Noordwolderweg zijn nog drie beschikbaar. Op 23 april 2015 heeft uw raad ingestemd met verdere uitwerking van de bestemming van deze kavel van “kantoor” naar “werken en wonen”; deze bestemmingswijziging wordt vastgelegd in een wijziging van het bestemmingsplan.

Financieel

De actualisatie van de exploitatieopzet is inmiddels door uw raad vastgesteld; deze sluit met een tekort. Om het tekort af te dekken is ten laste van jaarrekening 2015 de gevormde voorziening met € 7.558 verlaagd. Alle kredieten voor de werkzaamheden zijn door uw raad geactualiseerd.

Risico's

De meeste kavels zijn verkocht. De resterende kavels kennen planologische restricties (zichtlocatie en kantoorlocatie aan het Boterdiep -de zogenaamde Appelhof), waardoor de verkoopbaarheid kleiner is te noemen; omdat er nu geen andere mogelijkheden meer zijn, neemt de belangstelling voor deze kavels wellicht toe. Risico bij achterblijvende afname is dat de rente oploopt.

Complex **Terrein voormalige gasfabriek**
Looptijd **2009 t/m 2018**
Status **lopend krediet (gronden; geen exploitatieopzet)**

Complexbeschrijving

Het plan bestaat uit het slopen en saneren van de voormalige gasfabriek met kantoorgebouw, hetgeen inmiddels heeft plaatsgevonden. In dit project wordt voor de sanering samengewerkt met de Provincie Groningen en Essent. Het plan was verder het terugbouwen van appartementen in de koop- en huursector door woningstichting Wierden en Borgen. Omdat de woningstichting Wierden en Borgen zich heeft teruggetrokken, is de scope gewijzigd. Het plan is nu om grondgebonden woningen te bouwen; het bestemmingsplan wordt in 2016 aangepast.

Doelstelling

Het opruimen van een vervuild voormalig bedrijfsterrein en het realiseren van woningbouw.

Wat hebben we gedaan in 2015?

De sanering is in 2009 aanbesteed en in 2010 uitgevoerd; de grondwatersanering loopt ook in 2015 door. In 2010 is de planvoorbereiding gestart; het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk. Woningstichting Wierden en Borgen heeft in 2014 besloten af te zien van het gaan bebouwen van dit terrein. We hebben een alternatief ontwikkeld voor grondgebonden woningen; de raadscommissie Vrom heeft hiermee op 25 november 2015 ingestemd, het bestemmingsplan wordt nu gewijzigd.

Financieel

De financiële opzet is vastgesteld in uw raad van december 2009. Door de financiële bijdragen van de provincie, het rijk en Essent, de opbrengsten van verkoop van grond –inclusief de lagere opbrengst door de scopewijziging- en een eigen bijdrage van € 400.000 is een sluitende exploitatie voorzien.

Risico's

De financiële risico's zijn voorlopig beperkt. Met de provincie en Essent is een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin de financiële bijdragen en afdekking van de mogelijke risico's worden geregeld.

Complex **Bedrijfslocatie Noordwolderweg te Bedum (De Plank)**
Looptijd **2013 t/m 2016**
Status **planvorming**

Complexbeschrijving

Het plan bestaat uit het slopen en saneren van de bodem van een voormalige bedrijfsbebouwing en het geschikt maken voor woningbouw. De herontwikkeling is een particulier initiatief.

Doelstelling

Opruimen en saneren van een voormalige bedrijfslocatie en realisering van woningbouw.

Wat hebben we gedaan in 2015?

Het initiatief voor de ontwikkeling van plannen ligt bij een ontwikkelaar. In 2012 is overleg geweest over de invulling, kwaliteit van het te ontwikkelen plan etc. Het plan is door de ontwikkelaar in 2013 op haalbaarheid getoetst; de uitkomst is positief. In 2014 is het bestemmingsplan vastgesteld en is de verkoop gestart. In 2015 is de sanering afgerond en is bouw van de woningen gestart -na helderheid over de bevestigingsbestendigheid en de vergoeding van de daaraan verbonden kosten-.

Financieel

Inzet is een particuliere ontwikkeling met een gemeentelijke bijdrage voor overname van de openbare infrastructuur. Deze bijdrage is gereserveerd in de bestemmingsreserve Herstructurering. Voor het plan is ook nog een provinciale bijdrage ISV beschikbaar.

Risico's

Omdat het een particuliere ontwikkeling betreft, loopt de gemeente geen direct financieel risico. Eventuele kosten worden verhaald door het sluiten van een overeenkomst en anders door het maken van een exploitatieplan dat dan gelijktijdig met het bestemmingsplan vastgesteld moet worden.

Complex **Centrumplan Bedum / nieuwbouw Bederawalda**
Looptijd **2010 t/m 2018**
Status **geen exploitatieopzet**

Complexbeschrijving

We creëren hier een aantrekkelijk centrum waarmee het economisch draagvlak daarvan wordt versterkt. Dit wordt beoogd door het vervangen en bijbouwen van winkel- en maatschappelijke voorzieningen in het centrumgebied om de winkelveorzieningen voor zover mogelijk te kunnen concentreren, het creëren van een kwalitatief hoogwaardig openbaar gebied. Een parallelle ontwikkeling daarbij is het vervangen van het huidige woongebouw Bederawalda door eigentijdse appartementen en grondgebonden woningen in de koop- en huursector.

Doelstelling

Het versterken van het kwaliteitsniveau van de voorzieningen in Bedum, het versterken van de lokale economie door het mogelijk concentreren van de winkelveorzieningen, het verbeteren van de verkeerskundige structuur van Bedum, bereikbaarheid van het centrum en het toevoegen van parkeervoorzieningen en eventueel toevoegen van woningen aan de woningvoorraad. De nieuwbouw van Bederawalda is ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van de woningvoorraad. De combinatie geeft een wederzijdse versterking.

Wat hebben we gedaan in 2015?

Sinds begin 2010 wordt er gewerkt aan concrete plannen. In 2011 heeft de architectenselectie voor de nieuwbouw van Bederawalda plaatsgevonden (opdrachtgever is woningstichting Wierden en Borgen en stichting seniorenhuisvesting Bederawalda). Dit plan is in 2014 verder uitgewerkt tot een definitief plan, waarna de bouw van fase 1 eind 2014 is gestart. In 2015 zijn de 15 appartementen van fase 1 opgeleverd.

Over de verdere uitwerking van de andere centrumplannen is regelmatig contact geweest met ondernemers. Overigens is de rol van de gemeente conform eerdere besluiten vooral faciliterend en regisserend. Met de huisartsen is een intentieovereenkomst afgesloten over de locatie voor een gezondheidscentrum; inmiddels (begin 2016) is het besluit tot realisatie definitief genomen.

In 2015 het pand De Vliet 10 door ons aangekocht en is het parkeerterrein aan Kleinestraat opnieuw ingericht.

Financieel

De plannen zijn nog in ontwikkeling. Bij de uitwerking wordt een financiële paragraaf en exploitatie opgesteld. Voor de nieuwbouw op de locatie van Bederawalda is een samenwerkingsovereenkomst met Wierden en Borgen afgesloten.

Risico's

Er zijn nu drie panden aangekocht. De investeringen en plannen zijn tot nu toe, mede middels een bijdrage vanuit het Regiofonds Groningen-Assen en vanuit de Leefbaarheidsmiddelen van de NAM, financieel gedekt. Omdat een deel van deze dekking in de toekomst ligt, heeft dit risico's. Met name gaat het om het deel dat gedekt wordt uit de bestemmingsreserve Herstructurering waarvan de voeding komt uit verkoop van grond in Ter Laan 4.

Voor de verhuur van het pand De Vliet 6 en De Vliet 10 zijn contracten met meerdere huurders afgesloten. In het pand De Vliet 8 is een tijdelijke huurder gehuisvest.

Complex **Folkerda**
Looptijd **2010 t/m 2020**
Status **nog niet in exploitatie**

Complexbeschrijving

Het realiseren van een nieuwe uitbreidingslocatie aan de west- en/of oostzijde van Bedum.

Doelstelling

Realisatie van woningbouw om te voorzien in de woningbehoefte conform de uitgangspunten van het Woonplan en de Regiovisie Groningen-Assen 2030. Financieel het genereren van middelen om bij te dragen aan de herstructurering van binnenstedelijke projecten.

Wat hebben we gedaan in 2015?

In 2015 zijn er geen ontwikkelingen geweest. Gezien de huidige marktomstandigheden ten aanzien van woningbouw en op basis van de woningbouwafspraken in het verband van de Regio Groningen-Assen, is duidelijk geworden dat het aan snee brengen van een nieuw uitbreidingsgebied niet voor 2030 aan de orde zal zijn.

Financieel

Aan de westzijde van Bedum (het beoogde gebied Folkerda) zijn de gronden grotendeels in het bezit van de gemeente. Deze gronden zijn gesplitst naar hun toekomstige beoogde bestemming. De kosten van aankoop van gronden die in de toekomst voor een transitie naar woningbouw in aanmerking komen, worden te zijner tijd in de grondexploitatie opgenomen. Omdat duidelijk is dat het in exploitatie nemen van de gronden voor woningbouw na 2030 zal plaatsvinden, is boekwaarde in 2012 bijgesteld naar de agrarische waarde.

De gronden zijn verhuurd middels geliberaliseerde pachtovereenkomsten.

Risico's

Omdat de boekwaarde van de gronden in gemeentebesit is teruggebracht naar de agrarische waarde, is het financieel risico vrijwel geheel beperkt.

Toelichting op de bestemmingsreserves

Complex **Bestemmingsreserve Herstructurering**
Looptijd **2008 t/m 2020**
Status **in uitvoering**

Complexbeschrijving

Bij vaststelling van het woonplan in 2002 is door uw raad besloten een reserve Herstructureringsfonds in het leven te roepen. Hierin worden opbrengsten uit de grondexploitatie van (in ieder geval) de uitbreidingsgebieden gestort, worden incidentele baten uit andere grondexploitaties gestort en worden (andere) opbrengsten uit verkoop van onroerende goederen toegevoegd.

Doelstelling

Het kunnen bijdragen in financieel niet sluitende grondexploitaties van (her)ontwikkelingslocaties (de zogenaamde bovenplanse verevening).

Wat hebben we gedaan in 2015?

Aan de bestemmingsreserve is in 2015 de onderuitputting van de gereserveerde kapitaallasten herstructurering toegevoegd; andere toevoegingen zijn er niet geweest. Conform het besluit bij de actualisatie van de grondexploitatie Ter Laan 4 worden de toevoegingen van verkopen aan deze bestemmingsreserve binnen deze grondexploitatie gehouden totdat toevoegen aan de bestemmingsreserve noodzakelijk is.

Aan de bestemmingsreserve zijn middelen onttrokken voor: plankosten Bederawalda/centrum, verwerving De Vliet 10 en herinrichting parkeerterrein Kleinestraat, .

Financieel

Het saldo van het fonds bedraagt per 31 december 2015 € 822.349.

Risico's

De bestemmingsreserve mag geen negatieve stand krijgen. Het financieel risico is dat de vulling door achterblijvende verkopen langzamer gaat en dat daardoor de beoogde bijdrage aan andere projecten (o.a. centrumplan) onder druk komt te staan. Het gevolg kan dan zijn dat andere (her)ontwikkelingslocaties niet tot realisering kunnen worden gebracht.

Complex	Bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten
Looptijd	2008 t/m 2020
Status	in exploitatie

Complexbeschrijving

De bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten wordt per bestemmingsplan (dus per grondexploitatie) gevormd en beheerd.

Doelstelling

Door een opslag op de uitgifteprijs wordt de bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten gevoed om hieruit kosten te kunnen dekken die buiten het betreffende plangebied worden gemaakt.

Wat hebben we gedaan in 2015?

- Uit de grondverkopen Bedrijvenpark Boterdiep fase 1 en fase 2 en Vogelzang zijn geen bedragen meer toegevoegd.
- Uit de grondverkopen Ter Laan 4 is een bedrag van € 14.790,-- toegevoegd.

Financieel

Per 31 december 2015 bedraagt de bestemmingsreserve Bovenwijkse kosten:

-	Bedrijvenpark Boterdiep fase 1	€	-,--
-	Bedrijvenpark Boterdiep fase 2	€	-,--
-	Ter Laan 4	€	117.902,50
-	Vogelzanglocatie	€	15.121,--
			----- +
-	Totaal	€	133.023,50

Risico's

Door tegenvallende verkoopresultaten verlopen de toevoegingen aan het fonds langzamer. Omdat hier grotendeels nog geen verplichtingen tegenover staan, heeft dit voorlopig geen financiële gevolgen.

3.2.8 Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Op 1 oktober 2012 is de wet Revitalisering Generiek Toezicht van kracht geworden. Deze wet bevat een aantal fundamentele wijzigingen van het interbestuurlijk toezicht. Kernpunt van de nieuwe wet is o.a. dat het toezicht van rijk op provincies en van provincies op gemeenten en waterschappen soberder wordt en meer op risicoanalyse is gericht. Een ander belangrijk punt is, dat het in eerste instantie niet aan de toezichthouder, maar het aan vertegenwoordigende organen als gemeenteraad en Provinciale Staten is om in het kader van de horizontale verantwoording toezicht te houden op de uitvoering van taken (vooral taken in medebewind) door de colleges. Uitgaande van deze primaire rol voor de gemeenteraden, past de provincie terughoudendheid. “De provincie moet niet meer willen weten dan de gemeenteraad behoort te weten” is dan het motto.

Het accent is komen te liggen op volgende de toezichtgebieden: Financiën, Wabo, Ruimtelijke Ordening, Archief en Huisvesting Statushouders. In 2014 is daaraan het gebied ‘Monumenten’ toegevoegd. In het algemeen verwacht de provincie dat 2x per jaar in de P&C-cyclus (bij de begroting en bij het jaarverslag) zou moeten worden gerapporteerd. Niet de hele inhoud van het toezicht, maar wel een compilatie van de resultaten / management-samenvatting. In elk geval wordt in het verslag voor alle beleidsterreinen een conclusie gegeven over de uitkomsten van het toezicht. Door de provincie wordt verwacht dat de gemeenten de resultaten benoemen van de bovengenoemde beleidsterreinen en daarbij ook aangeven of ze dat goed, matig of slecht doen. Om dit te beoordelen zijn tevens beoordelingscriteria vastgesteld. Deze zijn reeds bij de jaarrekening 2012 separaat aan u voorgelegd.

Financiën

Goed
1. Geraamde structurele uitgaven en structurele inkomsten zijn in evenwicht. GOED 2. Uit meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd. GOED 3. Er is voor zover bekend geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel kunnen beïnvloeden. GOED

De begroting is meerjarig structureel sluitend. Als gevolg van verschillende ontwikkelingen, zoals de decentralisaties en een mogelijke herindeling, blijven er echter wel substantiële risico's bestaan. Deze risico's zijn grotendeel beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij zijn van mening dat onze huidige financiële positie robuust genoeg is om deze risico's op te vangen.

Gelet op de zeven, samen met de provincie opgestelde, toets criteria kunnen we stellen dat we op deze criteria goed scoren. Voor 2015 was er weliswaar een tijdelijk structureel tekort geraamd, maar dit is in de begroting 2016 middels de genomen maatregelen omgebogen naar een structureel overschot voor alle begrotingsjaren.

Op basis van bovenstaande gegevens komen wij tot de conclusie dat wij de taak op het gebied van financiën goed uitvoeren.

WABO

Goed
Beleid, probleem- /risicoanalyse 1. Actueel beleid (minimaal vergunningen- en handhaving-beleid <u>inclusief brandveiligheid</u> , protocol bouwplantoetsing, bodembeleid) en probleem- en risicoanalyse (<4 jaar) is beschikbaar voor GS. Resultaat: GOED

2. Beleid bevat doelen en prioriteiten, ambitieniveau is in lijn met capaciteit. Resultaat: **GOED**
3. Beleid en probleem- en risicoanalyse besteedt aandacht aan de onderkende Wabo-risico's (asbest, verontreinigde grond, brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen, constructieve veiligheid en brandveiligheid) en is duidelijk over wat de specifieke gemeentelijke risico's zijn. Tevens wordt in kader toezicht en handhaving aandacht besteed aan de prioritaire RO belangen: veiligheid/ gezondheid, landschap, natuur en cultuurhistorie. Resultaat: **GOED**

Jaarprogramma

4. Voor 1 januari is het jaarlijkse uitvoeringsprogramma vth-taken vastgesteld door B&W en beschikbaar voor GS. Het programma wordt aangeboden aan de raad. Resultaat: **GOED**
5. Jaarprogramma heeft duidelijke relatie met risico's, doelen, prioriteiten en evaluatie vorig programma. Beschikbare middelen toereikend voor uitvoering. Resultaat: **GOED**
6. In jaarprogramma zijn vwb vergunningverlening in ieder geval de systematiek en werkzaamheden voor het actueel houden van vergunningen voor risicovolle activiteiten beschreven. Resultaat: **GOED**.

Jaarverslag

7. Voor 1 april, dan wel samen met de jaarrekening voor 15 juli, is het jaarverslag vth-taken aangeboden aan raad en beschikbaar voor GS. Resultaat: **GOED**.
8. Jaarverslag bevat duidelijke conclusies over mate van uitvoering jaarprogramma, de bijdrage aan beleidsdoelen, de beheersing van risico's en/of beleid, prioriteiten en/of programma bijgesteld dienen te worden. Resultaat: **GOED**

Ruimtelijke Ordening

Het interbestuurlijk toezicht op het terrein van de ruimtelijke ordening gaat nadrukkelijk niet over het toezicht op de naleving van de provinciale omgevingsverordening. Hier wordt niet (achteraf) op toegezien in het kader van het IBT, maar via de provinciale toezichtmogelijkheden op grond van de Wro en het Bro (overleg, zienswijze, reactieve aanwijzing of beroep).

Goed

Bestemmingsplan en beheersverordening:

1. Voor het gehele grondgebied gelden actuele en aangepaste plannen / verordeningen. Gelijktijdig met de jaarrekening is het jaarverslag uitvoering Wro-taken aan de raad aangeboden en aan GS gestuurd. Resultaat: **GOED**

Toezicht en handhaving

2. Voor 1 januari is het jaarlijkse programma voor toezicht en handhaving in het kader van de Wro aan de raad aangeboden en aan GS gestuurd. Resultaat: **GOED**
3. Gelijktijdig met de jaarrekening is het jaarverslag toezicht en handhaving in het kader van de Wro aan de raad aangeboden en aan GS gestuurd. Resultaat: **GOED**

Monumenten en Archeologie

Goed

Zijn de bestemmingsplannen of is de beheersverordening voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en zijn alle rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten opgenomen in een bestemmingsplan of beheersverordening?

1. De vastgestelde of in procedure zijnde bestemmingsplannen zijn voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en alle rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten zijn erin opgenomen. Resultaat: **GOED**

Heeft de gemeente voor de gebouwde rijksmonumenten en monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet?

2. Een ingestelde monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 Monumentenwet.
Resultaat: **GOED**

Houdt het college voor de gebouwde rijksmonumenten een openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen (als bedoeld in artikel 20 Monumentenwet)?

3. Er is een openbaar en compleet register en er wordt voldaan aan de termijnen waarbinnen verleende vergunningen in het register moeten zijn opgenomen. Resultaat: **GOED**

Wordt in alle wettelijke verplichte gevallen voor gebouwde rijksmonumenten advies gevraagd aan de monumentencommissie?

4. In alle gevallen is advies gevraagd aan de monumentencommissie. Resultaat: **GOED**

Hebben er het afgelopen jaar incidenten in uw gemeente plaatsgevonden? Zo nee, dan is deze vraag niet van toepassing.

5. Er hebben zich geen incidenten voorgedaan. Resultaat: **GOED**

Archief

De Archiefwet 1995 bepaalt in artikel 30 lid 1 dat het college van burgemeester en wethouders zorgdraagt voor de archiefbescheiden van de gemeente. Zorg(dragen) betekent binnen het wettelijk kader de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de naleving van de bepalingen die in de archiefwetgeving ten aanzien van het vormen en beheren van archiefbescheiden zijn gesteld. In de Archiefverordening van de gemeente Bedum 1996 is vastgelegd dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum tenminste eenmaal per twee jaar verslag doet aan de gemeenteraad over de uitvoering van deze zorgplicht.

Onder ‘archiefbescheiden’ wordt in de Archiefwet 1995 verstaan: ‘bescheiden, ongeacht hun vorm, door [...] overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten’. Een archiefstuk (enkelvoud van archiefbescheiden) is niets anders dan procesgebonden informatie die een organisatie vormt en hergebruikt bij het uitvoeren van haar taken, waarbij het geen verschil maakt of de informatie in papieren of digitale vorm voorkomt. Het is voor een overheidsorgaan als een gemeente zaak om per werkproces en aan de hand van de wettelijke selectielijst de vraag te beantwoorden of de waarde en het belang van de gegenereerde informatie, in dit verband in de context van het uitvoeren van een gemeentelijke taak, zodanig is dat de gemeente de informatie moet vastleggen en bewaren, en zo ja: hoe dan?

Met de inwerkingtreding van de Wet revitalisering generiek toezicht (Wet rgt) per 1 oktober 2012 is de horizontale verantwoording van het college van B&W aan de gemeenteraad inzake eerdergenoemde zorgplicht nog eens herbevestigd en geaccentueerd. Door de Wet revitalisering generiek toezicht is het verticale archieftoezicht vanuit de provincie meer op afstand komen te staan en dient het horizontale archieftoezicht binnen de gemeente te worden versterkt. De verantwoording van het college aan de raad van de gemeente Bedum vindt nu voor de vierde keer in de huidige vorm plaats.

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gemeentelijke archiefketen

Ter ondersteuning van de verantwoordingsplicht van het college van B&W en gelet op de wijzigingen in het (archief)toezicht, heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een instrumentarium ontwikkeld, de zogeheten Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gemeentelijke archiefketen. Het instrumentarium – in feite een vragenlijst over de kritieke punten van het archiefbeheer – kan niet alleen worden gebruikt bij de verantwoording van het college aan de gemeenteraad, maar ook ten behoeve van de verantwoording van de gemeente aan de externe toezichthouder (de provincie) en de burger.

De tien hoofdvragen van de Kritische Prestatie Indicatoren gemeentelijke archiefketen (hierna: Vragenlijst Archief-KPI's) zijn niet vrijblijvend, maar verplicht. Zij zijn afgeleid van de voor gemeenten geldende artikelen in de Archiefwet, het Archiefbesluit en/of de Archiefregeling. Door het invullen van genoemde vragenlijst kan worden bepaald of de gemeente voldoet aan de archiefwettelijke eisen, en wanneer

niet, of er in zo'n geval dan sprake is van taakverwaarlozing. In het geval van taakverwaarlozing zonder adequaat verbeterplan kan de provinciale toezichthouder alsnog ingrijpen.

Cruciale thema's en (interne) beoordeling

Op basis van een risicoanalyse heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen uit de tien KPI-hoofdvragen vier cruciale thema's gekozen als focus voor het (verticale) toezicht – zoals deze thema's overeenkomen met de aanbevelingen van de VNG. Wanneer aan ieder van de vier thema's wordt voldaan, zal de provincie de gemeente als 'goed' beoordelen. Als aan tenminste één van de vier niet wordt voldaan, is er sprake van taakverwaarlozing en zal de beoordeling 'slecht' zijn. Wanneer dit laatste echter tot aantoonbaar lage risico's leidt en/of vergezeld gaat van een adequaat verbeterplan, wordt als beoordeling 'matig' aangehouden. Bij de kwalificatie 'slecht' zullen de landelijke beleidskaders voor indeplaatsstelling en schorsing/vernietiging in werking treden, welke uiteindelijk tot ingrijpen kunnen leiden.

Het verslag van de verantwoording en interne beoordeling vormt, als bewijs van de interne beheersing, de belangrijkste informatiebron voor het provinciale toezicht. Afgesproken is dat voor een juiste interpretatie ook de onderliggende, ingevulde Vragenlijst Archief-KPI's voor de provincie beschikbaar komt. De conceptbeoordeling (door de provincie) van de interne beheersing van de vier thema's wordt vervolgens eerst ambtelijk aan de gemeente voorgelegd, zodat eventuele misverstanden of onvolkomenheden kunnen worden weggenomen. Daarna stelt de provincie de beoordeling officieel vast.

Hieronder zal op basis van de ingevulde Vragenlijst Archief-KPI's worden aangegeven hoe de gemeente Bedum zichzelf beoordeelt voor wat betreft het voldoen aan de archiefwettelijke eisen (zowel op het niveau van een thema als van een indicator). Overeenkomstig de indeling van de provincie zullen de KPI's telkens binnen een thema (of: thema's) worden geplaatst. De beoordeling als zodanig kan niet los worden gezien van de voorgestelde verbetermaatregelen.

De ingevulde Vragenlijst Archief-KPI's, de toelichting daarop en de verbetermaatregelen zullen nog voor uw raad ter inzage worden gelegd.

Matig

THEMA 1 – Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.

MATIG

KPI 1: Lokale regelingen - Voldoen de gemeentelijke regelingen aan de wettelijke eisen?

MATIG

KPI 2: Interne kwaliteitszorg en toezicht - Werkt de gemeente structureel aan de kwaliteit(sverbetering) van haar informatiehuishouding?

MATIG

KPI 9: Rampen, calamiteiten en veiligheid - Heeft de gemeente plannen voor het behoud van de (te bewaren) archiefbescheiden bij bijzondere omstandigheden?

MATIG (HOEWEL GEEN SPRAKE VAN TAAKVERWAARLOZING)

KPI 10: Middelen en mensen - Kan de gemeente beredeneerd aangeven, gelet op haar wettelijke taken voor de archiefzorg en het archiefbeheer, hoeveel middelen en mensen zij hiervoor ter beschikking stelt alsmede hun kwaliteitsniveau?

MATIG (HOEWEL GEEN SPRAKE VAN TAAKVERWAARLOZING)

THEMA 2 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.

MATIG

KPI 3: Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden - Geschiedt de ordening planmatig, waarborgen het systeem en de materialen de authenticiteit, context, toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archiefbescheiden?

MATIG

KPI 4: Digitale archiefbescheiden in het bijzonder - Werkt de gemeente inzake digitale archiefbescheiden systematisch aan digitaal informatiebeheer en voldoet ze aan de specifieke wettelijke voorschriften?

MATIG

THEMA 3 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.

MATIG

KPI 5: Vernietiging, vervanging en vervreemding van archiefbescheiden - Weegt de gemeente zorgvuldig af wanneer het bezit van bescheiden niet meer van belang is voor bedrijfsvoering, democratische controle en cultuurhistorie?

MATIG

KPI 6: Overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats - Brengt de gemeente het principe van de Archiefwet 'te bewaren archiefbescheiden na 20 jaar overbrengen, tenzij met redenen omkleed' correct in de praktijk?

GOED

KPI 8: Terbeschikkingstelling van naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden - Voldoet de gemeente in de praktijk aan de openbaarheidseisen van de Archiefwet?

GOED

THEMA 4 – Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende omgevingen.

MATIG

KPI 3: Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden - Geschiedt de ordening planmatig, waarborgen het systeem en de materialen de authenticiteit, context, toegankelijkheid en de duurzaamheid van de archiefbescheiden?

MATIG

KPI 7: Archiefbewaarplaatsen, archiefruimten en e-depots - Zijn de fysieke en digitale bewaaromstandigheden op orde?

GOED/MATIG

Huisvesting statushouders

Alle gemeenten hebben de wettelijke taak om vergunninghouders te huisvesten. Door het rijk wordt elk half jaar een taakstelling opgelegd voor het aantal te huisvesten vergunninghouders. Doordat veel gemeenten hierin regelmatig een achterstand hadden, is op 1 oktober 2012 een nieuwe toewijzingsprocedure geïntroduceerd. Vanaf deze datum krijgt een gemeente van het COA te horen welke vergunninghouder of welk gezin een huis moet krijgen. De gemeente doet vervolgens een passend aanbod, begeleidt de verhuizing in een termijn van 12 weken en start met het organiseren van uitkering, onderwijs en inburgering.

Op 10 november 2015 is het gewijzigde Beleidskader toezicht huisvesting vergunninghouders door de provincie vastgesteld. In het kort houdt dit in dat wanneer de taakstelling niet wordt gehaald, dat het college in de gelegenheid wordt gesteld om de taakstelling binnen een redelijke termijn alsnog te realiseren.

Goed

Voor 2015 gold door de vluchtelingenproblematiek een aanzienlijk hogere taakstelling dan voor 2014, te weten 19 statushouders. In 2014 ging het nog om een aantal van 10. De te huisvesten statushouders kwamen vrijwel uitsluitend uit de landen Syrië en Eritrea. Er was op 1 januari 2015 sprake van een voorstand van 6 statushouders.

Op 1 januari 2016 staat de teller op een achterstand van 1 statushouder, hetgeen betekent dat in 2015 de taakstelling nagenoeg is gehaald. De taakstelling voor 2015 is dan ook tegen het licht van het aantal te huisvesten statushouders en de woonruimte die beschikbaar is goed uitgevoerd.

De termijn van 12 weken voor de huisvesting van statushouders blijft nog wel een aandachtspunt, maar werd vaker wel dan niet gehaald.

Voor 2016 zal naar verwachting op basis van de taakstelling van 13 statushouders voor het eerste halfjaar de totale taakstelling uitkomen op 26. Dit aantal zal eerder nog hoger dan lager worden.

Het regionaal overleg dat naar aanleiding van de nieuwe toewijzingsprocedure is opgestart, met als deelnemende partijen de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum, Eemsum, regievoerder COA, provincie Groningen, woningbouwcorporaties en opvangorganisaties voor statushouders, bestaat nog steeds. In 2015 is er geen regionaal overleg geweest.

3.2.8 Gemeentelijke subsidies

In artikel 22 van de “Financiële verordening gemeente Bedum” vastgesteld door uw raad d.d. 22 maart 2007 is bepaald dat het college inzicht geeft in verstrekking subsidies. De verplichte paragraaf gemeentelijke subsidies van de begroting en jaarstukken dient te bevatten de kaders voor de verstrekking van de gemeentelijke subsidies en een overzicht van de toegekende structurele subsidies.

Kader

Uw raad heeft op 9 juni 2011 de “Algemene Subsidieverordening gemeente Bedum 2011” vastgesteld (de datum van inwerkingtreding is 1 juli 2011). De subsidieverordening bevat de procedureregels rond de behandeling van subsidieaanvragen. Voorts heeft ons college op 26 april 2011 de “Nadere regels Algemene Subsidieverordening gemeente Bedum 2011” vastgesteld. Hierin is geregeld waarvoor subsidie verstrekt kan worden.

Overzicht gemeentelijke subsidies

Op grond van artikel 3 van de subsidieverordening is het college van burgemeester en wethouders belast met de uitvoering en het toezicht op de naleving van de subsidieverordening en besluit uit dien hoofde over de subsidieverstrekking. In de begroting 2015 is rekening gehouden met verstrekking van subsidies aan diverse partijen. In onderstaande tabel treft u de subsidiebedragen aan.

Omschrijving	Raming primitief	Raming na Bijstelling	Werkelijk
Algemeen Maatschappelijk Werk	93.674	101.674	103.224
Buro Slachtofferhulp Groningen	2.350	2.350	2.623
Halt	2.334	2.334	2.399
Anti discriminatiemeldpunt	5.254	5.254	5.246
Stichting Openbare Bibliotheek	219.320	219.320	219.320
Stichting Muziekschool Hunsingo	108.611	108.611	108.611
Stichting De Beemden	83.627	83.627	83.627
Peuterspeelzalen	94.782	94.782	86.355
Muziek-/cultuur-/toneelverenigingen	11.994	11.994	12.498
Culturele commissie Bedum	5.142	5.142	5.490
VVV-Lauwersland	10.599	10.599	5.250
Stichting Welzijn Bedum	260.901	260.901	234.600
WMO adviesraad	1.953	1.953	-
Stichting gemeentelijke opvang Vluchtelingen	18.497	18.497	15.262
St. agglomeratie Omroep Midden-groningen (RegioFM)	6.100	6.100	6.100
Oranjeverenigingen	1.479	2.479	2.281
Hertenkamp Bedum	674	674	-
	927.291	936.291	892.886

3.2.9 Controle en Onderzoek

De gemeente Bedum dient in het kader van de rechtmatigheid en de financiële verordeningen ex artikel 212 en 213a Gemeentewet jaarlijks diverse onderzoeken uit te voeren. In de paragraaf Controle en Onderzoek bij de begroting en in het jaarlijks vast te stellen onderzoeksplan wordt aangegeven welke onderzoeken er zullen worden uitgevoerd. Rapportage over de voortgang vindt plaats in de voor- en najaarsrapportage en in de paragraaf Controle en Onderzoek van de programmarekening.

Er worden drie soorten onderzoeken gedaan, namelijk:

- Financiële of volledigheidscntroles
- Rechtmatigheidcontroles
- Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid

Financiële of volledigheidscntroles

Deze controles zijn er vooral op gericht of de juiste bedragen in de jaarrekening zijn verantwoord en om het risico van fraude te beperken. Ze zijn opgenomen in de werkprocessen bij diverse afdelingen en zijn periodiek uitgevoerd. Het betreft de volgende controles:

Wat	Wie	Wanneer
Opbrengst en volledigheid van de diverse belastingen	Afdeling Middelen, onderdelen Financiën en Belastingen	Per kwartaal
Jaarlijkse controle op de ontwikkeling van de WOZ-waarden	Afdeling Middelen, onderdeel Belastingen	Per kwartaal
Opbrengst en volledigheid van de leges	Afdeling Middelen, onderdelen Financiën en Belastingen	Per kwartaal
Opbrengst en volledigheid van de grafrechten	Afdeling Burgerzaken	Per kwartaal
Maandelijks controle op de salarisadm. (controle op mutaties)	Afdeling Staf Concern, P&O	Maandelijks
Uitvoering in het kader van opstellen voorjaarsnota	Alle betrokken afdelingen/leden MT	April/mei 2015
Uitvoering in kader van opstellen najaarsnota	Alle betrokken afdelingen/leden MT	Oktober/november 2015

Rechtmatigheidcontroles

De werkzaamheden van de gemeente worden voor een groot deel bepaald door interne en externe wet- en regelgeving. Voor de rechtmatigheid moet nagegaan worden of de gemeente werkt volgens deze regelgeving. Vanaf 2004 moet de accountant voor de financiële rechtmatigheid constateren, dat de regelgeving in acht is genomen en hierover een verklaring afleggen.

De kaders waarbinnen de accountant de rechtmatigheidstoets dient uit te voeren, worden door uw raad vastgesteld in een controleprotocol. Het controleprotocol heeft tot doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van diens controle, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheid beperkt zich tot de regelgeving, waaruit financiële verplichtingen voortvloeien en de vraag of de gemeente bij niet naleven meer dan normale risico's loopt.

De gemeente is gebaat bij een organisatie die de regelgeving serieus neemt en ernaar handelt. De toets wordt gedaan met behulp van een samengesteld normen- en toetsingskader, waarin de interne (eigen: zoals verordeningen, besluiten en instructies) en externe regelgeving (wetgeving, maatregelen van bestuur,

verordeningen van andere overheidslichamen) is opgenomen, vastgelegd in het controleprotocol. Jaarlijks wordt de regelgeving bij de afdelingen geïnventariseerd en geplaatst in het toetsingskader, zodat alle aspecten van rechtmatigheid getoetst kunnen worden. Aan de hand van het aldus verkregen toetsingskader voor de afdeling worden checklists samengesteld of de al bestaande bijgewerkt.

De interne controle en beheersing op de naleving van de regels en procedures gebeurt binnen de afdelingen. Daarbij wordt door de medewerkers binnen deze afdelingen door middel van de gestandaardiseerde checklists vastgelegd welke stappen zijn gezet voor het plaatsvinden van een financiële handeling. Vastlegging van bevindingen in checklists op basis van steekproeven vinden controleerbaar plaats met uitgebreide achtergrond dossiers.

Het gaat hierbij vooral om processen waar meer dan 1% van de gemeentelijke omzet in geld omgaat en/of waar de gemeente een meer dan evenredige (financieel) risico loopt, zoals:

- Salarissen
- Vergoedingen wethouders
- Belastingen en heffingen
- Bouwleges
- Verleende kwijtscheldingen
- Verstrekte subsidies
- Uitvoering WMO
- Leerlingenvervoer
- Huisvesting onderwijs
- Afschrijvingen
- Verhuur (o.a. van sportaccommodaties)
- Inkoop/budgetbeheer
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid/Europese aanbestedingen
- Staatssteun
- Grondexploitatie inkopen en verkopen
- Treasury (liquiditeitenbeheer en geldstromen)

De laatste jaren is een verklaring van rechtmatigheid ontvangen. Rechtmatig handelen ligt verankerd in de dagelijkse bedrijfsvoering. Processen zijn hier zo mogelijk op aangepast.

Het is zaak dat rechtmatig handelen zodanig organisatorisch wordt ingebed dat ieder jaar een zogenaamde rechtmatigheidsverklaring kan worden afgegeven. In 2012 is het handboek Administratieve organisatie en het daaruit voortvloeiende Intern controleplan vastgesteld.

Voor de hele organisatie zijn processen beschreven. Hierin is ook aandacht besteed aan het rechtmatig handelen. Zo maken de vorengenoemde checklists onderdeel uit van de beschrijvingen en is een verplichting opgenomen om periodiek interne controle uit te voeren naar het rechtmatig handelen. Per proces is een procesverantwoordelijke benoemd die inhoudelijk betrokken is bij het betreffende proces.

Voorts hebben wij, mee in het licht van onze financiële positie, besloten geen nieuwe verplichtingen aan te gaan zonder deze verplichtingen integraal te kunnen afwegen in het kader van de voorjaarsnota of de begroting. Verder is het systeem van budgethouderschap en budgetbewaking verder verfijnd met het oogmerk de organisatie verder “in control” te brengen.

Doelmatigheid en doeltreffendheidscontroles (213a onderzoek)

Dat de gemeente controles op de doelmatigheid en doeltreffendheid moet uitvoeren, is vastgelegd in de “*verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur van de gemeente Bedum*”, de zogenaamde financiële verordening ex artikel 213a Gemeentewet.

De (herziene) verordening 213a is in uw raadsvergadering van december 2007 vastgesteld. Jaarlijks onderzoekt het college de doelmatigheid van (onderdelen van) organisatie-eenheden van de gemeente en de

uitvoering van taken door de gemeente. Ons college toetst jaarlijks de doeltreffendheid van maximaal twee (delen van) programma's en paragrafen.

Onder doelmatigheid wordt verstaan:

De mate waarin de gewenste prestaties worden gerealiseerd met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.

Onder doeltreffendheid wordt verstaan:

De mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid ook daadwerkelijk worden behaald.

Het oogmerk is gericht op kwaliteitsverbetering. De overheid is een monopolist. Dat betekent dat er geen natuurlijke correctie is op de kwaliteit van het product, dat de gemeente aan de burgers levert. De doelstelling van het 213a onderzoek is gericht op het ontwikkelen van een lerende organisatie die voortdurend bezig is met het verbeteren van de door de gemeente te leveren producten. Om dit te bereiken zullen door ons college regelmatig onderdelen van de organisatie doorgelicht worden.

In 2015 is de doelmatigheid van het groenbeleid onderzocht. Door verschillende oorzaken is het onderzoek nog niet afgerond en zal dit in 2016 zijn vervolg krijgen.

4. Jaarrekening 2015

4.1 Inleiding

Op de volgende bladzijden treft u de jaarrekening 2015 aan. De opzet van de jaarrekening 2015 wijkt niet af van de opzet van de jaarrekening 2014.

De jaarrekening 2015 sluit ook aan bij de wijze van presenteren van de begroting 2015 en voldoet aan de eisen van het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden).

De jaarrekening 2015 sluit met een batig saldo van € 1.433.621. Hiervan betreft € 1.431.725 een overheveling van geormerkte budgetten.

4.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties), dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut.

Investerings die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten, zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend, is niet relevant voor de classificatie.

Nota waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum

In de raadsvergadering van 18 juni 2014 is de Nota waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum (opnieuw) vastgesteld. De in deze nota vastgestelde richtlijnen zijn gehanteerd bij de opstelling van de jaarrekening 2015.

Materiële vaste activa met economisch nut.

In erfpacht uitgegeven gronden.

Onze gemeente heeft geen gronden in erfpacht uitgegeven. Wel worden gronden verpacht.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Een uitzondering hierop zijn de investeringen in het kader van de uitvoering GRP, bruggen en automatisering. Op deze investeringen wordt hoofdzakelijk annuïtair afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn, soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het is niet verplicht om deze gevallen te corrigeren.

Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden mogen wel in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

In hoofdstuk 5, onderdeel 5.4. van de nota “Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum” zijn de volgende te hanteren afschrijvingstermijnen opgenomen:

- a. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen en nieuwe schoolgebouwen en algehele renovatie woonruimten en (bedrijfs)gebouwen mits gemotiveerd aangegeven kan worden dat het gerenoveerde nog een gebruiksperiode/economische levensduur heeft van 40 jaar;
- b. 60 jaar: oude schoolgebouwen
- c. 50 jaar: rioleringen;
- d. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- e. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- f. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; kantoormeubilair; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen; groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- g. 5-10 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; personenauto's; lichte motorvoertuigen;
- h. 3-5 jaar: automatiseringsapparatuur en software;
- i. niet: gronden en terreinen.

De genoemde afschrijvingstermijnen zijn op hoofdlijnen opgesteld. Bij de uitvoering kan discussie ontstaan over de vraag wat de juiste termijn is. De te hanteren termijn wordt dan in overleg met de interne deskundige bepaald waarbij uitgangspunt de gebruiksperiode is.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overeenkomstig de nota “Waardering en afschrijving vaste activa gemeente Bedum 2014”(d.d. 18 juni 2014) worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijv. wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken onder aftrek van bijdragen derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven (m.u.v. bruggen) over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, mag op dergelijke activa (resultaatafhankelijk) extra worden afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien. Beleid is dat vervroegde of extra afschrijvingen op investeringen met maatschappelijk nut alleen plaats vinden, indien er sprake is van gewijzigde economische levensduur, buiten gebruikstelling of wettelijke maatregelen. Extra afschrijvingen op grond van het rekeningresultaat vinden niet plaats.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (“kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen” in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Bijdragen aan activa van derden worden conform het raadsbesluit op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- Kapitaalverstrekkingen aan:
 - *deelnemingen*
 - *gemeenschappelijke regelingen*
 - *overige verbonden partijen*
- Langlopende leningen aan:
 - *deelnemingen*
 - *woningbouwcorporaties*
 - *overige verbonden partijen*
- Overige langlopende leningen.
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening niet beïnvloedbare constante rentevergoeding.

Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen, ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd. Van een “deelneming” is krachtens artikel 1d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of lagere marktwaarde. De rente wordt bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs.

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Oninbare vorderingen worden afgeboekt. Voor het risico van oninbaarheid is een voorziening “dubieuze debiteuren” gevormd.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

Nota reserves en voorzieningen

In de raadsvergadering van 19 juni 2014 is de “Nota reserves en voorzieningen” (opnieuw) door uw raad vastgesteld. Met het beleid zoals vastgelegd in deze nota is rekening gehouden bij de opstelling van de rekening 2015.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover mogelijk, gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De onderhoudsegalisatievoorziening stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen”, die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

4.3 Balans per 31 december 2015

		31-12-2015	31-12-2014
ACTIVA			
<i>Materiële vaste activa</i>		18.915.061	18.524.312
- Investerings met een economisch nut			
- gronden uitgegeven in erfpacht	0	0	
- overige investeringen met een economisch nut	10.496.278	10.540.253	
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		5.415.851	4.971.117
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut		3.002.932	3.012.942
		6.061.559	6.638.157
<i>Financiële vaste activa</i>			
- Kapitaalverstrekkingen aan:			
- deelnemingen	63.405	63.405	
- gemeenschappelijke regelingen	0	0	
- overige verbonden partijen	14.215	14.215	
- Leningen aan:			
- woningbouwcorporaties	3.075.080	3.199.700	
- deelnemingen	249.271	605.315	
- overige verbonden partijen	27.562	34.194	
- Overige langlopende leningen u/g	2.604.911	2.692.618	
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		0	0
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	27.115	28.710	
Totaal vaste activa		24.976.620	25.162.469
Vlottende activa			
<i>Voorraden</i>		5.017.527	5.497.165
- Grond en hulpstoffen			
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	
- overige grond- en hulpstoffen	0	0	
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	5.014.903	5.495.669	
- Gereed product en handelsgoederen	2.624	1.496	
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		5.158.832	4.839.609
- Vorderingen op openbare lichamen	1.185.045	958.558	
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0	
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	29.900	15.000	
- Uitzettingen in s Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.581.185	3.203.322	
- Overige vorderingen	1.362.702	662.729	
- Overige uitzettingen	0	0	
<i>Liquide middelen</i>		24.580	73.371
- Kassaldi	2.187	3.203	
- Bank- en girosaldi	22.393	70.168	
<i>Overlopende activa</i>		1.591.982	1.165.698
Totaal vlottende activa		11.792.921	11.575.843
Afrondingsverschillen			14
Totaal generaal		36.769.541	36.738.326

	31-12-2015	31-12-2014
PASSIVA		
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	12.404.212	11.997.959
- Algemene reserve	6.227.127	5.901.260
- Bestemmingsreserves		
- voor egalisatie tarieven	0	0
- overige bestemmingsreserves	4.743.464	4.402.087
- Gerealiseerd resultaat	1.433.621	1.694.612
<i>Voorzieningen</i>	4.081.379	3.795.830
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.723.468	1.527.730
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	794.773	670.194
- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.563.138	1.597.906
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	16.365.178	17.675.921
- Obligatieleningen	0	0
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	16.365.178	17.675.921
- binnenlandse bedrijven		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
- Waarborgsommen	0	0
- Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten	0	0
Totaal vaste passiva	32.850.769	33.469.710
Vlottende passiva		
<i>Nettovlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	2.585.217	1.223.118
- Kasgeldleningen	0	0
- Bank- en girosaldi	344.584	75.966
- Overige schulden	2.240.633	1.147.152
<i>Overlopende passiva</i>	1.333.553	2.045.503
Totaal vlottende passiva	3.918.770	3.268.621
Afrondingsverschillen	2	-5
Totaal generaal	36.769.541	36.738.326
Gewaarborgde geldleningen	27.442.000	29.344.000

4.4 Toelichting op de balans

Algemeen

In de bijlage “Toelichting Investerings- en financieringsstaat” treft u het verloop aan van de kredieten gedurende het jaar 2015. In paragraaf 4.8 wordt inzicht gegeven in het verloop van de reserves en voorzieningen. In deze paragraaf wordt daarom geen toelichting gegeven op de ontwikkelingen van de kredieten en reserves en voorzieningen gedurende 2015.

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investeringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
In erfpacht uitgegeven gronden	0						0
Overige investeringen met een economisch nut	10.540.253	512.927	0	448.387	108.515	0	10.496.278
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	4.971.117	521.354	0	76.620	0	0	5.415.851
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.012.942	116.301	0	126.311	0	0	3.002.932
Totaal	18.524.312	1.150.582	0	651.318	108.515	0	18.915.061

Toelichting materiële vaste activa

Er zijn geen gronden in erfpacht uitgegeven. Wel zijn er gronden verpacht.

De afschrijvingen hebben conform besluitvorming van de raad plaatsgevonden.

De vermeerdering over 2015 bedraagt € 1.150.582. Deze vermeerdering heeft betrekking op diverse investeringen ter uitvoering van raadsbesluiten. In de bijlage “Toelichting Investerings- en financieringsstaat” vindt u een gedetailleerde toelichting van de vermeerderingen (gesaldeerd met de bijdragen derden) per beschikbaar gesteld krediet (mutaties 2015).

De “Overige investeringen met een economisch nut” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings- Vermeerder.	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	2.568.343	90.316	0	13.685	98.515	0	2.546.459
Woonruimten	0	0	0	0	0	0	0
Gebouwen	6.725.550	0	0	317.843	0	0	6.407.707
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	461.532	755	0	27.664	10.000	0	424.623
Vervoermiddelen	30.177	334.613	0	9.010	0	0	355.780
Machines, apparaten en installaties	605.773	53.947	0	65.024	0	0	594.696
Overige materiële vaste activa	148.878	33.296	0	15.161	0	0	167.013
Totaal	10.540.253	512.927	0	448.387	108.515	0	10.496.278

De “Investerings met een economisch nut”, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings- Vermeerder.	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.945.430	521.354	0	67.373	0	0	5.399.411
Machines, apparaten en installaties	21.920	0	0	5.480	0	0	16.440
Overige materiële vaste activa	3.767	0	0	3.767	0	0	0
Totaal	4.971.117	521.354	0	76.620	0	0	5.415.851

De “Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.922.458	116.301	0	114.356	0	0	2.924.403
Machines, apparaten en installaties	90.484	0	0	11.955	0	0	78.529
Totaal	3.012.942	116.301	0	126.311	0	0	3.002.932

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinv.	Aflossingen/af schrijvingen	Afwaard./ Voorz.	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	63.405	0	0	0	0	63.405
gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0
Overige verbonden partijen	14.215	0	0	0	0	14.215
Leningen aan:						
woningbouwcorporaties	3.199.700	0	0	124.620	0	3.075.080
deelnemingen	605.315	0	356.044	0	0	249.271
overige verbonden partijen	34.194	0	0	6.632	0	27.562
Overige langlopende leningen	2.692.618	45.773	0	133.480	0	2.604.911
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	28.710	0	0	1.595	0	27.115
Totaal	6.638.157	45.773	356.044	266.327	0	6.061.559

Toelichting financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Er is aan de volgende organisaties kapitaal verstrekt:

- deelneming stichtingskapitaal Trefcentrum	€ 45.378,02
- inbrengsom EGD	€ 0,45
- deelneming "Vordering op Enexis"	€ 14,24
- deelneming "Verkoop Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Publiek Belang Elektr.prod.BV"	€ 5.309,23
- deelneming "CBL Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Claim Staat Vennootschap BV"	€ 14,24
- deelneming "Enexis Holding NV"	€ 12.660,47
Totaal per 31-12-2015	<u>€ 63.406,13</u>

De gemeente heeft geen kapitaal verstrekt aan gemeenschappelijke regelingen.

Kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen

5.265 aandelen A BNG à € 2,50	€ 11.945,76
5 aandelen Waterleidingmaatschappij	€ 2.268,91
	<u>€ 14.214,67</u>

Leningen aan woningbouwcorporaties

Door de woningbouwcorporatie is conform de leningsovereenkomsten een bedrag van €124.620 afgelost op de verstrekte geldleningen. Er zijn in 2015 geen nieuwe leningen verstrekt.

Leningen aan deelnemingen

De gemeente heeft een tweetal leningen aan deelnemingen:

- lening aan deelneming "Vordering op Enexis BV", tranche D	€ 249.271
- vordering op deelneming "Verkoop Vennootschap BV"	<u>€ 52.083</u>
Totaal	€ 301.354

Voorziening op vordering op "Verkoop Vennootschap BV" € 52.083

Boekwaarde 31-12-2015 leningen aan deelnemingen € 249.271

=====

De lening aan deelneming "Vordering op Enexis BV", tranche C, ad € 356.044 wordt in 2016 afgelost en is derhalve opgenomen onder de 'uitzettingen < 1 jaar, overige vorderingen'.

Leningen aan overige verbonden partijen

Er zijn aan 4 organisaties 5 leningen verstrekt. De totale boekwaarde van deze leningen per 31-12-2015 bedraagt € 27.562. In 2015 is door deze organisaties een bedrag van € 6.632 afgelost op de verstrekte leningen conform de leningsovereenkomsten. Er zijn in 2015 geen nieuwe leningen verstrekt.

Overige langlopende leningen u/g

De “Overige langlopende leningen u/g” kunnen uitgesplitst worden in:

	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen/af- schrijvingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Leningen ambtenaren	2.679.673	0	0	119.149	0	2.560.524
Startersleningen	6.200	34.111	0	0	0	40.311
Fietsproject	6.745	11.662	0	14.331	0	4.076
Totaal	2.692.618	45.773	0	133.480	0	2.604.911

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- dering	Verminde- ring	Voorziening i.v.m. verwacht verlies	Boekwaarde 31-12-2015
Grond- en hulpstoffen:					
- niet in exploitatie genomen Bouwgronden	0	0	0		0
- overige grond- en hulpstoffen	0	0	0		0
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	5.782.814	380.367	858.499	289.779	5.014.903
Gereed product en handelsgoederen	1.496	3.955	2.827		2.624
Totaal	5.784.310	384.322	861.326	289.779	5.017.527

Toelichting voorraden

Onder de boekwaarde “onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie ” per 31-12-2015 valt:

- Bouwgrond Bedrijventerrein fase 1	€ 256.188,22
- Bouwgrond Bedrijventerrein fase 2	€ 828.802,56
- Bouwgrond Ter Laan 4	€ 4.335.591,04
- Bouwgrond Vogelzanglocatie/kwekerij	-/- € 115.900,61

Bedrijvenpark

Het verwachte verlies bij de exploitatie van Bedrijvenpark fase I bedraagt € 93.955 en bij de exploitatie van Bedrijvenpark fase II € 195.824. In totaal een verwacht verlies van € 289.779,--.

Voor dit bedrag is (conform de voorschriften BBV) een voorziening gevormd die in mindering moet worden gebracht op de boekwaarde.

Ter Laan 4

Het tempo van realisatie van de verkoop van de kavels is bepalend voor de uitkomst van de exploitatieopzet. De onzekerheden betreffende deze verkooprealisatie betekenen derhalve ook onzekerheden in de uitkomst van de exploitatie. Dit zou gevolgen kunnen hebben voor de ingecalculeerde bijdrage aan de bestemmingsreserve Herstructurering. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de exploitatie sluitend blijft.

Boekwaarde

De boekwaarde per 31-12-2015 van de voorraden onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie bedraagt:

Boekwaarde 31-12-2015	€ 5.304.682,--
Voorziening bouwgrond Bedrijvenpark fasen I&II	-/- € 289.779,--
Balans 31-12-2015	€ 5.014.903,--

=====

De voorraad gereed product en handelsgoederen betreft de voorraad eigen verklaringen.

Het totaal van de voorraden op de balans op 31-12-2015 bedraagt: € 5.017.527.

Uitzettingen korter dan één jaar

De balansspecificatie van de uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen	1.185.045	958.558
Verstrekte kasgeldleningen	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet fin.instellingen	29.900	15.000
Overige vorderingen	1.362.702	662.729
Overige uitzettingen	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	2.581.185	3.203.322
Totaal	5.158.832	4.839.609

Toelichting uitzettingen korter dan één jaar

De openstaande "overige vorderingen" betreffen:

- belastingkohieren t/m 2015:	€ 153.868
- debiteuren sociale zaken:	€ 242.083
- debiteuren algemeen	€ 735.481
- lening aan deelneming "Vordering op Enexis BV Tranche C	€ 356.044
Totaal	€ 1.487.476

Dubieuze debiteuren

In verband met dubieuze debiteuren (exclusief debiteuren sociale zaken) is een voorziening getroffen ad € 63.427,36. Dit bedrag is in mindering gebracht op de balanspost "overige vorderingen" per 31-12-2015. In verband met dubieuze debiteuren sociale zaken is een voorziening getroffen ad € 61.346,67. Dit bedrag is ook in mindering gebracht op de balanspost "overige vorderingen" per 31-12-2015.

Balans 31-12-2015 Overige vorderingen

Boekwaarde 31-12-2015	€ 1.487.476
Voorziening dubieuze debiteuren	€ 63.427
Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	€ 61.347
	€ 1.362.702

Van de totale vordering per 31-12-2015 (exclusief debiteuren sociale zaken) ad € 2.074.394 staat op het moment van de opstelling van de jaarrekening (begin april 2015) nog een bedrag van € 1.433.493 open.

Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

- vordering op de belastingdienst	€ 1.159.845
- vordering op Enexis BV Tranche C	€ 356.044
- belastingenkohieren t/m 2015	€ 122.098
- overige posten	€ 151.550

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Het bedrag aan middelen, bedoeld in artikel 2, vierde lid, van de Wet financiering decentrale overheden, dat in het kader van het drempelbedrag buiten 's Rijks schatkist is aangehouden, bedraagt voor elk kwartaal in 2015 € 250.000.

Liquide middelen

De balansspecificatie van de liquide middelen ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Kassaldi	2.187	3.203
Bank- en girosaldi	22.393	70.168
Totaal	24.580	73.371

De specificatie van de bank- en girosaldi is als volgt:

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Bank Nederlandse Gemeenten	(**)	(*)
Rabobank	22.393	70.168
Totaal	22.393	70.168
	=====	=====

(*) Het saldo van de Bank Nederlandse Gemeenten was per 31-12-2014 € 75.965,52 negatief en is derhalve opgenomen onder de vlottende passiva.

(**) Het saldo van de Bank Nederlandse Gemeenten was per 31-12-2015 € 344.584,19 negatief en is derhalve opgenomen onder de vlottende passiva.

Overlopende activa

De balansspecificatie van de overlopende activa ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Nog te ontvangen bedragen	1.514.836	1.093.546
Vooruitbetalingen	77.146	72.152
Totaal	1.591.982	1.165.698

Het saldo van de post “Nog te ontvangen bedragen” bestaat uit:

- nog te ontvangen 2015	€ 963.121
- BTW ivm jaarovergang	€ 171.353
- overlopende activa Overheidsgelden	€ 380.362
Totaal	€ 1.514.836

Het saldo van de post “nog te ontvangen 2015” bestaat uit:

- suppletie BCF 2015	€ 113.852
- suppletie BTW 2015	€ 5.542
- declaratie BMW-P&O 2015	€ 119.351
- declaratie BMW-SOZA 2015	€ 88.977
- declaratie kosten brugbediening	€ 18.671
- PGB gelden WMO en jeugd	€ 325.683
- huur gymlokalen	€ 31.432
- begraafrechten 2015	€ 6.836
- markt- en stroomgelden 2015	€ 7.475
- nivelleringsbijdrage en vergoeding rentelasten gasfabriek	€ 46.631
- leges WABO diversen 2015	€ 14.015
- depot koop De Vliet 10 Bedum	€ 45.000
- declaratie energiekosten IBA's	€ 24.793
- RSR overname hulpmiddelen	€ 33.635
- diverse posten	€ 81.228
Totaal	€ 963.121

Overlopende activa Overheidsgelden

Op grond van het BBV moeten de door ons uitgegeven bedragen, waarvoor later subsidies van Nederlandse of Europese overheidslichamen worden ontvangen (zogenaamde voorfinanciering), als een afzonderlijk onderdeel binnen de balanspost Overlopende activa worden verantwoord.

Voor 2015 betreffen dit de volgende posten:

	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2015
Declaratiedeel Bbz 2014	1.732	0	1.732	0
Berekende IAU 2014	57.439	0	0	57.439
Vangnetuitkering 2015	0	31.633	0	31.633
Subsidie toegankelijk maken bushaltes	90.080	0	0	90.080
Subsidie herininv. O'dam	200.000	0	200.000	0
Verkeerseducatie 2013	2.554	0	2.554	0
Verkeerseducatie 2014	2.944	0	2.944	0
Verbetering agrarische structuur buitenwegen maatregel 125	201.210	0	0	201.210
Totaal	555.959	31.633	207.230	380.362

De boekwaarde van de vooruitbetaalde bedragen per 31-12-2015 bedraagt € 77.146. Het gaat hier om in 2015 betaalde bedragen die betrekking hebben op 2016. Te denken valt hierbij aan verzekeringspremies, contributies, abonnementen, voorschotten persoonsgebonden budgetten Wmo e.d.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten.

	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2015
Algemene reserve:				
- niet vrij aanwendbaar	1.615.393	0	24.368	1.591.025
- vrij aanwendbaar	4.285.867	1.062.848	712.613	4.636.102
Bestemmingsreserves:				
- voor egalisatie tarieven	0	0	0	0
- overige bestemmingsreserves	4.402.087	2.087.431	1.746.054	4.743.464
Gerealiseerd resultaat	1.694.612	1.433.621	1.694.612	1.433.621
Totaal	11.997.959	4.5830.900	4.177.647	12.404.212

Toelichting eigen vermogen

In paragraaf 3.2.2 "Weerstandsvermogen" wordt ingegaan op het eigen vermogen van de gemeente. Een specificatie van de diverse posten is te vinden in paragraaf 4.8. De indeling van de reserves en voorzieningen voldoet aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Reserves

Hieronder zal per reserve worden aangegeven wat de aard en reden is waarom de reserve wordt aangehouden.

Algemene reserve

Algemene reserve, niet vrij aanwendbaar: buffer ter afdekking van risico's.

Algemene reserve, vrij aanwendbaar: buffer om niet voorzienbare uitgaven en risico's af te kunnen dekken. Daarnaast wordt de algemene reserve, vrij aanwendbaar, gebruikt om nieuwe beleidskeuzes financieel uitvoerbaar te maken.

Bestemmingsreserves

Frictie personeelskosten: reserve voor het opvangen van schommelingen in de personeelskosten als gevolg van ziekte, vacatures, incidentele werkzaamheden etc.

Spaarverlof: buffer, om in geval van opname van gespaard verlof door medewerkers, externe ondersteuning te kunnen aantrekken.

Overlopende budgetten: t.b.v. het veiligstellen van budgetten uit een bepaald jaar waarvan de uitgaven in een volgend jaar plaatsvinden.

Instrumenten/uniformen: reserve om bijdragen te kunnen verstrekken aan muziekverenigingen voor de aanschaf van instrumenten en uniformen.

Kinderopvang: buffer voor financiële afdekking van het beleid t.b.v. kinderopvang in de breedste zin van het woord.

Groot onderhoud dorpshuizen: reserve om bijdragen te kunnen verstrekken in het groot onderhoud van dorpshuizen en verenigingsgebouwen.

Gemeentelijk monumentenbeleid: buffer voor de uitvoering van het monumentenbeleid.

Bovenwijkse kosten Ter Laan 4: reserve voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen t.g.v. Ter Laan 4.

Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie: reserve voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen t.g.v. locatie Vogelzang.

Herstructureringsfonds: reserve voor het verrichten van onderzoeken en het bijdragen in herstructureringsprojecten binnen de gemeente Bedum.

Onderhoud begraafplaatsen: reserve voor het toekomstig onderhoud van de begraafplaatsen (waaronder onderhoud graven).

Onderhoud wegen: reserve voor het opvangen van de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud wegen.

Onderhoud bruggen: reserve voor het opvangen van de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud bruggen.

Sociaal Domein: reserve voor overschotten en tekorten op de invoering/uitvoering van regelingen in het sociale domein (Participatiewet, jeugdzorg, WMO).

Ontsluiting Bedum: reservering voor de gemeentelijke bijdrage in een rondweg ter ontlasting van de Wilhelminalaan en de Stationsweg.

Gerealiseerd resultaat

Het nog te bestemmen resultaat ad € 1.694.612 (resultaat jaarrekening 2014) is verdeeld conform het besluit van uw raad d.d. 25 juni 2015.

Ten aanzien van de bestemming van het resultaat 2015 ad € 1.447.781 dient uw raad nog een besluit te nemen. We verwijzen naar het collegevoorstel in de inleiding.

Voorzieningen

De balansspecificatie van de voorzieningen ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- dering	Verminde- ring	Boekwaarde 31-12-2015
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.527.730	195.738	0	1.723.468
Onderhoudsegalisatie-voorzieningen	670.194	223.901	99.321	794.773
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.597.906	174.490	209.258	1.563.138
Totaal	3.795.830	594.129	308.579	4.081.379

Toelichting voorzieningen

Een specificatie van de diverse posten is te vinden in paragraaf 4.8.

Voor een nadere doelomschrijving van de voorzieningen, alsmede de bepaling van de boven- en ondergrens, wordt verwezen naar de "Nota reserves en voorzieningen", vastgesteld in de raadsvergadering van 19 juni 2014. Binnen de meerjarenraming 2015-2018 zijn de voorzieningen toereikend.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en Verzekeringsinstellingen	0	0
- binnenlandse banken en overige financiële Instellingen	16.365.178	17.675.921
- binnenlandse bedrijven	0	0
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
Waarborgsommen	0	0
Verplichtingen uit hoofde van financial lease overeenkomsten	0	0
Totaal	16.365.178	17.675.921

Specificatie onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen:

Stand 31/12/2014	opname geldleningen	aflossing normaal	aflossing vervroegd	stand 31/12/2015
17.675.921	0	1.310.744	0	16.365.178

De totale rentelast voor het jaar 2015 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 787.775.

Vlottende passiva

Schulden met een looptijd korter dan één jaar

De balansspecificatie van de schulden met een looptijd korter dan één jaar ziet er als volgt uit.

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	344.584	75.966
Overige schulden	2.240.633	1.147.152
Totaal	2.585.217	1.223.118

Toelichting schulden met een looptijd korter dan één jaar

Er zijn geen kasgeldleningen opgenomen gedurende 2015. Het saldo is daardoor per 31 december 2015 nul.

Het saldo van de Bank Nederlandse Gemeenten was per 31-12-2015 € 344.584 negatief en is derhalve opgenomen onder de vlottende passiva.

Bij de overige bankinstellingen, waar rekeningen worden aangehouden, zijn in rekening-courant per 31-12-2015 geen schulden. Zie voor het inzicht in de diverse saldi de toelichting op de post "Liquide middelen" onder de vlottende activa.

De overige schulden bestaan uit diverse crediteuren 2015. Op het moment van opstelling van de jaarrekening (begin april 2016) is alles voldaan.

Overlopende passiva

De balansspecificatie van de overlopende passiva ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Overlopende passiva	1.333.553	2.045.503
Totaal	1.333.553	2.045.503

De specificatie van de boekwaarde per 31-12-2015 ziet er als volgt uit.

Nog te betalen bedragen:

- transitorische rente	€ 279.133
- vooruit ontvangen bedragen	€ 0
- nog te betalen 2015	€ 998.145
- Bedragen buiten rekening	€ 34
- overlopende passiva "nog te besteden Overheidsgelden"	€ 56.241
Totaal	€ 1.333.553

Nog te besteden Overheidsgelden: overzicht per doeluitkering/subsidie.

	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeer- dering	Verminder- ing	Boekwaarde 31-12-2015
Declaratiedeel Bbz 2015	0	15.773	0	15.773
Projectplan Beter Wonen	20.000	0	0	20.000
WSW afrek. 2012 en 2013	10.667	0	5.707	4.960
Niet-krimpgelden	39.850	0	24.342	15.508
Totaal	70.517	15.773	30.049	56.241

Het saldo van de post “nog te betalen 2015” bestaat uit:

- suppletie BCF 2010-2013	€	32.032
- leerlingenvervoer	€	14.430
- regiotaxi	€	16.393
- leerplichtambtenaar	€	10.815
- loonheffing SOZA	€	37.058
- CJG	€	10.653
- project Charitas Bedum	€	12.000
- ARCG afvalinzameling	€	18.253
- Verwerking afval	€	31.870
- ICT BMW 2015	€	315.782
- naheffing afvalstoffenbelasting 2015	€	24.724
- afrekening Werkplein 2015	€	78.394
- kosten beleidsagenda Jeugd	€	44.860
- kosten beleidsagenda WMO	€	71.526
- kosten beleidsagenda Participatie	€	20.217
- afrekening afvalbrengstation 2015	€	15.969
- ARCG nascheiding kunststoffen	€	30.245
- terugbetaling bevingsschadevergoeding De Regenboog	€	68.596
- diverse posten	€	<u>144.328</u>
Totaal	€	998.145

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan, niet uit de balans bijkomende, financiële verplichtingen. Het gaat daarbij met name om leasecontracten voor hard- en software en kopieermachines. De verplichtingen die uit deze contracten voortvloeien zijn als last in de exploitatie opgenomen.

Het betreft:

- huurcontract diverse kopieermachines (loopt van 1-1-'13 tot 1-5-'18) € 11.800 per jaar;
- huurcontract kopieermachine (loopt tot en met september 2015) € 3.540 per jaar.

Gewaarborgde geldleningen

Het in de balans opgenomen bedrag kan als volgt gespecificeerd worden.

	stand 31/12/15	stand 31/12/14
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	27.442.000	29.344.000

De gemeente Bedum heeft de borgstelling/garanties ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW), waaraan de gemeente ook deelneemt. Deze regeling houdt in dat de garantieverplichting berust bij het waarborgfonds met een achtervang van de deelnemende gemeente als het waarborgfonds in financiële problemen komt. Volgens opgave van het Waarborgfonds bedraagt ons achtervangrisico op 31 december 2015 € 27.442.000. De gelden zijn uitgeleend aan woningstichting Wierden en Borgen.

Overzicht gewaarborgde geldleningen 31 december 2015

financier			hoofdsom	schuldrestant per		afloop
				31-12-2015	31-12-2014	
WSW	Nederlandse Waterschapsbank	100113242	1.993.000	0	1.722.000	2015
	Bank Nederlandse Gemeenten	83749	681.000	371.000	400.000	2025
	Bank Nederlandse Gemeenten	83750	681.000	369.000	399.000	2025
	Gemeente Bedum		2.608.000	1.817.000	1.885.000	2032
	Gemeente Bedum		1.761.000	1.185.000	1.238.000	2031
	ABN AMRO N.V.	241955491	4.500.000	4.500.000	4.500.000	2027
	ABN AMRO N.V.	241955483	1.500.000	1.500.000	1.500.000	2037
	Nederlandse Waterschapsbank	20026324	7.500.000	7.500.000	7.500.000	2019
	Aegon Levensverzekering N.V.	120905.1	10.200.000	10.200.000	10.200.000	2052
totaal			31.424.000	27.442.000	29.344.000	

4.5 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Omschrijving programma	Raming			Raming		
	begrotingsjaar voor			begrotingsjaar na		
	wijziging			wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemeen bestuur	170.572	1.611.713	-1.441.141	181.962	1.734.496	-1.552.534
Openbare orde en veiligheid	0	628.822	-628.822	0	602.940	-602.940
Verkeer, vervoer en waterstaat	22.029	1.788.509	-1.766.480	22.045	2.528.306	-2.506.261
Economische zaken	91.059	143.322	-52.263	323.812	1.040.097	-716.285
Onderwijs	31.195	798.797	-767.602	31.195	869.202	-838.007
Cultuur en recreatie	284.909	2.435.329	-2.150.420	307.184	2.698.384	-2.391.200
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	1.934.266	9.970.815	-8.036.549	1.972.223	9.948.893	-7.976.670
Volksgezondheid en milieu	2.272.446	2.855.327	-582.881	2.247.259	3.059.150	-811.891
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	334.888	1.285.154	-950.266	577.846	1.574.470	-996.624
Financiën	8.636	457.544	-448.908	296	732.911	-732.615
Subtotaal programma's	5.150.000	21.975.332	-16.825.332	5.663.822	24.788.849	-19.125.027
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.728.256	0	1.728.256	1.708.476	0	1.708.476
Algemene uitkeringen	14.248.235	0	14.248.235	13.966.126	0	13.966.126
Dividend	132.470	0	132.470	144.470	0	144.470
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	428.740	0	428.740	631.724	0	631.724
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	16.537.701	0	16.537.701	16.450.796	0	16.450.796
Onvoorzien	0	26.585	-26.585	0	0	0
Saldo van baten en lasten	21.687.701	22.001.917	-314.216	22.114.618	24.788.849	-2.674.231
Subtotaal mutaties reserves	434.730	376.113	58.617	3.172.611	755.235	2.417.376
Resultaat	22.122.431	22.378.030	-255.599	25.287.229	25.544.084	-256.855

	Realisatie			Verschil saldi
	begrotingsjaar			begroting na wijziging
				met realisatie
Omschrijving programma	Baten	Lasten	Saldo	
Algemeen bestuur	212.912	1.729.277	-1.516.364	36.170
Openbare orde en veiligheid	0	570.866	-570.866	32.074
Verkeer, vervoer en waterstaat	26.537	2.002.372	-1.975.835	530.426
Economische zaken	650.938	1.274.145	-623.207	93.078
Onderwijs	123.493	844.617	-721.123	116.884
Cultuur en recreatie	384.090	2.492.927	-2.108.837	282.363
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	2.057.299	9.401.250	-7.343.951	632.719
Volksgezondheid en milieu	2.489.548	2.903.229	-413.681	398.210
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	1.399.608	1.797.214	-397.606	599.019
Financiën	228.566	627.894	-399.328	333.287
Subtotaal programma's	7.572.993	23.643.791	-16.070.798	3.054.229
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen				
Lokale heffingen	1.704.557	0	1.704.557	-3.919
Algemene uitkeringen	13.995.557	0	13.995.557	29.431
Dividend	143.482	0	143.482	-988
Saldo financieringsfunctie	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	631.752	0	631.752	28
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	16.475.349	0	16.475.349	24.553
Onvoorzien	1.716	0	1.716	1.716
Saldo van baten en lasten	24.050.057	23.643.791	406.267	3.080.498
Subtotaal mutaties reserves	4.177.647	3.150.279	1.027.368	-1.390.008
Resultaat	28.227.705	26.794.070	1.433.635	1.690.490

4.6 Toelichting op het Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

In 4.5 is in één overzicht weergegeven wat de realisatie per programma is geweest. De verklaringen van de verschillen per programma zijn opgenomen bij de programma's zelf.

In onderstaande tabel geven we aan waar de verschillenverklaring is opgenomen:

Programma	Verschillenverklaring
Algemeen bestuur	Pagina 18
Openbare orde en veiligheid	Pagina 21
Verkeer, vervoer en waterstaat	Pagina 26
Economische zaken	Pagina 31
Onderwijs	Pagina 35
Cultuur en recreatie	Pagina 39/40
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	Pagina 47/48
Volksgezondheid en milieu	Pagina 51
Ruimtelijke ordening en volkhuysvesting	Pagina 56
Financiën	Pagina 58/59

Lokale heffingen

Lokale heffingen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
OZB gebruikers	209.526	208.962	233.962	564
OZB eigenaars	1.437.968	1.442.313	1.433.593	-4.345
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten	2.267	1.281	1.281	986
Hondenbelasting	54.796	55.920	59.420	-1.124
Totaal	1.704.557	1.708.476	1.728.256	-3.919

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.2.1 Lokale heffingen.

Algemene uitkering

Algemene uitkering	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Algemene uitkering	8.711.491	8.682.181	8.760.181	29.310
AU sociaal domein	5.284.066	5.283.945	5.488.054	121
Totaal	13.995.557	13.966.126	14.248.235	29.431

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen.

Dividend en rente

Dividend en rente	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Aandelen BNG	3.001	3.055	6.055	-54
Enexis N.V.	129.066	130.000	115.000	-934
Enexis B.V.	11.415	11.415	11.415	0
NV Waterleidingmij Groningen	0	0	0	0
Totaal	143.482	144.470	132.470	-988

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen.

Onvoorzien

Onvoorzien	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	1.716	0	0	1.716
Lasten	0	26.585	26.585	-26.585
Totaal	1.716	-26.585	-26.585	28.301

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.12 Onvoorzien.

Mutaties in de reserves

Mutaties in de reserves	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Baten	4.177.647	3.172.611	434.730	1.005.036
Lasten	3.150.279	755.235	376.113	2.395.044
Totaal	1.027.368	2.417.376	58.617	-1.390.008

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 4.8. De gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen zijn als volgt.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Overige algemene dekkingsmiddelen	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	verschil saldi begroting na wijziging met realisatie
Bespaarde rente	631.752	631.724	428.740	28
Totaal	631.752	631.724	428.740	28

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1.11 Algemene dekkingsmiddelen.

Mutaties reserves per programma

Omschrijving programma	Realisatie begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo
Algemeen bestuur			
onttrekking AR ter afdekking kapitaallast gemeentehuis	24.368		
onttrekking AR tbv secr ondersteuning samenwerking	3.222		
onttrekking AR tbv implementatie digitaal en zaakgericht werken	37.840		
onttrekking AR tbv herijking wethouderspensioenen	17.462		
onttrekking AR tbv wachtgeldverplichtingen vml bestuurders	62.211		
	145.102	0	-145.102
Openbare orde en veiligheid			
Verkeer, vervoer en waterstaat			
mutaties bestemmingsreserve wegen		254.003	
mutaties bestemmingsreserve bruggen	23.869		
	23.869	254.003	230.134
Economische zaken			
Onderwijs			
Onttrekking AR tbv projectleider bouwkundig versterken	39.944		
	39.944	0	-39.944
Cultuur en recreatie			
mutaties bestemmingsreserve instrumenten/uniformen		1.951	
	0	1.951	1.951
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening			
onttrekking AR tbv wijkaanpak	29.935		
mutaties bestemmingsreserve groot onderhoud dorpshuizen	7.287	5.000	
mutaties bestemmingsreserve Sociaal Domein	67.817	442.646	
onttrekking AR tbv noaberschap	21.500		
onttrekking AR tbv bijdrage OV-fonds	5.500		
	132.039	447.646	315.607
Volksgezondheid en milieu			
mutaties bestemmingsreserve onderhoud begraafplaatsen	25.000	19.257	
	25.000	19.257	-5.743
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting			
mutaties best.reserve bovenwijkse kosten Ter Laan 4		14.790	
mutaties bestemmingsreserve herstructureringsfonds	442.438	95.169	
Onttrekking AR tbv aankoop De Vliet 10	495.000		
	937.438	109.959	-827.479
Financiën			
bestemming rekeningresultaat 2014	1.694.612	514.969	
bespaarde rente 2015 naar AR		547.879	
mutaties overlopende budgetten	1.179.643	1.179.643	
mutaties frictie personeelskosten		74.972	
	2.874.255	2.317.463	-556.792
Totaal generaal	4.177.647	3.150.279	-1.027.368

Overzicht structurele mutaties reserves

	onttrekkingen	toevoegingen
Algemene reserve		
niet vrij aanwendbaar		
* bijdrage ter afdekking kapitaallast gemeentehuis (t/m 2046)	€ 24.368,00	
vrij aanwendbaar		
* herijking voorziening wethouders	€ 17.462,00	
* co-financiering ILG (geraamd 2015 t/m 2018; totaal € 80.000)	€ 20.000,00	
* dekking wachtgeld oud-bestuurders	€ 72.000,00	
Bestemmingsreserves		
Onderhoud begraafplaatsen		
* onttrekking tgv exploitatie	€ 25.000,00	
Instrumenten/uniformen		
* jaarlijkse toevoeging		€ 1.951,00
Groot onderhoud dorpshuizen		
* jaarlijkse toevoeging		€ 5.000,00
Bestemmingsreserve onderhoud wegen		
* onttrekking obv beheerplan wegen (t/m 2018)	€ 114.791,00	

Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten zijn reeds op diverse plaatsen in de toelichting aangegeven. Onderstaand wordt in grote lijnen inzicht gegeven in de gerealiseerde incidentele baten en lasten.

In onderstaand overzicht zijn niet meegenomen de incidentele baten en lasten die een gevolg zijn van een normale bedrijfsvoering, zoals bijdragen van en aan reserves en voorzieningen, bijdragen en subsidies bestemmingsplannen of aangepaste bekostigingsstelsels.

Incidentele baten en lasten per programma:	Baten	Lasten
<i>Programma Algemeen Bestuur:</i>		
Vergoeding aardbevingsschade	€ 57.700	€ 10.800
<i>Programma Economische Zaken:</i>		
Vrijval voorziening op vordering op 'Verkoop Vennootschappen', in het kader van de aandelenverkoop Enexis.	€ 233.000	
Vergoeding aardbevingsschade	€ 42.000	
Aankoop De Vlijt 10		€ 895.000
<i>Programma Onderwijs:</i>		
Vergoeding aardbevingsschade	€ 129.200	€ 59.300
<i>Programma Cultuur en recreatie:</i>		
Vergoeding aardbevingsschade	€ 62.400	€ 4.100
<i>Programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening:</i>		
Wegwerken wachtlijst maatschappelijk werk		€ 8.000
Vergoeding aardbevingsschade	€ 7.400	€ 1.000
<i>Programma Volksgezondheid en milieu:</i>		
Vergoeding aardbevingsschade	€ 8.300	
<i>Programma Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting</i>		
Herinrichting plein Kleinestraat	€ 250.000	€ 257.000
Leefbaarheidsmiddelen NAM	€ 480.000	
Vergoeding aardbevingsschade	€ 12.100	
<i>Programma Financiën:</i>		
Compensatie kosten aardbevingen/dotatie BR 'Frictie pers.kstn.'	€ 90.100	€ 78.000
Bijdrage ABR in aankoop De Vlijt 10	€ 495.000	
Bijdrage bestemmingsreserve 'Herstructurering' in aankoop De Vlij	€ 400.000	
Totaal incidentele baten en lasten	€ 2.267.200	€ 1.313.200

Overzicht afwijkingen ten behoeve van het begrotingscriterium

In de raadsvergadering van 10 december 2015 is het controleprotocol 2015 vastgesteld. Hierin zijn de richtlijnen voor de accountant vastgelegd met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015.

In het kader van de oordeelsvorming met betrekking tot de rechtmatigheid is het begrip “begrotingscriterium” in het protocol genoemd. Hiermee wordt bedoeld dat uitgaven binnen de door uw raad beschikbare programmabudgetten dienen te blijven. Overschrijding is in strijd met het budgetrecht van uw raad.

Overschrijdingen dienen goed herkenbaar in de jaarrekening te worden opgenomen. Door vaststelling van de jaarrekening door uw raad worden deze overschrijdingen alsnog geautoriseerd.

Bij de programma's hebben wij de afwijkingen al toegelicht.

Uit de gepresenteerde programmarekening (zie paragraaf 4.5) blijkt dat bij de volgende programma's de inkomsten en uitgaven hoger zijn uitgekomen dan in de begroting geraamd. In deze gevallen betreft het echter een overschrijding van de lasten als gevolg van de administratieve verwerking en wordt de overschrijding aan de lastenkant gecompenseerd door een daaraan gelinkt voordeel in de baten van hetzelfde programma.

- Economische Zaken (toelichting; zie pagina 31);
- Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting (toelichting; zie pagina 56).

4.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

(Single Information Single Audit (Sisa-bijlage))

Met het Besluit (AmvB) van 4 juli 2006 is het principe van single information en single audit van kracht geworden: dit geldt met ingang van verantwoordingsjaar 2006.

Het doel is om de verantwoording over- en de controle op de specifieke uitkeringen van het rijk naar medeoverheden te vereenvoudigen.

Er hoeft niet speciaal meer een aparte verantwoording voor het rijk worden opgesteld, maar het eigen jaarverslag kan worden gebruikt. Er kan worden volstaan met een verantwoording in de jaarrekening/-verslag door middel van een verplichte bijlage.

In deze bijlage bij de jaarrekening wordt de verantwoordingsinformatie opgenomen over specifieke uitkeringen die het Rijk nodig heeft om de specifieke uitkeringen te kunnen beoordelen. De controle door de accountant wordt onderdeel van de reguliere controle van de jaarrekening.

Door middel van deze bijlage is de Sisa formeel onderdeel van de jaarrekening/-verslag.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03</i>	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05</i>	Toelichting afwijking <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 06</i>
		1	2009-16915 Kopie beschikkingsnummer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	n.v.t.
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 09</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 11</i>	
		1	2009-16915	Nee				
I&M	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E6B / 02</i>	Besteding (jaar T) aan samenloop <i>Aard controle R Indicatornummer: E6B / 03</i>	Besteding (jaar T) exclusief samenloop <i>Aard controle R Indicatornummer: E6B / 04</i>	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop <i>Aard controle R Indicatornummer: E6B / 05</i>	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 06</i>
		1	ovk 23-06-2009	€ 0	€ 0	€ 77.366	€ 0	€ 400.000

			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop tot en met (jaar T)	Cumulatieve besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T)	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E6B / 12</i>
		1		€ 0	€ 1.787.241	€ 400.000	Nee	nvt
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05</i>	
		1	2008-15199	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	2010-18891	€ 39.401	€ 872.072			
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09</i>	
		1	2008-15199	€ 68.998	€ 0	nvt	Nee	
		2	2010-18891	€ 200.000	€ 1.032.671	nvt	Nee	

SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;			
		Wet sociale werkvoorziening (Wsw)			inclusief deel openbaar lichaam			
		Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1)		inclusief deel openbaar lichaam				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03			
		1	60005 Bedum	62,94	0,84			
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2015	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 1.675.817	€ 54.321	€ 232.652	€ 971	€ 15.707	€ 0
SZW	G2		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 23.858	€ 1.116	€ 0	€ 1.640	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2015	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 17.271	€ 0	€ 3.688	€ 0	€ 2.561	€ 0
		Besluit	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

4.8 Reserves en voorzieningen

Aan de reserves en voorzieningen zijn in 2015
de volgende bedragen

onttrokken:

toegevoegd:

Algemene reserve

Algemene reserve (niet-vrij aanwendbaar)

saldo 01-01-2015

€ 1.615.393,26

bijdrage ter afdekking kapitaallast gemeentehuis

€ 24.368,--

€ 24.368,--

saldo 31-12-2015

€ 1.591.025,26

Claim

uitbreiding gemeentehuis € 755.432,--

(bijdr. ter afdekking kapitaallast gemeentehuis tot en met 2046)

Algemene reserve (vrij aanwendbaar)

saldo 01-01-2015

€ 4.285.866,81

batig saldo 2014

€ 514.969,07

bespaarde rente 2015

€ 547.879,--

bijdrage wijkaanpak

€ 29.935,--

aankoop De Vliet 10 Bedum

€ 495.000,--

bijdrage project Noaberschap

€ 21.500,--

bijdrage implementatie digitaal en zaakgericht werken

€ 37.840,--

bijdrage inhuur projectleider versterken onderwijsgeb

€ 39.944,--

bijdrage in wachtgeldverplichtingen vml bestuurders

€ 62.210,58

bijdrage OV-fonds Nrd-Gron (verv. WMO)

€ 5.500,--

bijdrage secretariële onderst. samenwerking

€ 3.221,52

bijdrage in herijking voorziening wethouders

€ 17.462,00

totaal

€ 712.613,10

€ 712.613,10

saldo 31-12-2015

€ 4.636.101,78

Claims

herijking voorziening wethouders (meerjarenraming 2016 t/m 2018)

€ 52.386,--

co-financiering ILG (meerjarenraming 2016 t/m 2018)

€ 60.000,--

dekking wachtgeld oud-bestuurders (meerjarenraming 2016 t/m 2019)

€ 288.000,--

verkeersveiligheidsplan

€ 6.225,--

realisatie midoffice en KCC (vj-nota 2010)/digitaal/zaakgericht werken

€ 187.160,--

omvorming groenonderhoud

€ 25.000,--

incidentele posten begroting 2016

€ 51.335,--

inhuur projectleider versterken onderwijsgebouwen

€ 15.056,--

waar staat je gemeente onderzoek

€ 7.500,--

bijdrage samenwerking

€ 6.778,--

€ 699.440,--

Claims na balansdatum

dotatie bestemmingsreserve bruggen

€ 110.950,--

€ 110.950,--

Totaal aan claims

€ 810.390,--

na claims blijft er per saldo een vrij aanwendbare algemene reserve over van € 3.825.711,78

Bestemmingsreserves

	<u>onttrokken:</u>	<u>toegevoegd:</u>
<u>Gemeentelijk monumentenbeleid</u>		
saldo 01-01-2015		€ 11.600,56
mutaties		€ -,-
saldo 31-12-2015		€ <u>11.600,56</u>
<u>Claim:</u>		
subsidie kerkgebouw Onderdendam € 10.000,--		
<u>Onderhoud begraafplaatsen</u>		
saldo 01-01-2015		€ 481.432,93
toevoeging inz. bespaarde rente 2015		€ 19.257,--
bijdrage aan exploitatie onderhoud graven	€ 25.000,--	€ 25.000,--
saldo 31-12-2015		€ <u>475.689,93</u>
<u>Overlopende budgetten</u>		
saldo 01-01-2015		€ 0,--
toevoeging inz. bestemming rekening resultaat 2014		€ 1.179.643,--
onttrekking ivm gebruik budgetten 2015	€ 1.179.643,--	€ 1.179.643,--
saldo 31-12-2015		€ <u>0,--</u>
<u>Frictie personeelskosten</u>		
saldo 01-01-2015		€ 161.474,81
toevoeging exploitatiesaldo 2014		€ 74.972,--
saldo 31-12-2015		€ <u>236.446,81</u>
<u>Onderhoud wegen</u>		
saldo 01-01-2015		€ 1.100.093,02
toevoeging exploitatiesaldo 2015		€ 254.003,--
saldo 31-12-2015		€ <u>1.354.096,02</u>
<u>Kinderopvang</u>		
saldo 01-01-2015		€ 27.657,98
mutaties		€ -,-
saldo 31-12-2015		€ <u>27.657,98</u>

	<u>onttrokken:</u>	<u>toegevoegd:</u>
<u>Groot onderhoud dorpshuizen</u>		
saldo 01-01-2015		€ 35.666,50
toevoeging 2015		€ 5.000,--
bijdrage modernisering dorpshuis Onderdendam	€ 7.287,--	€ 7.287,--
saldo 31-12-2015		€ 33.379,50
 <u>Instrumenten/Uniformen</u>		
saldo 01-01-2015		€ 19.426,95
toevoeging 2015		€ 1.951,--
saldo 31-12-2015		€ 21.377,95
 <u>Bruggen</u>		
saldo 01-01-2015		€ 154.254,--
onttrekking ivm exploitatiesaldo 2015	€ 23.869,--	€ 23.869,--
saldo 31-12-2015		€ 130.385,--
 <u>Dotatie na balansdatum</u>		
dotatie ivm beheerplan bruggen 2016-2020	€ 110.950,--	
 <u>Sociaal Domein</u>		
saldo 01-01-2015		€ 67.817,--
toevoeging 2015		€ 442.646,--
bijdrage uitvoeringskosten	€ 67.817,--	€ 67.817,--
saldo 31-12-2015		€ 442.646,--
 <u>Ontsluiting Bedum</u>		
saldo 01-01-2015		€ 1.000.000,--
mutaties 2015		€ --,--
saldo 31-12-2015		€ 1.000.000,--
 <u>Spaarverlof</u>		
saldo 01-01-2015		€ 54.810,75
mutaties		€ --,--
saldo 31-12-2015		€ 54.810,75

	<u>onttrokken:</u>	<u>toegevoegd:</u>
<u>Bovenwijkse kosten Ter Laan 4</u>		
saldo 01-01-2015		€ 103.112,50
opslag bovenwijkse voorzieningen 2015		€ 14.790,--
saldo 31-12-2015		<u>€ 117.902,50</u>
 <u>Bovenwijkse kosten Vogelzanglocatie</u>		
saldo 01-01-2015		€ 15.121,--
opslag bovenwijkse voorzieningen 2015		€ --,--
saldo 31-12-2015		<u>€ 15.121,--</u>
 <u>Herstructureringsfonds</u>		
saldo 01-01-2015		€ 1.169.618,61
toevoeging inz. reserv. budget centrum		€ 95.168,86
bijdrage ontwikkeling Bederewalda/centrum	€ 22.438,--	
bijdrage herinrichting plein Kleinestraat	€ 20.000,--	
bijdrage in aankoop De Vliet 10	<u>€ 400.000,--</u>	
		<u>€ 442.438,--</u>
saldo 31-12-2015		<u>€ 822.349,47</u>
 <u>Claims:</u>		
Bijdrage gasfabriek locatie	€ 360.000,--	
Planvorming centrumplan/Bederewalda	€ 9.677,--	
Bijdrage De Plank	€ 300.000,--	
Planvorming centrum	€ 80.000,--	

Voorzieningenonttrokken:toegevoegd:**Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's**Wethouders pensioenen

saldo 01-01-2015

€ 1.527.730,--

herijking n.a.v. actuariële berekening

€ 195.738,--

saldo 31-12-2015

€ 1.723.468,--**Door derden beklemden middelen met een specifieke aanwendingsrichting**Egalisatie afvalstoffenheffing

saldo 01-01-2015

€ 413.669,23

saldo exploitatie 2015

€ 181.480,--

€ 181.480,--

saldo 31-12-2015

€ 232.189,23Onderhoud riolering

saldo 01-01-2015

€ 1.184.236,33

toevoeging exploitatiesaldo 2015

€ 174.490,--

bijdrage in Waterplan

€ 9.224,82

bijdrage in aanpassing telemetriesysteem

€ 9.553,--

bijdrage in lasten personeel van derden

€ 9.000,--€ 27.777,82

saldo 31-12-2015

€ 1.330.948,51Claims:

Personeel van derden € 29.493,--

Aanpassing telemetriesysteem € 55.550,--

Activiteiten Waterplan € 207.383,--

OnderhoudsequalisatievoorzieningenOnderhoud gemeentelijke gebouwen

saldo 01-01-2015

€ 670.193,57

toevoeging 2015

€ 223.901,--

onttrekkingen 2015

€ 99.321,31€ 99.321,31

saldo 31-12-2015

€ 794.773,26

79110044 Betreft de aflossingen op langlopende geldleningen.
Voor de specificatie wordt verwezen naar de Financieringsstaat.

79110086 In 2015 zijn er geen geldleningen aangetrokken.

Voor wat betreft de afschrijving op geactiveerde kapitaaluitgaven en de verantwoording van de aflossingen aan derden wordt verwezen naar de investeringsstaat.

4.9 Overzicht bezoldiging topfunctionarissen

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Bedum van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de gemeente Bedum is € 178.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	De heer R. Wiltjer	De heer H.P. Reijsoo
Functie(s)	Secretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	0,72
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Echte dienstbetrekking?	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	Nvt	Nvt
Individueel WNT-maximum	178.000	128.160
Bezoldiging		
Beloning	87.368	46.492
Belastbare onkostenvergoedingen	402	200
Beloningen betaalbaar op termijn	12.211	6.169
<i>Subtotaal</i>	<i>99.981</i>	<i>52.861</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	99.981	52.861
Motivering indien overschrijding: zie	1)	2)
Gegevens 2014		
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	0,72
Bezoldiging 2014		
Beloning	85.721	45.766
Belastbare onkostenvergoedingen	400	131
Beloningen betaalbaar op termijn	13.611	6.961
Totaal bezoldiging 2014	99.732	52.858
Individueel WNT-maximum 2014	230.474	165.941

5. Controleverklaring

6. Vaststellingsbesluit

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Bedum;

Gelet op artikel 198 van de Gemeentewet;

B e s l u i t:

--

Het jaarverslag en de jaarrekening voor het dienstjaar 2015 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Bedum,
gehouden op 30 juni 2016.

drs. H.P. Bakker, voorzitter,

drs. H.P. Reijsoo, griffier,

7. Bijlagen

Overzicht begrotingswijzigingen 2015

NR.	OMSCHRIJVING	BEDRAG in €
01	Aanpassingen gemeentelijke tarieven	117.120,--
02	Voorgenomen investeringen	-,--
03	Verwerving De Vlijt 10	895.000,--
04	Wijkaanpak	29.935,--
05	Overheveling budgetten 2014 naar 2015	1.179.643,--
06	Vervanging toplaag Cruyff Court	15.508,--
07	Actualisatie grondexploitaties	-,--
08	Herinrichting plein Kleinestraat (centrumplan)	265.000,--
09	Rioolvervanging Wilhelminalaan fase 2	232.500,--
10	Vervolg project Noaberschap	39.000,--
11	Actualisatie grondexploitatie Ter Laan 4	-,--
12	Voorjaarsnota	-,--
13	Bouwkundige versterking van onderwijsgebouwen	55.000,--
14	Realisatie beachvolleyballocatie	12.950,--
15	Carrousel Burchtplein Bedum	10.600,--
16	Najaarsnota	-,--

7.2 Toelichting investerings- en financieringsstaat

Fcl	Omschrijving	Uitgaaf / Inkomst	Begr. wijz.	Raming	Mutatie 2011 en eerder	Mutatie 2012	Mutatie 2013	Mutatie 2014	Totaal vrgnd jaren	Stand begin	Mutatie 2015	Stand eind	Krediet afgerond	Opmerking
70101240	Stoomcleaner buitendienst	U	2e/09	2.689	-	-	-	-	-	2.689	-	2.689	X	
70120001	Invoering zaakgericht en digitaal werken	U	8e/14	66.000						66.000	32.411	33.589		
70120002	Vervanging koffiemachines	U	16e/15	9.975							10.120	145-	X	
70130001	Pompen/expansievat Meenschaar MJOP	U	2e/12	4.426	-	-	-	-	-	4.426	4.500	74-	X	
70130004	CV-ketels gymzaal Schoolstraat MJOP	U	2e/14	17.176						17.176	-	17.176		
70140002	Luchtheaters/gevelkachel buitendnst MJOP	U	2e/12	10.719	-	-	-	-	-	10.719	-	10.719		Wordt vervangen als de oude af is.
70140004	CV-ketels gemeentehuis	U	17e/12	8.264		4.361	-	-	4.361	3.903	611	3.292		
70140005	Telefooninstallatie gemeentehuis	U	2e/13	41.930			-	24.262	24.262	17.668	3.352	14.316	X	
70140006	CV-ketels De Vliet MJOP	U	2e/13	13.960			-	-	-	13.960	-	13.960		Uitgesteld i.v.m. centrumplan
70140007	Afrastering buitendienst	U	2e/13	11.730			1.268	911	2.180	9.550	885	8.665		
70140008	Vervanging Captor toegang en tijdregistratie	U	2e/14	10.482				-	-	10.482	-	10.482		
70140009	Aanpassing CV-installatie buitendienst	U	2e/14	6.611				-	-	6.611	-	6.611		
70160003	Vervanging Pick-up	U	2e/14	38.504				-	-	38.504	-	38.504		
70160004	Vervanging Kraan DAF 65	U	2e/15	76.279							76.280	1-	X	
70160005	Vervanging Pick-up	U	2e/15	25.158							-	25.158		
70160006	Vervanging veegmachine	U	2e/15	155.000							159.400	4.400-	X	
70200001	Geluidsinstallatie raadzaal	U	2e/11	12.605	-	-	-	-	-	12.605	-	12.605		
72100001	Reconstructie Molenweg	U	2e/10	100.000	-	-	-	-	-	100.000	-	100.000		
72100002	Mip openbare verlichting 2011	U	2e/10	88.439		-	7.459	10.000	17.459	70.980	-	70.980	X	
72100003	Vervanging vrachtwagen	U	2e/10	97.500	-	-	-	-	-	97.500	98.933	1.433-	X	
72100004	Vervanging kleine zoutstrooier	U	2e/14	28.513				-	-	28.513	-	28.513		
72100005	Vervanging sneeuwplaat	U	2e/14	9.644				-	-	9.644	-	9.644		
72100006	Vervanging grote zoutstrooier	U	2e/14	38.964				-	-	38.964	-	38.964		
72100007	Openbare verlichting 2014	U	2e/14	326.000				11.316	11.316	314.684	34.441	280.243		
72100008	Aanschaf vloeistoftank	U	8e/14	26.382				-	-	26.382	-	26.382		
72100009	Aanschaf meteoconsult	U	8e/14	20.294				-	-	20.294	-	20.294		
72100010	Uitvoering Bederawalda	U	9e/14	555.000				60.235	60.235	494.765	12.458	482.307		
	Uitvoering Bederawalda	I	9e/14	120.400				9.785	9.785	110.615	-	110.615		
72100011	Openbare verlichting 2015	U	2e/15	127.500							5.536	121.964		
72100012	Reconstructie Waldadriest	U	2e/15	1.180.548							48.211	1.132.337		
72108140	Vervanging tralplaat wegen	U	3e/08	5.153	-	-	-	-	-	5.153	3.000	2.153	X	
72112340	Uitvoering verkeersveiligheidsplan 2009	U	2e/09	45.000	8.520	22.818	571	-	31.909	13.091	-	13.091		
75300004	Heaters sporthal Beemden MJOP	U	2e/11	88.069	13.170	-	18.232	43.031	74.433	13.636	3.070	10.566		
75300005	De Beemden fase 2 MJOP	U	2e/12	191.015			-	7.940	7.940	183.075	2.633	180.442		
75300008	Installatie zwembad	U	2e/13	395.000			7.420	276.567	283.987	111.013	7.940	103.074		
75310002	Aanleg kunstgrasveld	U	14e/12	441.000		14.423	387.468	2.235	404.126	36.874	9.245-	46.119	X	
75310003	Bladveegapparatuur sportvelden	U	2e/14	10.063				-	-	10.063	8.317	1.746	X	
75310004	CV-ketels voetbal Bedum MJOP	U	2e/14	14.868				-	-	14.868	2.662	12.206		
75310005	CV-ketels voetbal Noordwolde MJOP	U	2e/14	13.845				-	-	13.845	7.742	6.103		
75310006	Verlichting kunstgrasveld Bedum	U	2e/14	22.857				-	-	22.857	-	22.857	X	Is ten laste van 7 531 00 02 geboekt.
75310007	Realisatie beachvolleyballocatie	U	14e/15	12.950							12.950	-		
	Realisatie beachvolleyballocatie	I	14e/15	3.000							-	3.000		
75800001	Carrousel Burchtplein Bedum	U	15e/15	10.600							10.600	-	X	
75410001	Toren Noordwolde voegwerk MJOP	U	2e/14	8.323				-	-	8.323	-	8.323		

76500002	CV-ketel PSZ Burchtstraat	U	2e/13	6.879			-	2.981	2.981	3.898	-	3.898	X	
77220009	BRP Noordwolderweg	U	8e/14	9.500				-	-	9.500	-	9.500		
77220010	BRP Herinrichting Kapelstraat/Coendersstraat	U	8e/14	421.500				56.995	56.995	364.505	231.760	132.745		
77220011	BRP woonwijk Uilenest	U	8e/14	46.625				17.748	17.748	28.877	5.536	23.341		
77220012	BRP bergbezinkzak GR-park	U	8e/14	20.000				-	-	20.000	-	20.000		
77220013	BRP pompinstallaties 2014	U	8e/14	33.430				-	-	33.430		33.430		
77220014	BRP maatregelen gemalen 2015	U	2e/15	33.430							8.845	24.585		
77220015	BRP Tuinbouwstraat Zwolde	U	2e/15	194.750							2.993	191.757		
77220016	BRP Van Berumstraat Zwolde	U	2e/15	66.000							2.993	63.007		
77220017	BRP Industrieweg Bedum	U	2e/15	10.000							-	10.000		
77220018	BRP Ter Laan 3 Bedum	U	2e/15	42.500							-	42.500		
77220019	BRP herinrichting Almastraat Bedum	U	2e/15	25.300							32.887	7.587-		
77220020	BRP Centrumplan Bedum	U	2e/15	20.000							3.841	16.159		
77220021	BRP herinrichting Stationsgebied Bedum	U	2e/15	175.000							-	175.000		
77220022	BRP bergbezinkzak GR-park	U	2e/15	50.000							-	50.000		
77220023	BRP afkoppelen ihkv KRW/WB21	U	2e/15	40.000							-	40.000		
77220024	BRP Wilhelminalaan	U	9e/15	232.500							232.500	-	X	
77240001	Begraafplaats Bedum MJOP	U	2e/12	6.787	-	-	-	-	-	6.787	-	6.787		
78100001	Cofinanciering uitvoering ILG (2010)	U	2e/10	33.338	-	-	-	-	-	33.338	-	33.338		
78100003	ILG cofinanciering uitvoering (2011)	U	2e/11	60.000	6.919	3.412-		-	3.508	56.493	-	56.493		
78102140	Cofinanciering uitvoering ILG (2007)	U	2e/07	35.176	-			-	-	35.176	-	35.176		
78102340	Cofinanciering uitvoering ILG (2009)	U	2e/09	60.000	11.782	4.601	3.853	11.036	31.271	28.729	5.054	23.675		
78306040														
78306140														
78306240	Voormalig gasfabrieklocatie Bedum										21.149-			
78211640	Aanpak Boterdiep Wz Zuidwolde	U	2e/07	40.000	26.524	-	-	-	26.524	13.476		13.476	X	T.b.v. mogelijke aanvullende snelheidsremmende maatregelen.
										Totaal	1.042.067			

7.2.2 Grondexploitaties

Bestemmingsplan Bedrijventerrein fase 1:			
7830.1040 t/m	Uitgaven:	investerings	€ -,-
7830.2140		kapitaallasten	€ 11.032,03
			€ 11.032,03
	Inkomsten:	grondverkoop (optie)	€ -,-
	Mutatie voorraad bouwgrond		€ 11.032,03
=====			
Bestemmingsplan Bedrijventerrein fase 2:			
7830.2540 t/m	Uitgaven:	investerings	€ 39.015,56
7830.2940		kapitaallasten	€ 34.009,97
			€ 73.025,53
7830.2580	Inkomsten:	grondverkoop	€ -,-
	Mutatie voorraad bouwgrond		€ 73.025,53
=====			
Bestemmingsplan Ter Laan 4:			
7830.3040 t/m	Uitgaven:	investerings	€ 99.753,42
7830.3240			
7830.3840		kapitaallasten	€ 195.936,04
			€ 295.689,46
	Inkomsten:	grondverkoop	-/- € 858.499,34
	Mutatie voorraad bouwgrond		€ 562.809,88
=====			
Herontwikkeling Vogelzanglocatie			
7830.5040	Uitgaven:	investerings	€ 4.698,14
7830.5440		kapitaallasten	-/- € 4.078,22
			€ 619,92
	Inkomsten:	grondverkoop	€ -,-
	Mutatie voorraad bouwgrond		€ 619,92
=====			
Voormalig gasfabriek Bedum			
7830.6040 t/m	Uitgaven:	investerings	€ 57.181,63
7830.6240		kapitaallasten	€ 20.184,41
			€ 77.366,04
	Inkomsten (bijdragen):		€ 98.515,50
	Mutatie voorraad grond	-/-	€ 21.149,46
=====			

6.3 Over te hevelen budgetten

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te	Over te	Motivering
		hevelen lasten	hevelen baten	
600100 – 434701	Raad & Commissies :raadsexcursie	€ 5.300,00		Voorgesteld wordt dit bedrag naar 2016 over te hevelen voor een "grotere" educatieve excursie.
601200 - 434368	Rechtskundige bijstand	€ 8.764,00		Budget overhevelen naar 2016 in verband met nog lopende jaaroverstijgende procedures.
601200 - 434705	Uitvoering klachtenregeling	€ 1.500,00		Gemeentelijke ombudsfunctionaris moet nog worden afgerekend.
601300 – 434300	Voorlichting algemeen: Uitvoering Communicatienota	€ 15.000,00	€ 7.500,00	"Waar staat je gemeente" onderzoek nog niet uitgevoerd. Dekking van € 7,500,-- tlv Algemene reserve.
602900 – 430012	Samenwerking	€ 6.778,00	€ 6.778,00	Budget dient overgeheveld te worden omdat het project nog niet is afgerond. Dekking uit algemene reserve.
602900 – 434700	Ondersteuning onderzoek aardgaswinning	€ 10.634,00		Bij de voorjaarsnota '14 is dit bedrag geraamd voor extra deskundigheid en/of ondersteuning. In 2014 hebben we hierop nog geen aanspraak hoeven te doen, in 2015 nog niet voor het gehele bedrag. Restant budget dient overgeheveld te worden omdat het project nog niet is afgerond.
602910 – 434704	Representatie Internationale contacten	€ 6.541,00		Het restantbudget voor representatie internationale contacten dient, vanwege fluctuaties en een taakstellende bezuiniging, voor dit doel beschikbaar te blijven. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag naar 2016 over te hevelen.
602970 – 434955	Kosten rekenkamer	€ 10.185,00		Beschikbaar houden budget rekenkamer, t.b.v. Rkc onderzoeken.
606500 – 434320	Veiligheidsmonitor	€ 5.000,00		De uitvoering is vertraagd.
607100 – 433330	Reconstructie Wilhelminalaan	€ 118.614,00		Restantbudget overhevelen voor laatste werkzaamheden en afrekening in 2016.
607300 - 434769	Afvoer Ruidvuil	€ 11.500,00		Het ruidvuil van 2015 moet nog worden afgevoerd.
607700 – 434754	Straatmeubilair enabri's	€ 23.510,00		Budget reserveren voor mogelijke uitbreiding fietsenstalling Schoolstraat.
608100 - 434857	Overige zaken binnen bebouwde kom: drainage	€ 5.800,00		Budget reserveren voor aanleg drainage speelplaats Zuidwolde.
608200 - 434765	Onderhoud duikers	€ 7.000,00		Werkzaamheden worden in 2016 uitgevoerd.
609100 – 433108	Verkeersveiligheidsplan	€ 6.225,00	€ 6.225,00	Project loopt door in 2016: aanpak schoolomgeving. Dekking uit Algemene reserve.
610000 - 434765	Onderhoud beschoeiing	€ 2.300,00		Restantbudget reseveren voor beschoeiing Bosweg.
612100 - 434341	Economische zaken - bevingsschade	€ 42.040,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
615000 – 434510	Openbaar basisonderwijs - Leerlingprognoses	€ 1.000,00		In verband met ver- en nieuwbouw van de scholen moeten er prognoses worden opgesteld.
617000 – 434510	Openbaar basisonderwijs - Leerlingprognoses	€ 1.450,00		In verband met ver- en nieuwbouw van de scholen moeten er prognoses worden opgesteld.
619000 - 430020	Huisvesting bijzonder basisonderwijs - inhuur derden bevingen	€ 15.000,00	€ 15.000,00	Restant budget overhevelen voor inhuur projectleiding voor de bouwkundige versterking van onderwijsgebouwen. Dekking uit de Algemene Reserve.

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te	Over te	Motivering
		hevelen lasten	hevelen baten	
619100 - 434341	St. Walfridusschool: bevingsschade	€ 16.482,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
619200 - 434341	De Horizon: bevingsschade	€ 12.803,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
619400 - 434341	De Haven: bevingsschade	€ 14.137,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
619500 - 434341	t Groenland/De Akker: bevingsschade	€ 15.350,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
621200 - 442517	Uitvoering Wet OKE/Voor- en Vroegschoolse educatie	€ 15.927,00		Budget is bestemd voor projecten die nodig zijn om te voldoen aan de Wet OKE en Voor- en Vroegschoolse Educatie (Kids2B en GGD). Tezamen met Biblionet is het VVE project "Boekenpret" opgezet. Dit project loopt door in 2016.
625100 - 434341	Gebouw Sportveldencomplex Bedum: bevingsschade	€ 33.369,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
625200 - 434341	Gebouw Sportveldencomplex Onderdendam: bevingsschade	€ 3.002,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
625300 - 434341	Gebouw Sportveldencomplex Noordwolde: bevingsschade	€ 5.945,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
625700 - 434341	Sporthal De Beemden: bevingsschade	€ 8.341,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
625800 - 434341	Zwembad De Beemden: bevingsschade	€ 7.643,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
628000 - 434341	Monumenten-gebouwen	€ 12.119,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
628100 - 442508	Subsidies monumenten	€ 11.953,00	€ 10.000,00	Budget overhevelen naar 2016 tbv subsidie kerkgebouw Onderdendam. Dekking € 10.000 t.l.v. bestemmingsreserve Monumentenbeleid.
630000 – 434788	Plantsoenen, beplanting	€ 25.000,00	€ 25.000,00	Geplande werkzaamheden 2015 zijn uitgesteld naar 2016. Ook dient het budget voor ombuiging groen beschikbaar te blijven. Omvorming groen wordt gedekt uit de Algemene reserve.
630000 – 434904	Onderhoud bomen	€ 35.000,00		Uitvoering in 2016. Betreft budget voor essentaksterfte en overlast veroorzakende bomen.
630000 – 434968	Inspectie bomen plantsoenen c.a.	€ 12.500,00		De inspectie bomen moet nog worden uitgevoerd. Dit is meegenomen in het groenbeheersplan/bomenplan.
632000 – 433300	Speelterreinen	€ 6.753,00		Een deel van de geplande vervanging speeltoestellen 2015 is uitgesteld naar 2016.

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te hevelen lasten	Over te hevelen baten	Motivering
636500 - 434502	Participatiewet: uitvoeringskosten Sociaal Domein	€ 22.500,00		Restantbudget dient beschikbaar te blijven voor uitvoeringskosten van het Sociaal Domein.
640500 - 434502	Algemene voorzieningen WMO/Jeugd: uitvoeringskosten Sociaal Domein	€ 29.100,00		Restantbudget dient beschikbaar te blijven voor uitvoeringskosten van het Sociaal Domein.
640650 - 434502	Jeugd en gezin: uitvoeringskosten Sociaal Domein	€ 29.100,00		Restantbudget dient beschikbaar te blijven voor uitvoeringskosten van het Sociaal Domein.
642100 - 434341	Peuterspeelzalen gemeente Bedum: bevingsschade	€ 6.358,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
646100 – 430009	Riolen: personeel van derden	€ 29.493,00	€ 29.493,00	Budget overhevelen naar 2016 voor uitbesteding van werkzaamheden in 2016. Dekking uit voorziening vervanging riolering.
646100 – 434324	Activiteiten Waterplan	€ 207.383,00	€ 207.383,00	Uitvoering waterplan. Budget is o.a. nodig voor realisatie grondwatermeetnet in 2016. Dekking uit voorziening vervanging riolering.
646200 – 434983	Aanpassing telemetriesysteem	€ 55.550,00	€ 55.550,00	Uitvoering loopt door in 2016. Budget is nodig om meten aan overstorten te realiseren. Dekking uit voorziening vervanging riolering.
647700 - 434314	Gemeentelijke milieuzorg	€ 9.000,00		Budget voor energielabels gemeentelijke gebouwen (najaarsnota 2015). Uitvoering in 2016.
647700 – 434700	Gemeentelijke milieuzorg	€ 24.566,00		In 2007 t/m 2010 zijn van de VNG bedragen ontvangen uit het afvalfonds. Deze bedragen zijn gereserveerd voor milieuverbeterprojecten op basis van het milieubeleidsplan. Het restantbudget wordt ingezet voor nieuw milieubeleid in de periode 2013-2017.
647800 – 434700	Klimaatbeleid	€ 34.305,00		Betreft de overheveling beschikbaar budget meerjarig klimaatbeleid. Beschikbaar budget heeft een directe relatie met de 50% cofinanciering van het gemeentelijk klimaatbeleid met als basis de regeling Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (SLOK). Het restantbudget wordt ingezet voor nieuw milieubeleid in de periode 2013-2017.
649000 - 434341	Onderhoud begraafplaatsen - bevingsschade	€ 8.335,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
650000 – 433100	Ruimtelijke ontwikkeling: kosten algemene plannen	€ 6.150,00		t.b.v. actualiseren bestemmingsplannen Bedrijvenpark Boterdiep. Project loopt door in 2016.
650000 – 433115	Plannen Bederawalda/Centrum	€ 9.677,00	€ 9.677,00	Project loopt door in 2016. Dekking uit bestemmingsreserve Herstructurering.
650000 – 433335	Herinrichting plein Kleinestraat	€ 8.473,00		Project loopt door in 2016.
650000 – 434721/842200	Opstellen leefbaarheidsvisie	€ 2.000,00	€ 15.000,00	Project loopt door en wordt afgerond in 2016. We ontvangen hiervoor een bijdrage van de provincie van € 15.000.

Grootboeknr.	Omschrijving	Over te	Over te	Motivering
		hevelen lasten	hevelen baten	
650000 - 434377	Leefbaarheids gelden NAM	€ 480.000,00		Betreft de in 2015 van de NAM ontvangen leefbaarheids gelden die nog niet zijn besteed. De ontvangen gelden zullen worden ingezet t.b.v. het Centrumplan.
650000 - 434379	Substantieel project RGA	€ 50.000,00		Betreft de in 2015 van de Regio Groningen Assen ontvangen regiofondsbijdrage die nog is besteed. Deze zullen worden ingezet t.b.v. het Centrumplan.
655000 - 434378	Besteding gelden St. Landarbeiders wet	€ 47.751,00		Betreft de opbrengst van de liquidatie van de Stichting Landarbeiders wet. Overhevelen naar 2016 t.b.v. Gebiedsplan Zuidwolde.
Kostenplaatsen				
5700 – 434600	Studiefaciliteiten personeel	€ 62.473,00		Budget is nodig voor het opleidingsplan 2015/2016 en Individueel Loopbaan Budget. Het opleidingsjaar loopt doorgaans niet synchroon met het dienstjaar.
5705 - 434306	Huisvesting binnendienst:Telefoonkosten	€ 16.275,00		De ontvangen contractvergoeding voor meerdere jaren is ineens ontvangen.
5705 - 434341	Huisvesting binnendienst:bevingsschade	€ 18.116,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
5752 - 434341	Gymnastieklokaal Schoolstraat: bevingsschade	€ 1.558,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
5752 - 434871	Gymnastieklokaal Schoolstraat: vervanging sportmaterialen	€ 12.595,00		Bij de najaarsnota 2015 is extra budget beschikbaar gesteld voor vervanging van sportmateriaal. Restantbudget dient overgeheveld te worden voor vervanging in 2016.
5753 - 434341	Gymnastieklokaal De Vlijt: bevingsschade	€ 5.833,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
5756 - 434341	De Meenschaar: bevingsschade	€ 13.482,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
5761 - 434341	Huisvesting buitendienst:bevingsschade	€ 7.973,00		De in 2015 ontvangen vergoeding van de NAM wordt in 2016 besteed aan herstel van schade door bevingen.
5763 - 434834	Tractie vrachtwagen	€ 2.500,00		Restant budget is in 2016 nodig voor nog te plegen aanpassingen aan de nieuwe Scania.
5782 - 434317	Automatisering: kosten modernisering GBA, I burgerzaken/Makelaar	€ 22.576,00		Budget overhevelen naar 2016 voor afronding van het proces van invoering I Burgerzaken en de Makelaar
5782 - 434500	Automatisering	€ 15.000,00		Verschillende voor 2015 geplande ICT projecten zijn nog niet afgerond, zoals de invoering van digitaal zaakgericht werken en prefill webformulieren.
5782 - 434745	Automatisering: programma's/programmatuur	€ 38.900,00		Verschillende voor 2015 geplande ICT projecten zijn nog niet afgerond, zoals de invoering van digitaal zaakgericht werken en prefill webformulieren.
5784 - 434751	Ondernemingsraad	€ 1.844,00		Standaardafpraak om het restantbudget over te hevelen.
Subtotaal		1.819.331,00	387.606,00	
Saldo			1.431.725,00	
Totaal		1.819.331,00	1.819.331,00	